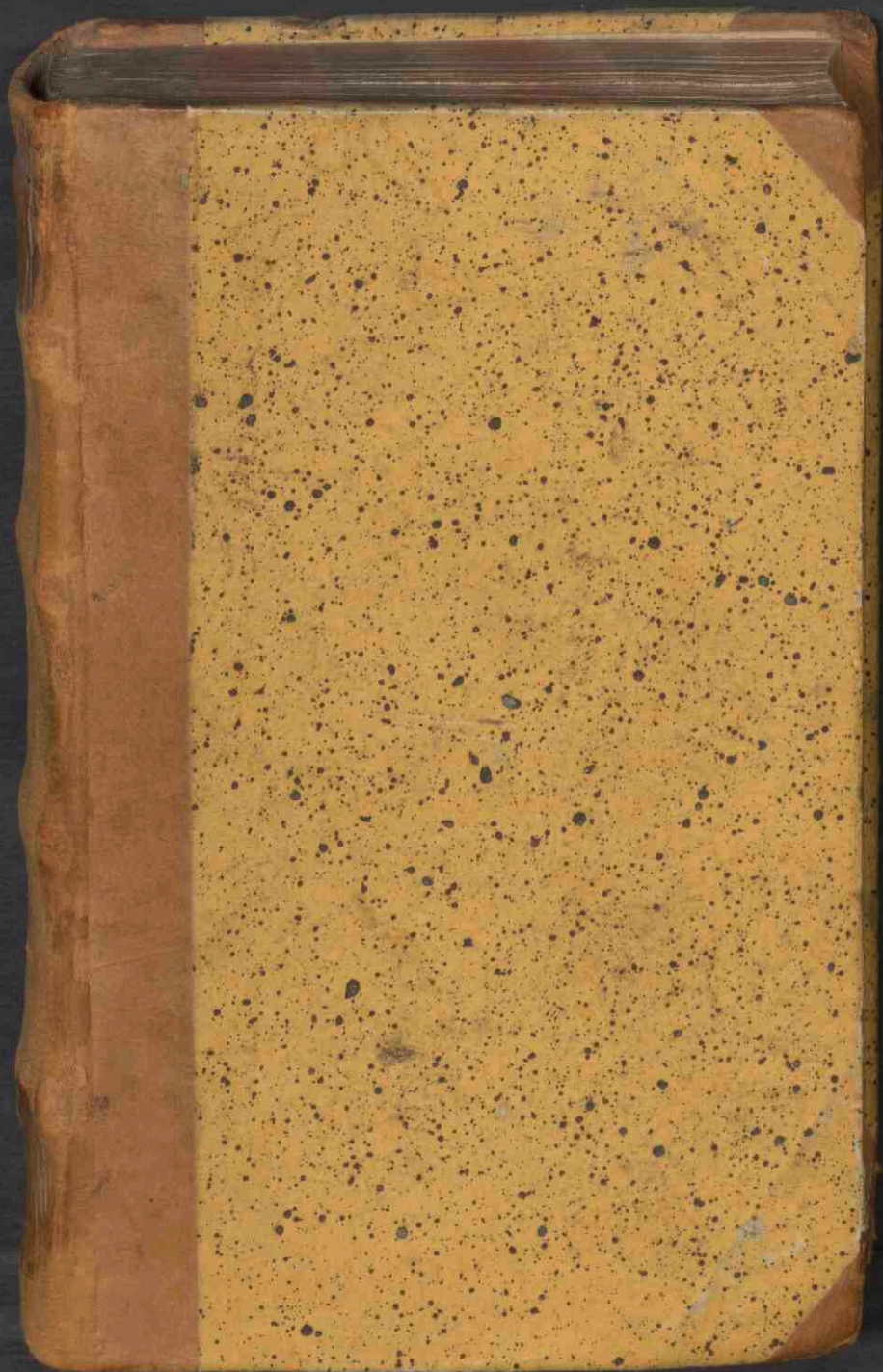

**Posnaniensium assertionum de Christi in terris Ecclesia,
quaenam et penes quos existat : propositarum in Collegio
Posnaniensi, à Monachis novae societatis, Quam illi
Societatem Iesu, non sine blasphemia nominant, nisi fortè
unius Iudae Iscariotae posterì, ad haeredes haberi velint,
analysis et refutatio.**

<https://hdl.handle.net/1874/432347>

**Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell
Huybert van Buchell (1513-1599)**

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

**This book is part of the Van Buchell Collection
Huybert van Buchell (1513-1599)**

More information on this collection is available at:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

S. J. D. ...
R. ...
D. A. N. ...
I. ...

P. Oct.
282

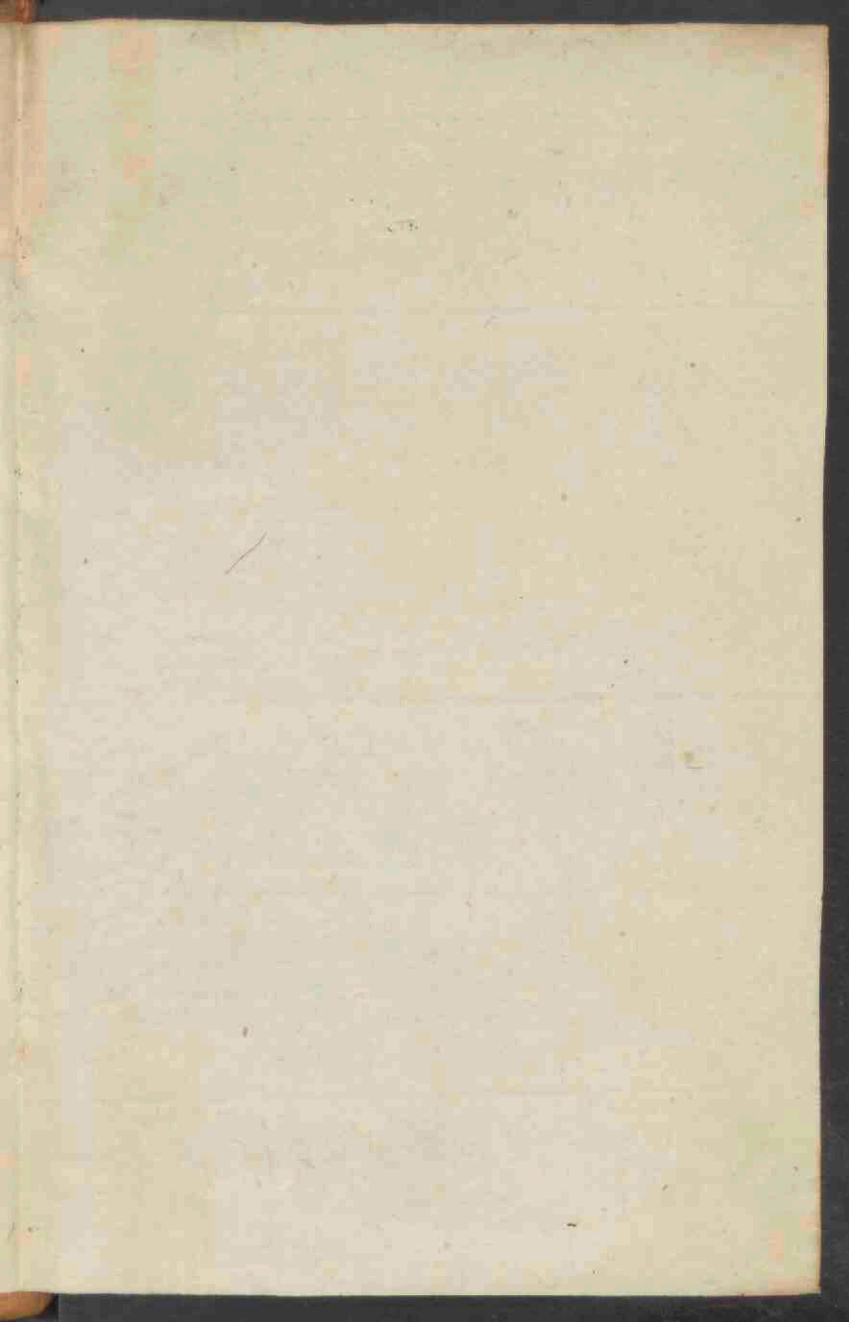
Handwritten text in a cursive script, possibly a signature or a name, located in the upper portion of the document. The text is written in dark ink on a light-colored, aged paper background.

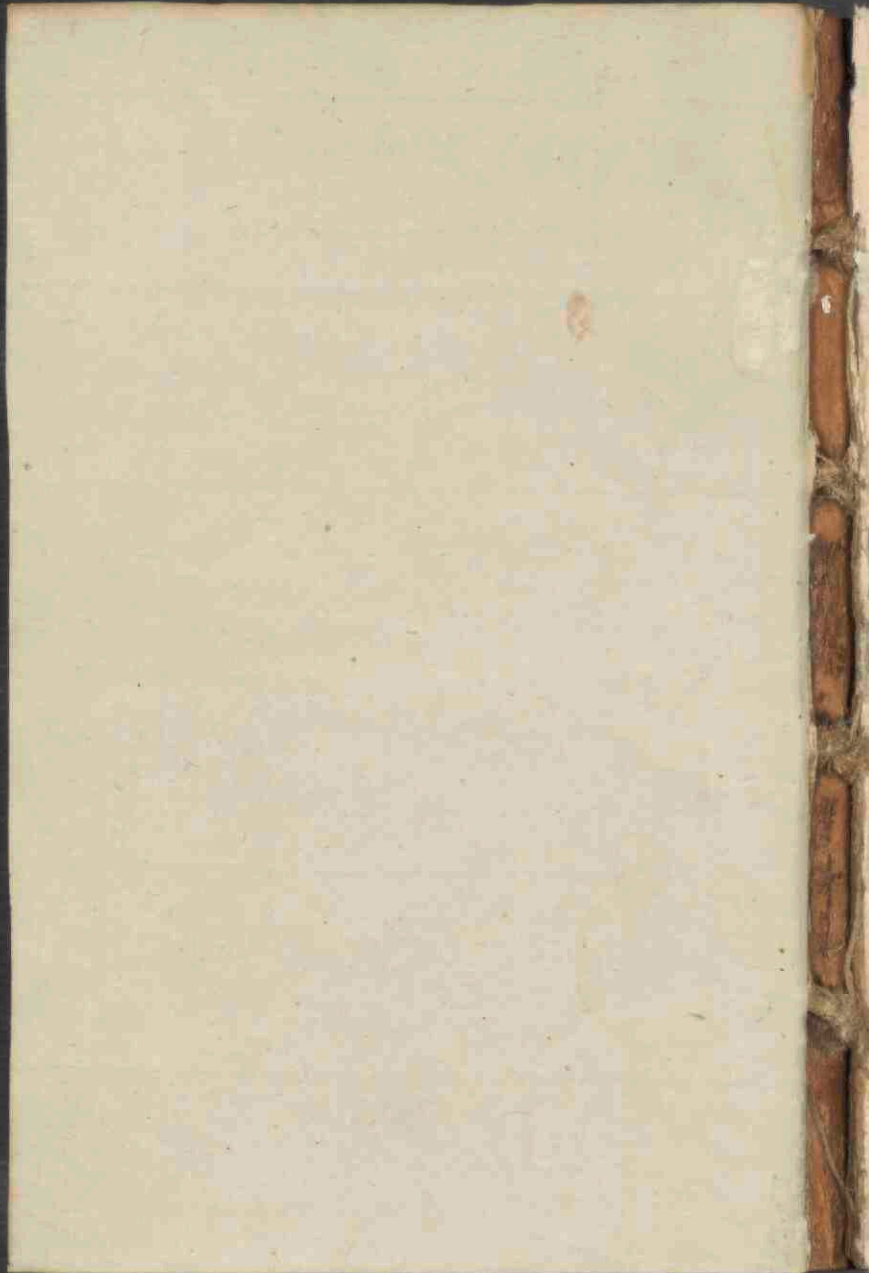

Miscellanea Theologica

Octavo n°. 282.

900

1

POSNANIE SIVM
ASSERTIONVM DE
CHRISTI IN TERRIS
Ecclesia, quænam & penes quos
existat: propositarum in Col-
legio Posnaniensi, à Mona-
chis nouæ Socie-
tatis,

Quam illi Societatem Iesu, non sine blasphemia no-
minant, nisi fortè vnius Iudæ Iscariotæ posterì,
ac hæredes haberi velint, ANALYSIS
& REFVTATIO.

PER A. SADEELEM.

Augustinus de Oper. Monach. cap. 28.

*Tam multi hypocrita sub habitu Monachorum vsque-
quaque dispersi circumeunt prouincias, nusquã missi,
nusquam fixi, nusquam stantes, nusquam sedentes.*

Antiqua Bibliotheca Posnaniensis

GENEVAE,
APVD IACOBVM CHOVEL.

M. DCC. LXXXIII.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

PHYSICS DEPARTMENT
5720 S. UNIVERSITY AVE.
CHICAGO, ILL. 60637

PHYSICS 309
LECTURE NOTES

BY
J. J. THORNTON

1963

PHYSICS 309

PHYSICS 309

PHYSICS 309

ILLVSTRI ET MA-
 GNIFICO DOMINO D.
 Stauillao Comiti à Gorka, Palatino
 Posnaniensi, Capitaneo Buscensi,
 Kolensi & Vscensi & Orthodoxa-
 rum Ecclesiarũ in Polonia Maiore
 summo fautori & protectori. S.

EC satiari impudentia, *Contr. Mas-*
 nec Insipiētia repleri po- *falian.*
 test: inquit Epiphanius:
 quod quàm verũ sit, per-
 spicuũ esse potest, ex recētioribus istis
 Monachis, qui iã sēpenumero de Eccle-
 sia disputātes, & ab Ecclesię reformatę
 doctōribus refutati, eandē nihil homi-
 nus quæstionem, totidem propemodũ
 verbis, quotidie reponũt. Nobis verò
 minimè tacēdum esse arbitramur, vt,

quam fatiare non possumus, saltem refutemus impudentiâ: & ita Monachalis insipientia, quæ repleri non potest, ante omnium oculos constituta, magis magisque redarguatur. Itaque quum ad nos peruenissent Assertiones de Ecclesia, propositæ Posnaniæ à Monachis nouæ Sodalitatis in quibus illa ipsa argumenta repetuntur, quæ iam pridem ab aliquot aliis eiusdem Sodalitatis Monachis fuere nostris Ecclesiis obiecta, ad quæ ipsi etiam ante aliquot annos respondimus: rogarunt nos nonnulli adolescētes Theologiæ candidati, vt respōsionem illam nostram ad has quoque Assertiones accommodaremus. Eorum studia quum nobis propositum sit, pro virili parte, adiuuare: nostram hanc operam, quantulacunque est, illis denegare non potuimus: ac propterea ipsarum Assertionū ἀνάλυσιν cōfecimus: tum vt ea ratione

ne

ne faciliùs intelligatur, ecquam vim habeant Monachorum argumenta: tum vt adolefcèntes rerum sacrarum studiosi hanc ipsam methodum (si quidem illis commoda videbitur) adhibeant ad discutiendas, refellendâsque Monachales eiusmodi Theses, quibus identidem proponèdis recentiores isti Monachi maximoperè delectantur. H V N C autem libellum nostrum, Illustris & Magnifice Domine, vt Tuæ D. offerremus, fecit, cum summa illa tua pietas atque humanitas, tum quòd illi ditioni in qua audio Monachos istos Assertores nunc cômorari, Tua D. præfecta est. Equidem non dubito, quin pro singularibus illis donis quibus te Deus exornauit, nobis etiam tacentibus, facilè ipse despicias, quâto in errore versentur ij qui veram Ecclesiam rebus externis metiuntur: sed eum laborem qui rudiorum causa susce-

ptus est, Tuę D. non ingrātū esse spero
 & confido. Atque vtinam tanti fiat
 ab istis Monachis vestra authoritas, vt
 deinceps in scribendo à maledictis ab-
 stineant, iis præsertim quibus non ve-
 rētur proscindere foelicissimā D. Lu-
 theri memoriam, quem illi in suis As-
 sertionibus superbissimū bipedū (hæc
 enim sunt eorum verba) maledicē ac
 contumeliosē appellant. Nec enim ve-
 ritatis cognitio maledictis, sed potius
 Scripturæ firmamentis comparari de-
 bet. At nos, vt non planè dissimulaui-
 mus rerum maledicentiam, ita conui-
 tiis certare nolimus, ne extra cancel-
 los Theologicæ disputationis vagari
 & istorum Monachorum similes esse
 videremur. Quamobrē Illustris & Ma-
 gnifice Domine, Peto à Tua D. vt
 hanc Monachalium assertionum re-
 futationem ipsi oblatam, pro sua hu-
 manitate æquo animo recipiat: & do-
 ctrinam

ctinam veritatis, quam nos esse asse-
rimus, magis ac magis amplectatur,
cuius columnam & stabilimentum
Apostolus Ecclesiam esse dixit : non i. Timoth. 3.
eam certè quæ variis hominum com-
mentis ac mendaciis addicta est : sed
quæ fidem suã è sacris literis, hoc est,
ex solo ipsius veritatis sacrario depro-
mit. Deus Opt. Max. Tuam D. suo
Spiritu regat & incolumem diutis-
simè conseruet. Ex musæo nostro die.
16. Martij. Anno D. 1583.

Tuæ D. obseruantissimus.
A. Sadeel.

A. iiii.

THESIS I.

Quanti ad salutem omnium interfit, quanta & penes quos sit Ecclesia Christi intelligere, Patrum maiorumque docent monumenta, & sacrarum literarum volumina demonstrant, in quibus tam honorifica ubique eiusdem sit mentio, ut saepe Christi Corpus^a, nonnunquam sponsa^b, interdum etiam columna & firmamentum^c veritatis appelletur: quin etiam alicubi tantum eidem tributum legitur^d, ut qui eam audiat Christum audiat: ^e qui verò non audiat pro Ethnico habeatur & Publicano. adeò ut minime mirum sit non modò Catholicos, qui in Ecclesia, sicut etiam in scripturarum possessione iam pridem prescripserunt, sibi Ecclesia nomen & auctoritatem usurpare: sed etiam hereticos, qui circa fidem naufragauerunt, & vera Christianitatis nihil præter ipsum nudum & inane nomen retinent. Hoc sanè^f Tertulliani temporibus accidisse legimus. Faciunt fauos & vespa, ait ille, faciunt Ecclesias & Marcionite. Lactantius^h quoque scribit singulos quosque coetus hereticorum se potissimum Christianos, & suam esse Catholicam Ecclesiam opinatos. Et ante eum Cyprianusⁱ de Nouatiano memoria prodidit, quòd more simiarum (qua quum homines nò sint homines imitantur) quum ipse in Ecclesia nò esset, imò Ecclesie & religionis acerrimus hostis, hoc tamen sibi vendicabat, ut apud se Ecclesiam esse diceret. I-

^aEphes. 1.23.

Ephes. 5.23.

Ephes. 4.16.

& 4.

¹1. Cor. 1.27.

²2. Cor. 11.2.

Ephes. 9.26.

Apoc. 19.7.

¹1. Tim. 3.15.

^dLuc. 10. 6.

^cMat. 18.17.

^e1. Tim. 1.19

^fL. 4. contra

Marcionem.

c. 5.

^hL. 4. diuin.

inst. c. 30.

ⁱEpistol. ad

Iubai. unum

in princ.

κ *L. De vni* dem de Donatistis Augustinus, de Apostolicis
ite Ecclesia Bernardus, ¹ de omnibus in vniuersum hereticis
 ε 12. post init. Irenaeus in antiquissimus author scriptum reliquit.
 & *Li. de Pa* Nostris autem temporibus rem ita se habere, & vi-
 storibus c. 14. demus & dolemus, quibus non iam una aut altera
¹ Sermō. 66. hereticorum familia, sed tot sectae inter se de religio-
 in cant. ne pugnantes, quot nunquam post hominum me-
^m L. 5. cōtra moriam extiterunt, Ecclesiam sibi singula pertina-
 Valentinum. cissimè vendicant, in qua tamen eos opinione falli,
 & non ad veram Ecclesiā pertinere, sed, ut de No-
 u. *Epistola. 1.* uatianis n Pacianus loquitur, ad insolentem ali-
 ad Sympro- quam portiunculam tubēque collectum, & à reli-
 manum. quo corpore separatum, nobis in animo est in presenti
 disputatione, quantum consueti Thesium breuitas
 parietur, demonstrare.

ANALYSIS ET REFUTA-
 TIO ASSERTIONVM DE CHRI-
 STI in terris Ecclesia, quænam & penes quos
 existat, propositarum in collegio Posna-
 nienti à Monachis nouæ Sodalitatis.

CAPVT I.

Analysis præfationis Assertoris, Thes. 1.

Q Væritur, quænam & penes quos sit Ec-
 clesia Christi: quæ in Scriptura dicitur
 corpus & sponsa Christi, columna & firma-
 mentum veritatis, quam qui audit, Christum
 audit, qui verò non audit, pro Ethnico habendus

Eph. 1.

Eph. 5.

1. Cor. 4.

1. Timoth. 3.

Luc. 10.

Matth. 18.

dus est: & quam non modò Catholici, sed etiã *Tertull. cont.*
 hæretici sibi vindicare solent: vt patet ex ve- *Marc. Cypri.*
 terum Doctorum scriptis. Nobis autem in *ad Iubaian.*
 animo est demonstrare, Protestantes ad veram *Aug. de v-*
 Ecclesiam non pertinere. *nis. Ecl. &c.*

EIVSDEM REFVTATIO.

IN hac Præfatione voluit Assertor propone-
 re τὸ ζητούμενον totius huiusce disputationis.
 Quñ autem Ecclesiæ nomen non solùm Or-
 thodoxi sibi vindicare, verumetiam hæretici
 sibi arrogare soleant (cuius rei multas assert
 probationes, atque vtitur in re non dubia te-
 stibus non necessariis, & est ex eorum numero
 qui dicebant τὸ μὲν πᾶσι περὶ τὸν ἕργον ὡς ποιεῖσθε) *Athen lib. 5.*
 veram Christi Ecclesiam nobis ita describit, vt
 ea sit Ecclesia Christi, quæ dicitur in Scriptu-
 ra, Corpus Christi, Sponsa Christi, columna
 & firmamentum veritatis, quam qui audit,
 Christum audit, qui non audit, pro Ethnico
 habendus est. Hic autem non possum non ad-
 mirari vim ipsius veritatis, quæ tanta est, vt
 sæpe cogat aduersarios, nihil tale cogitantes, *Assertor sta-*
 id affirmare maximè, quod maximè negare vo- *tum in his se-*
 lunt. Nam quum veram Dei Ecclesiam ex pu- *psum impru-*
 ritate doctrinæ & ex Scriptura dignoscendam *dens refellit.*
 esse dicimus: insurgunt Pontificij, & Eccle-
 siam nobis ex symbolis visibilibus & externis
 discernendam esse contendunt: atque in hoc
 vno cardine tota hæc Assertoris disputatio
 vertitur: vt ex sequentibus fiet manifestum.

At ille ipse in hac præfatione cogitur eam demum statuere veram Ecclesiam, quæ ex verbo Dei dignosci potest: atque hoc illud est quod affirmamus, & quod iste Assertor centies insequentibus negaturus est. Iam si vera Ecclesia est corpus Christi, ut præfatur, vitam igitur haurit ab vno Christo: Si est Sponsa Christi, vocem igitur solius spõsi audit: si est firmamentum veritatis, reiicit igitur errores, & completur ea quæ sunt veræ doctrinæ consentanea: quæquidem omnia ad veritatem dogmatum pertinet. Quorsum ergo, mi Assertor, disputationes de Ecclesia toties à vobis repetitæ? Semel nobis probate, illa dogmata quæ Romana Ecclesia profitetur, habere fundamentum in Scriptura: ac tum ne vnum quidem verbum vobiscum cõmutabimus. Vos autem, prætermissa quæstione de dogmatibus & capitibus fidei inter nos controuersis, vnam de Ecclesia quæstionem proponitis: vnam hanc vrgetis. At enim ex hac tua præfatione ita ratiocinor. Vestræ Ecclesiæ dogmata aut sunt consentanea Scripturæ, aut non sunt. Si non sunt, vestra igitur Ecclesia non est Ecclesia Christi, ex tua præfatione. Si sunt, hoc verò docete: ac tum viceritis. Nam perinde facitis, ut si quis de hæreditatis iure cum alio cõtenderet, ac magna vocis cõtentione perpetuò clamaret, se hæredem esse, tabulas autem nunquam exhiberet. Quin tu, si hæres es, profer tabulas: ac tum tegere pro hærede. A tabulis igitur, hoc est, à Sacris literis initium faciendum est: & dispiciendum est: vtrum
Ecclesiæ

Ecclesiæ Romanę dogmata cum Scriptura conueniant.

Porrò dum nobis aperis Scripturæ fontes, ex quibus Ecclesiam describis: ipsos suis locis non satis appositè usurpas. Nam esse corpus, & sponsam Christi: & esse firmamentum veritatis: illa, inquam, pertinent ad Ecclesiam vniuersam, quam maiores nostri Catholicam dixerunt. Hæc autem Christi verba, Qui vos audit, me audit, referuntur ad ministros Euangelicæ prædicationis. Deniq; verba hæc Christi Dic Ecclesiæ: qui Ecclesiam non audierit, sit tibi tanquam Ethnicus & Publicanus, de Ecclesiastica disciplina in singulis Ecclesiis obseruanda intelligenda sunt. Itaque quū Esse in Ecclesia Catholica, & Esse partē Ecclesię Catholicę non idem sint, atque Esse Ecclesiã Catholicã: sequitur, *λέγεις* istud tuū non esse *ὁρθόν*. Atq; vt illud magis sentias: ecce, arma illa quæ sumpsisti aduersus Protestantes, tibi de manibus extorqueo, ac tuo te gladio ita iugulo.

Locus Scriptura non omnes satis ac commodatè citauit.
Ephe. 1. & 5.
1. Timoth. 3.
Matth. 10.
Matth. 18.

Ecclesia quæ dicitur in scriptura corpus, & sponsa Christi, columna & firmamentum veritatis (ita proponente Assertore) est Christi Ecclesia.

Retorquetur argumentum Assertoris in ipsius caput.

Ecclesia Romana nec est corpus Christi (quippe quæ solum Christum caput non agnoscit) nec est sponsa Christi (quippe quæ solius Christi vocem non audit, sed humanis decretis addita est) nec est columna & firmamentum veritatis (quippe quæ variis hominum erroribus &

commentis adhæret.)

Quare Ecclesia Romana non est Christi Ecclesia. Negas assumptionem huius argumēti? Ergo ab his capitibus exordiri disputationem oportuit, ut ubi vel in vos ista falsò dici, vel esse vera probassetis quæ nobis attribuitis, tum deum consentaneè & κατὰ τὸ πρῶτον παρὰ εἰσας Ecclesiam non penes nos, sed penes vos esse concluderetis.

Responso ad Veteres Doctores quos Assertor nobis obiecit, alias res agēs. Porro magna illa veterum Doctorū acies quæ tibi videris aduersus nos instruxisse, nihil nos lædit: imò, ne ad nos spectat quidē. Reprehēdūt enim veteres illi hæreticos perperā sibi nomen Ecclesiæ tribuentes: cuiusmodi fuerunt Marcionitæ, Nouatiani, Valentiniani & alij similes, qui nec in Filium Dei nobis in Euangelio exhibitum credebāt: nec libros Canonicos, ita uti decet, recipiebant: quos quidem omnes itidē detestamur, & quibuscū, ut cum aliis multis seu veteribus seu recentioribus hæreticis quicquam esse nobis comunè nunquam eui-

Explicatur Veterum sententia ex ipsorum scriptis. cetis. Etenim vnà cum veteribus Orthodoxis damnamus omnes, quorum doctrina cum Apostolica comparata, ex diuersitate & contrarietate sua pronunciabat, neque Apostoli alicuius authoris esse neq; Apostolici: (inquit Tertullianus: qui eos etiam vocat Scripturarū lucifugas) qui quum non eundē cum Orthodoxis Deum Patrem, nec eundem Filium Christum de virgine Maria natum agnoscerent, nihil erat apud illos nisi perfidia, blasphemia & contentio, sanctitatis & veritatis inimica (inquit Cy-

Cōtra Marc. lib. 1. & de præscript. hæret. & de Resurr. Carn.

prianus)

prianus) vt qui ea quæ proponerent non Scri- *Ad Iubaia.*
 pturis Sanctis, sed suis contentionibus persua- *De unitat.*
 dere conarētur (vt inquit Augustinus) qui quū *Eccles. c. 12.*
 Scripturis arguerentur, ipsas Scripturas accu-
 sabant, quasi non rectè haberent nec essent ex
 authoritate, neque posset ex iis inueniri veritas
 ab his qui nescirent Traditionem (inquit Ire- *Lib. 3. c. 2.*
 næus.) Quæ omnia iudicent pij lectores quàm
 perperam Assertor in nos accommodauerit:
 qui si velit hoc modo ratiocinari: Veteres Or-
 thodoxi refutarunt veteres hæreticos sibi no-
 men Ecclesiæ falsò tribuentes: Ergo Protestan- *Consequens*
 tes sunt hæretici, & sibi nomen Ecclesiæ falsò *Assertoris i-*
 tribuunt: nec proponit conclusionem suo illo *neptissimã.*
 Posnaniensi collegio dignissimam.

THESIS II.

Quod vt commodius fiat, ab eius prima insti-
 tutione ordiamur, quatenus ea probe perspe- *Ecclesie Ori-*
 cta & explorata, minore negotio cetera, que de ea- *g^o.*
 dem in diuinis literis cōtinentur, intelligamus. Ec-
 clesia igitur principium & origo secundum varias
 rationes, ad diuersa etiam tempora referri potest. Si
 enim eandem vt vniuersitatem dicit fidelium, que *In Psal.*
 nullis sacrificiis, aliõne externo cultu fidem prodi- *118. concio-*
 derit, consideremus, ab ipsis humani generis com- *ne 29. in fine.*
 munitibus parentibus, Adamo nimirum & Eua *L. 5. de Ci-*
 cum doctissimo August. a initio eius faciemus: *uit. c. 1. à*
 sin verò de eadem agamus, vt interna huic fidei & *medio.*
 charitati externa quadam signa adhibuerit, eius o- *In Psal.*
 riginem cum eodem *142. post pr.*
 August. & alijs non inferio- *8. Ser. de Ia-*
 cob & Esau.

Origenes *ris nota a authoribus**, commodius ad Abelem refe-
 Homil. 2. in remus: ut qui primus signo quodam visibili, obla-
 Cæti post me tione nimirum fructuum terre, grata in primis &
 dium. accepta Deo, animum quasi suum testatum posteris
 Arnobius in effectit. Sin denique de Ecclesia ut ad noui testamen-
 Ps. 118. Greg. ti statum pertinet loquamur: eandem à primis &
 Hom. 6. E credentibus, vel potius ab Apostolis in die Penteco-
 Zech. & c. stes iam igne cœlitus misso diuini spiritus in fidero-
 Matth. 20. boratis, & confirmatis ordiemur. Quod Diuus
 a In Ps. 71. Augustinus non semel insinuauit. An autem lega-
 circa med. lium tum vsus mortiferus esse cœperit, subtilius in-
 c In Ps. 49. uestigare, non est huius loci, neque una omnium ea
 initio. de re sententia patrum fuit.

THESIS III.

Extra Eccle- **I**llud autem certum ac indubitatum est, quocū-
 siam non est que tempore Ecclesia Christi, (de ea enim in pre-
 salus. sentia agimus) perfectè constituta, ac Lex eiusdem
 mortalibus promulgata est, nemini salutem extra
 eandem vnquam obtigisse, nec obtingere aliquando
 posse, adeò, ut qui ab ea exulet, iam mortem cer-
 tam exitiūque constitutum sibi habeat. Neque
 enim extra Corpus Christi* (quo nomine Eccle-
 sia non semel in diuinis literis appellatur) potest ha-
 beri spiritus Christi. Quisquis autem spiritum Chri-
 sti non habet, hic non est eius. Neque etiam extra ar-
 cam (cum qua D. Petrus Ecclesiam aptissimè contu-
 lit) quisquam salutem adeptus est: in quam senten-
 tiā plurima^c Cyprianus, a Augustinus, Gregorius a-
 liique patres doctissimè differuerunt. Ex quibus li-
 quidò patet, quid de hereticis sentiendum sit, quos
 extra

^a Ephe. 1. 22.

^b Eph. 4. 4.

^c 1. Cor. 12. 27.

^d Rom. 8. 9.

^e 1. Pet. 3. 20.

^f De unitate

Ecclesia post

princip.

^g In epistola

50. in fine.

^h Lib. 14. Mo

sal. c. 12. cir-

ca medium.

extra Ecclesiam esse parabola de reti quod præ multitudine piscium scindebatur, & illud Apostoli, Circa fidem naufragauerunt m, & denique pulcherrima illa Ioannisⁿ sententia: Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis, clarissimè significarunt.

1 Luc. 5. 6.

m. 1. Ti. 1. 19.

n. 1. Io. 2. 15.

CAPVT II.

Analysis Thes. 2, & 3.

Ecclēsia, vt significat vniuersitatē fidelium quæ nullis sacrificiis externoque cultu prodidit, ab Adamo initium habet: vt autem significat eam vniuersitatem fidelium quæ internæ fidei & charitatis externa quædam signa adhibuit, eius initium ad Abelē referendum est: Si loquimur de Ecclesia vt ad Noui Testamenti statum pertinet, eam à primis credentibus, vel potius ab Apostolis in die Pentecostes à Spiritu Sancto roboratis, ordiemur. Quocunque autem tempore Ecclesia Christi de qua nunc agimus perfectè cōstitutata sit, certum est extra Ecclesiam Christi nemini vnquā salutē cōtigisse: quippe quæ sit corpus Christi, & quam cum arca Noe Petrus aptissimè comparauit.

Assertor proponit varias origines Ecclesie.

Ergo hæreticis spes salutis nulla esse potest, extra Ecclesiam constitutis. Id quod patet ex parabola retis, quod præ multitudine piscium scindebatur. Item, ex his verbis: Circa fidē naufragauerunt: Item, ex hoc loco Ioannis: Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis: Is qui Spiritum Christi non habet, is non est eius.

B. j.

EAEVNDÈM REFUTATIO.

TAmetsi quæ concludit Assertor de hæreticorum exitio nihil ad nos pertinet: quia tamen totum hoc argumentum scætet erroribus, nobis illud etiam excutiendum est. Posteaquam præfatus est, non modò Orthodoxos, sed & hæreticos ipsius Ecclesiæ nomine gloriari: ac sibi in animo esse dixit demonstrare, Protestantes ad veram Ecclesiam non pertinere: suam illam demonstratiõnem quam nobis pollicitus est, auspiciatur ab origine Ecclesiæ: de qua tamen cum variè & titubanter loquatur, infirma profectò iacit istius demonstratiõnis fundaméta. Atenim, vt vera Ecclesia

*Satis-ne re-
ctè Assertor
suam demon-
strationem
sic auspica-
tus.*

*Errores supe-
rioris argu-
entum.*

à falsa discernetur, & sublati fallaciis τῆς ἁμα-
ρτίας, vera Ecclesia omnibus pateret: operæpre-
tium fuit initio veram Ecclesiam definire, ex
legibus τῆς πίστεως, & scientiæ differendi, quã
noui isti Academici sibi propemodũ solis ven-
dicant. Noster autem Assertor varias tantũ
profert origines Ecclesiæ: ne Christianam Ec-
clesiam, de qua tamẽ se disputaturum esse pro-
fitetur, usquam definit: quod differendi genus

*Assertor Ec-
clesiã de qua
differit non
definit.*

& novum est, & (quod Assertoris totiusque
collegij Posnaniensis pace dictum velim) ἁπαι-
δίον. Quum autem sine Definitione tanquam
sine veritatis filo, in hunc disputationis labyri-
thum sit ingressus, mirum non est eum dubium
& incertum perpetuò vagari, vt in sequentibus
videbimus. Sit igitur hic primus error παρὰ τὴν
ἄγνοιαν τοῦ εἰκόλου, adeò que ipsius τῆς πίστεως πηγῆς.

Alter hic est error, quòd vnius eiusdemque
rei

rei varias profert origines. Nam vnus & eiusdem rei vnā & idem principium constituendum est: varietas autem externi status, non est origo ipsius rei: neque sunt externa accidentia cum ipsa rei substantia confundenda. Quare si Ecclesiam vnā esse credimus (vt profitemur in Symbolo) vnū quoque eius initium statuendum est, non plura: nec variæ dispositiones Ecclesiæ, tum sub veteri, tum sub Nouo Testamēto, multas aut varias Ecclesias effecerūt.

Symbol. Nicen.

Tertius error in eo positus est, quòd nimis præcisè asserit Adamū ita credidisse vt fidē suā nullo externo cultu prodiderit. Licet enim prima sacrificij & oblationis mētio fiat in Abelis & Caini historia (id quod Veteres, quos Assertor citauit, intellexerunt) tamen inde facilè colligi potest, Adamum externo pietatis cultu minime caruisse, vt qui liberos docuerit externos illos sacrificij & oblationis ritus, quorum ibi fit mentio. Nec sum nescius quosdam ex veteribus existimasse, Abelē, sola cōscientia duce, sacrificium obtulisse Domino: sed Adamum non fuisse illa ipsa conscientia præditum, nec verum est, nec verisimile: & grauissimæ sunt eorum rationes qui aliter censent: adeoque qui sunt in hebraicis literis excitati, vrgēt verbum Adducēdi, quod illic vsurpatur: qua de re plura nunc dicere non est huius loci. Hoc tantum quæro ab Assertore, quum Adamus diu multumque post mortem Abelis vixerit, ad quam nam Ecclesiam existimet tum Adamum pertinuisse.

Exponuntur Veteres citati.

An Ad suam p^amus restatu ietatē ternis s^sit ex bus.

Quartus error hic est, quòd non satis cōstitutum habeat ecquonam tempore Ecclesia Christiana initium habuerit, & an cœperit à primis credentibus: an verò à die Pentecostes, quod tamen posterius ait se malle. Atqui hæc dubitatio est, non Assertio: ac propterea nulla inde effici potest demonstratio. Nec satis iste videt in quos se laqueos induat. Nā si Christiana Ecclesia tunc demum originem habuit, quum Spiritus Sanctus descendit super Apostolos die Pentecostes: ergo ante illum diem ipsi etiam Apostoli ad Ecclesiam Christianam non pertinebant. Item, qui baptizati sunt ab Apostolis ante illum diem, non erant de Christiana Ecclesia. Et rursus, Sacra illa Cœna quā Dominus ipse cum Apostolis celebrauit, non erat ad Christianam Ecclesiā referenda, ac proinde fuit tempus quum Baptismus & Sacra Cœna ad aliam quàm ad Christianam Ecclesiam spectarent: quæ omnia noster hic Assertor apud se reputabit, vt videat, satis-ne rectè & Theologicè asseri possint.

Ioan 4.2.

Quintus hic est error q̄ secum ipse pugnat in postrema parte Antecedentis. Nam si extra Ecclesiam Christi nemini vnquam salus contigit, sequitur, Adamum, Abelem, & pios maiores qui ante Christum exhibitum vixerunt & de quorum salute non dubitamus, non fuisse in Ecclesia Christiana: ac proinde Assertorem frustra laborasse in variis Ecclesiæ initiis recensendis. Rursus, quia dixit. Eam Ecclesiam quæ cepit ab Adamo, sola interiore fide & charitate consti-

Assertoris repugnantia.

consti-

constitisse sine vllis externis ritibus: si ita est, inde colligo, aliquam Ecclesiam Christianā proferri posse externis ritibus nō astrictam, quod quā alienum sit ab Assertoris proposito postea videbimus.

Quod citat Assertor ex Luca de captura piscium quæ tanta fuit vt rete disrumperetur, & de hæreticis intelligit, nō conuenit istarū The- *Expēduntur loci Script. citati & re- torquentur in Assertorē.* siū inscriptioni. Nec enim Assertiones Theologicae fieri debent ex allegoriis. Quare nos allegoricum hoc argumentum in caput Assertoris reiiciamus hoc modo.

Si rete quod disrumpebatur significabat futuros hæreticos qui Ecclesiā disrumperent (vt ait Assertor *αὐτὸν ἔσπασεν*) Ergo falsum est quod ille ipse Assertor paulō post dicit. Multitudinē esse vnam ex veris notis Ecclesiæ, & hæreticos ab ipsa paucitate redargui: quādoquidem rete præ multitudine disrumpebatur.

THESIS IIII.

QUO magis mirandum est quosdā his nostris a *Pacificis* temporibus existere, qui *Athcorum* more, dis- *stroses* apud *ensionum*, quæ ob fidem suscipiuntur, nullam partē *Sāderū. l. 7. de Monarch. visib. p. 733.* curant: b alios qui unicuique salutem propositam ar- *bitrantur* (*Donatistarum* quorundā more) qui *Sym- & Ederū* in *bolum* Apostolorum credit, cuiusque demum etiā *Mulleo her. b In lib. de officio p. vi ri apud Ioan- nem Hessels. c protestātes.*

reftarcham ut ducem atque principem fequatur, & in grauiſſimis adeoque precipuis Chriſtiana religio- nis capitibus diſſideant.

THEſIS V.

QUI omnes quam toto, quod aiunt, cœlo aber- rent, quis non videt niſi, qui omnino nihil vi- det? Nam in primis iſi, qui nihil omnino penſi, quid credant, habent, quam ſalutis ſpes, aſſurgere poteſt? cum Apoſtolus dicat. d Oportere accedentem ad Deum credere quod ſit, & quod inquirentibus ſe remun- rator ſit. Et rurſum^e Juſtificatos ex fide, pacem habere ad Deum, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum iubeat: per quem habemus acceſſum per fidem in gra- tiam iſtam, in qua ſtamus & gloriamur in ſpe Filio- rum Dei. Qui igitur in Chriſti rectam fidem quaſi in unicam ſalutis viam non ambulat, ad æternam felicitatem pertinere non poterit. Iam verò qui ſibi Symbolum credere ſatis eſſe arbitrantur, minus quidẽ quam ſuperiores, errant tamen: cum (ut recte ait Divus Auguſtinus) fieri poſſit, ut homo integra verba teneat Symboli, & tamen non recte credat, ſive de ipſa Trinitate, ſive aliquid aliud, quod idem D. g. Cyrillus ſcribent ad Neſtorium clariùs explicat. Huc etiã accedit quod ſi vera hæc portentosa opinio eſſet, nihil Eccleſie authoritas uſque adeo à Chriſto commendata, nihil Apoſtolorum conſtitutiones, ni- hil Patrum ſanctiones, nihil denique conciliorum decreta haberent ponderis aut momenti.

THEſIS VI.

SEd illis, qui omnibus huius temporis hereticis (ſolis Anabaptiſtis exceptis quos fanaticos ipſi vocant)

vocant) ad aeternam felicitatem aditum faciunt, quo tandem loco ponemus cum Apostolus h. dicit eo- h Eph. 4. 5 rum, qui saluantur unum esse Dominum, unam Fidem, unum Baptisma esse debere, quorum nihil inter illos reperitur. Nam Christus, qui Dominus est, quamquam, quæso, ratio e. is unus existit, cum Lutherus de rari nonnulli omnipotentiam illi quamdam respectu- fensione verborum cœnæ. humanitatis, dum eam ubique statuunt, eidem tribuunt: Calvinista & ceteri omnes contrarium assererent: cum illi præsentiam Christi realem in sanctissima Eucharistia concedant, hi pertinacissime deno- gent. Circa fidem autem (ut solum de ea quatenus iustificans est loquar) in plusquam sexcentis capitibus dissentiunt. Baptismum denique illi paruulis Christianorum prolixè ad eò & libenter largiuntur, ut etiam nec dum rationis compotes, actu credere fateantur, hi autem ut minus necessarium & superfluum iisdem admovent.

i Lutherus de fensione verborum cœnæ. to. 7. P. 195. Brentius in Catechi. c. de Cœna p. 660. Andreas Musculus in refutatione opposita necessitati Physicæ locutionis in Corpore Christi clarific. c. 34. P. 34.

T H E S I S VII.

QVAE tamen omnia, ne quis fundamento illi suo, de quo necdum quicquã certi statuere possunt, minimè repugnare causetur, ac omnes merito qui illis se totos addixerunt, salutem sperare posse, si ferã unius aut alterius verba utriusque partis, que sincerè dum contra se mutuò agunt, & ex animo proferunt, quamvis dñ aduersus Catholicos decertant, hæc omnia prudenter, ut illis videtur, sed reuera impie dissimulant. Sic igitur Petrus^a Martyr loquitur: Ac primum improbamus, inquit, nonam quorundam opinionem, qui ut Ecclesia tranquillitati consu-

^a In præfatione libri contra Stephan. Vintò.

lere videantur, non sine periculo amittendæ veritatis institutionis Cœna sacra affirmant controuersiam Sacramentariam, nihil articulis Fidei aut Symbolis derogare, & quemlibet posse absque fidei & salutis periculo, quam velit amplecti sententiam.

b In pro-
mio refuta-
tionis oppo-
sita.

Theff. 27.
anno. 45.

c Tomo. 7.
in defensione
verborum
Cœnae P. 381.
& confes-
sione fidei edita
à Luther-
nis. Anno.
66 c. 17.

Non minus clarè Andreas^b Musculus loquitur, dum Caluini discipulos & sectatores impij atque perniciosi dogmatis propugnatores nominat. Lutherus autem clarissimè^c Hereticos, inquit, serio conse-
mus & alienos esse ab Ecclesia Dei, Zuinglianos & omnes Sacramentarios qui negant Corpus & Sanguinem Christi ore carnali sumi in venerabili Eucharistia. Eant nuncigitur, & se Catholicis minime in fundamento dissentire iactitent, & sibi inuicem salutem polliceantur tanquam veris Ecclesiae membris.

C A P V T III.

Analysis Theff. 4, 5, 6, 7.

Nemo qui in Christi recta fide non ambulat ad æternam felicitatem pertingere poterit. Qui nihil omnino p̄fisi quid credat habent: Itēque ij qui sibi symbolum credere satis esse arbitrantur: in Christi recta fide non ambulat. (Nā fieri potest vt quis teneat verba Symboli & tamen non rectè credat.) Quare hi ad æternam felicitatem pertingere non poterunt. Non igitur audiendi sunt qui dissensionum quæ ob fidem suscipiuntur nullam partem curant, & omnibus vitam æternam pollicentur, siue Lutherum, siue Zuinglium, siue alios hæresiarchas secuntur,

Affertor ver-
bo inuehitur
in eos qui nō
curant, reipsa
verò, in eos
qui non pro-
curant Eccle-
siae dissensio-
nes.

Etentur, qui nec vnum Dominum nec vnam fidem, nec vnum Baptisma habent, & in fidei fundamento dissentiunt.

HARVNDENI REFVTATIO.

MAiorē ita exponimus: si cōtumacia adsit *Superius ar. excutitur.* & obstinatio. Cæterum & nos detestamur Atheos omnes & quotquot verā Religionē contemnunt, nullā suæ salutis curam habentes. Sed ex quibusnam tandem legibus rectè differendi consequi possit, Lutherum & Zuinglium esse propterea heresiarchas, aut Protestantes esse hæreticos, qui eo ipso non destiterunt declarare & suam & aliorū salutē sibi lōgè maximè curæ esse, q̄ cū sui abnegatione, nihil Satanam & mundum reformidātes, Ecclesiæ Romanæ corruptelis & erroribus renuntiarunt? Sit *Harū Assertionū generalis & cōmunis error, Petitio Principij.* igitur error non huiusce tantum conclusionis sed & harum omnium Assertionum Posnaniensium, Petitio principij. Nam perinde differit hic Assertor, ac si planè iam antea ostendisset Protestantes esse hæreticos: qua in re nec eruditè differit, nec verè ac Theologicè quicquā asserit. Existimamus igitur curandas esse dissensiones de fidei capitibus exortas, nimirum vt, adhibito Dei verbo, placidè tollantur, non vt augeantur, quod vos posteriores monachi facitis: & *Quonam modo desinit euent Ecclesiæ dissensiones.* quos vna hæc cura sollicitos habet, at nouas quotidie dissensionum faces per vniuersum terrarum orbem accendatis. Propterea, mi Assertor, ego vicissim assero affirmoque, vestræ illi

*Exponitur
inscriptio so-
cietatis Iesu
quã Iesuita
præ se ferit.*

Sodalitati cui nomen Societatis Iesu imponi-
tis, nihil esse cum societate Iesu commune: nisi
fortè quis dicat, vos esse Iudæ Iscariotæ simi-
les, qui societatem Iesu prætexens, in ipsum Ie-
sum insurrexit. Vos enim à Põtifice conducti,
eius turbæ vos duces constituitis, quæ fustibus
& armis Christum in membris suis patientem
infectatur: & speciosa illa vestra & nihilominus
blasphema inscriptione, tanquam osculo, veri-
tatem Euangelicam, quantum in vobis est, pro-
ditis. Et quia caput hoc longiorem refutatione
nõ desiderat, satis erit quæ hic Assertor propo-
suit, ea in ipsum regerere hoc modo.

*Retorquetur
superius arg.
in Assert.*

Si qui nihil omnino pensi quid credãt habet
& qui sunt solis Symboli verbis contenti, res
ipsas in Symbolo contentas accuratiùs non in-
uestigantes, in Christi recta fide non ambulant
(vt Assertor hîc proposuit.) Ergo falsa sunt illa
omnia qua Pontificij de fide implicita ac po-
tius de fide Carbonaria, tradiderunt, cuius impli-
citæ & perplexæ fidei hæ partes sunt in primis,
Ecclesiam Dei ex rerũ externarum specie meti-
ri: quod spectat etiam tota hæc propemodũ As-
sertoris disputatio. Immo impietatis magistri
sunt Iesuitæ & cæteri Antichristiani doctores,
lectionem scripturarum vulgari idiomate lai-
cis interdicens, & accuratiorem doctrinẽ Ro-
manã inuestigationem damnantes.

Quod attinet ad Lutheri & Zuinglij discep-
tationem, quia nobis eandem Assertor infra orb-
iiciet, discutiemus cap. 12. quã vim habeat hæc
Pontificiorum argumentatio.

THESIS

THESIS VIII.

Sed hoc modo sinamus, ut a proprio iudicio con- a rit. 3. 15.
demnatos, & propius ad Ecclesiam indagandam b PV al. l. 2.
accedamus, eiusque partes accuratius inuestigemus. Docti. fidei i
De quibus illud imprimis Doctores orthodoxi sta- art. 2. c. 8. &
tuunt: Non solum predestinatos: sed etiam reprobos l. 2. a. 3. c. 285
in Ecclesia contineri, contra b. Viclephi, Hussi, c Cal c. 1. Parag. 2.
mini & d, Martini Bucerii insanas opiniones, quoru d in committ.
temeritas, qui tam precipitem de reprobis ferre sen- ca. 7. Epi. ad
tentiam audent à Cypr. c pulchrè notatur, in conci- Eph. contro.
lio f Constantiensis damnatur, & in diuinis literis 1. p. 41.
clarissimè refellitur. Primò enim Iudas malus erat, c L. 3. Ep. ad
ac reprobus, ut patet ex g, Actis: qui tamen aliquan Maximum
do de Ecclesia fuit, quò ex duodecim unus extite- circa mediù.
rit, & Episcopus in h Psalmo nominetur: Paulus s. 8. s. ar.
verò predestinatus erat, nec tamen vera Ecclesie 2. & 3.
semper membram fuit, i quam se totis viribus oppu- g Cap. 1. 16.
gnasse fatetur, sed prius lupus, deinde ovis, k ut Au h Ps. 108. 8.
gust. prius vas fictile, deinde aureum, ut Chrysost. i Gal. 1. 14.
docet. Virgines etiam tum demum ubi dormierunt & 1. Cor. 15.
hoc est, post mortem, m fatue à sapientibus separate 19. circa me-
sunt, n & serui illi, quibus homo nobilis abiens in dium.
longinquam regionem, id est, Christus à nobis ad k Serm. 1. De
cælos migrans, bonorum atque doctrinae sue admi- conuersione
nistrationem commisit, omnes quidem sub potestate D. Pauli 19.
ipsius, & in domo eius, id est, in Ecclesia erant, non 10.
tamen omnes in gaudiim intrarunt. l Chrysosto.
homil. 6 in
Ep. 2. ad
Tim. 10. 3.
102.
m Mat. 26.
14.
n Luca 19.
15.
Boni & ma
li in Ecclesia
continentur.

THESIS IX.

Haec eadem diuinarum literarum testimonia,
que pro reprobis Ecclesia inserendis attuli-

*mus, non solum homines virtute prae-ditos, sed etiam moribus prauos, atque scelestos eiusdem esse partes, & multo quidem magis omnium iudicio comprobant. Ad quod etiam institutum faciunt parabola illa, in quibus dicitur, ^a in area triticum paleis operiri: bin sa-
^a Mat. 3. 11. ^b Mat. 13. 47. ^c Mat. 13. 30. ^d In breuiculo collationis in collatione 3. diei. c. 4. post principium. ^e L. 3. contra literas Petili. c. 2. in fine c. 9. In initio c. 12. Lib. de unitate Ecclesie c. 11. toto L. contra Donatist. post collat. c. 4. circa finem c. 6. to-
 gena missa in mari, pisces concludi bonos & malos: in agro dominico zizania inueniri. ^c Quibus locis olim adeo Catholicos confutasse Donatistas D. August. drefert. ut quò se verteret planè nescirent. ^e Iisdem & ipse sapissimè usus est alibi, & ante eum Hieronymus & Cyprianus. ^g In Apocalypsi quoque Ecclesias legimus, quarum Angelos & ministros Deus ad poenitentiam admissi criminis cohortatur. D. etiam Paul. Galat. arguit errore deprauatos, & Corinthios imprimis grauissimè reprehendit, quòd contentiosi, opinionibus dediti, amulatores, litigiosi essent, denique quòd sceleri fauerent, quòd gentibus ipsis erat execrabile, quorum tamen coetum non solum Ecclesiam, sed Sanctam Christi Societatem & agnoscit & predicat.*

THESIS X.

Quid quòd Christus Seruator noster, fratrem, à quo offendi quempiam contigit, ad Ecclesiam deferri iussit? quòd sane eum ab Ecclesia exulè, & ex torrem nequaquam esse satis declarat. Omitto Patres Clementem, Origenem, Fulgentium, alios, quorum plerique hunc tetrum errorem, in florentiss.
^f Hier. dialog. còtra Lucifer circa finem pa. 145. ^g Cypri. L. 4. Ep. 2. contra Nouati. circa finem. ^h Apoc. 2. & 3. ⁱ Gal. 1. & 3. ^k Cor. 1. 5.
 a Origenes homil. 21. in Iosue. Clement Romanus Lib. 2. conf. c. 14. 15. & 16. totus. Naz. oratione Apologetica ante medium P. 11. Fulgent. de fide ad Petrum c. 43. Hieron. in Dialog. contra Lucif. P. 145.

Eccle-

Ecclesia etate, in Donato & Circumcellionibus barbaris & agrestibus hominibus damnarunt, adeò ut mirandum sit, nostros Protestantes, quãuis Donatistas nominatim execrentur, eorum tamen Hæresim amplecti, ac peccatores planè ab Ecclesia excludere.

Quod clarè facit Philippus articulo septimo, dñ Ecclesiam Sanctorum cõgregationem statuit, & in A. polog. bostendit malos tantum nomine in Ecclesia cõtineri, & Ecclesiam tantum rectè credètes, & iustos conficere. Facit & idem Calvinus, d. Bucerus, c. Bulingerus, & aly.

b Pag. 124,
& 126.
c Lib. 4. Inst.
c. 1. 9. 2. & 7.
d In cõment.
ad Ep. c. 4.
p. 112.
e Ser. 1. Decem
dis 5. p. 2.

C A P V T IIII.

Analysis Thes. 8, 9, 10.

IVdas aliquando fuit de Ecclesia. Paulus prædestinatus erat nec tamen semper fuit membrum veræ Ecclesiæ, Item virgines fatuæ post mortem tantùm à Sapientibus separatae sunt. Item non omnes serui de quibus extat parabola apud Matthæum In gaudium Domini intrant, quanuis essent in domo eius. Adde parabolas de bonis & malis piscibus & de zizaniis & quæ in Apocalypsi dicuntur de Ecclesiis. Item quæ dicuntur de Galatis & Corinthiis errore deprauatis, quorum tamen cætum Paulus Ecclesiam & sanctam Christi societatem prædicat. Denique apud Matthæum qui fratrem offēdit ad Ecclesiam deferendus est, ac propterea nō est extra Ecclesiam.

Assertor contendit solos electos nō cõstitueri Ecclesiam Dei.

Ergo non solùm Electi, verùm etiam reprobi in Ecclesia continentur quemadmodum etiam Veteres censuerunt.

FARVNDEM THES. REFUTATIO.

Habet, mi Affertor, Romana Ecclesia quod tibi succenseat, qui ut probes Romanam esse Catholicam Ecclesiam, tam diligenter reproborum causam agas, ut eos scilicet, ad Catholicam Ecclesiam pertinere nobis persuadeas. Quid? tibi-ne videtur Ecclesia Romana stare non posse, nisi Reprobi ad Catholicam Ecclesiam pertineant? Quia verò fufius à nobis aduersus Turrianum disputatum est, an Reprobi spectent ad Ecclesiam Catholicam, nunc ea de re pauca tantum dicemus, & quatenus isthęc tua argumentatio videtur postulare. Hanc igitur excutiamus.

Reprobos ad Ecclesiam Christi non pertinere.

Redarguuntur errores superior. arg.

Exponitur nomen Ecclesie.

In Ecclesiis particularibus malos esse bonis admixtos nunquam negauimus, quin etiam bonos à malis sapius quàm par sit numero superari & doluimus & dolemus: sed propterea Reprobos ad veram illam & Catholicam Ecclesiam pertinere, quam in Symbolo confitemur, hoc verò pernegamus. Fallit igitur Consequens superioris argumentationis, tum *παρὰ τὸ ἐπίσημον*, tum *παρὰ τὴν ὁμολογησίαν* nominis Ecclesie. Nam Ecclesia, quando simpliciter dicitur, aut quum dicitur Ecclesia Christi, solos electos proprie significat, vnum corpus sub vno capite constituentes, nempe Christo: quod quidem corpus nouissimo tantum die perfectum erit, suisque numeris omnibus absolutum. Quum verò dicitur Corinthiorum, Galatarum, Ephesiorum vel Romanorum Ecclesia, tum visibilem & particularem hanc vel illam Ecclesiam significat.

Hanc

Hanc distinctionem quia siue ignorantia siue malitiosè non tenuit Assertor, imò ne definiit quidem Ecclesiam illam de qua suscepta est hæc disputatio, mirum non est, si perperam concludat. vt qui vestem & integumenta homonymiæ nõ detraxerit, quibus ipse delusus aliis imponere conatur, *πλανάων τὸ πλανάριον*, vt inquit Nanzianzenus. Vt autem errores istius argumentationis faciliùs perspici possint: cedò, mi Assertor, an hîc loqueris de eâ Christi Ecclesia, de qua initio præfatus es, nec ne? Si non loqueris, imperitè disputas, imò ne disputas quidem: quum tota disputatio debeat ad eam quæstionem referri, quæ initio proposita est. Si loqueris de illa ipsa Ecclesia, (vt cum decet qui profert Assertiones Theologicas) ergo ex hac tua argumentatione sequitur, Reprobos etiam esse *absurdè & incommodè* corpus Christi, Spôsam Christi, Columnam & *Assertor obruitur.* firmamentum veritatis (sic enim nobis Ecclesiam descripsisti) hoc est, Reprobos esse Electos. Quod est absurdissimum. Consequentia patet ex his locis.

Omnia subiecit pedibus eius, cùmque consti- *Eph. 1.*
tuit caput super omnia ipsi Ecclesiæ: quæ est ca-
put ipsius, complementum eius qui omnia im-
plet in omnibus. Quod si legas, Impletur, for-
tius etiamnum erit argumentum.

Dedit ipse alios quidè Apostolos, alios Pro- *Eph. 4.*
phetas &c. ad ædificationem corporis Christi
donec euadamus omnes in vnitatem fidei &
agnitionis filij Dei, in virum perfectum &c. ve-
ritatem sectantes cum charitate prorsus adoles

camus in eum per omnia qui est caput, nempe, Christus. Ex quo totum corpus coagmētatum & compactum per omnes suppeditas commissuras, ex vi intus agente, pro mensura vnius cuiusque membri, incrementum capit corpori conueniens ad sui ipsius extructionem per charitatem.

Eph. 5. Christus est caput Ecclesiæ, & ipse est seruator corporis.

ib. Nullus vnquam suam ipsius carnem odio habuit, imò enutrit ac fouet eam, sicut Dominus Ecclesiam, quoniam membra sumus corporis eius ex carne eius & ex ossibus eius.

Coloss. 2. Neque obtinēs caput, ex quo totum corpus per commissuras & compages suppeditatum & compactum augetur augmento Dei.

Reprobos nō pertinere ad corpus Christi, manifeste probatur. Ex quibus locis manifestum est solos electos esse corpus Christi, neque id de Reprobis, sine blasphemia, dici posse. Nam soli electi, sunt cōplementum Christi: soli electi euadunt in virū perfectum: ad solos electos vis illa Christi saluifera & viuifica manat, tanquā à capite ad corpus: soli electi seruātur: Christus autem est seruator sui corporis: solos electos Christus virtute viuifica fouet & alit, solique electi arctissimè cum Christo coniunguntur, Quinetiam

Eph. 4. vrgenda est particula vniuersalis: donec, inquit, OMNES euadamus in vnitatem fidei in virum perfectum. Vbi particula, OMNES, refertur ad corpus Christi, cuius ante meminit: ad cō ut hæc propositio necessariò emergat ex verbis Pauli: Omnes ij qui sunt Christi corpus, euadēt in

in virum perfectum. Ac proinde, ex legibus re-
ctè differendi, hæc Propositio erit quoque ve-
rissima: Nulli qui non euadunt in virum perfe-
ctum, sunt corpus Christi. Itaque Syllogismus
erit in. 2. quia negat *in isi.* hoc modo:

Omnes ij qui sunt corpus Christi, euadent
in virum perfectum (ex Paulo)

Nulli Reprobi euadent in virum perfectum
(alioqui non iam Reprobi.)

Quare nulli Reprobi sūt corpus Christi: quod
ne Assertor quidem negauerit. Atque hæc de
nomine Corporis. Idē dico de Sponsa Christi,
quo nomine solos Electos significari, perspi-
cuum est, ex his locis. Erunt duo in carnem v-
nam, Mysterium hoc magnum est: ego autem
dico in Christo & in Ecclesia, & paulò antè.

*Reprobos nō
esse sponsam
Christi, pro-
basur.*

Ephes. 5.

Sicut Christus dilexit Ecclesiam, & semetip-
sum exposuit pro ea, vt eam sanctificaret, post-
quam eam purgasset lauacro aquæ, per verbū,
vt sisteret eam sibi gloriosam &c.

Ibid.

Tota pulchra es, amica mea, & macula non
est in te: Vna est colūba mea, perfecta mea. Ego
sum dilecti mei & dilectus mihi est proprius:
Et pleraque in illam sententiam.

Cāti. 4. &c.

Ostendam tibi sponsam vxo rem Agni, & o-
stendit mihi sanctam illam Hierusalem descen-
dentem è cælo à Deo, habentem gloriam
Dei &c.

Apocal. 21.

Sponsus & sponsa dicunt, veni &c.

Apocal. 22.

Quæ omnia ad Reprobos trāsferri, sine sce-
lere, non possunt. Etenim cum solis electis ar-
tissimo illo vinculo, quod sponsi & sponsæ no-

minibus aptissimè significatur, Christus cōiūctus est.

Reprobos nō esse columnā & firmamē sū veritatis, probatur. Idem dico de columna & firmamento veritatis, ex his locis:

1. Timoth. 3. Ut noris quomodo oporteat in domo Dei versari, quæ est Ecclesia Dei viui, colūna & stabilimentum veritatis.

Heb. 3. Christus vt filius domui suæ præest: cuius domus sumus nos, si fiduciam & spem illam de qua gloriamur, ad finem vsque firmam tenuerimus.

1. Pet. 2. Ipsi quoque velut viui lapides ædificemini domus spiritualis, sacerdotium sanctum, ad offerendum spirituales hostias acceptas Deo per Iesum Christum.

Apoc. 3. Qui vicerit, faciam vt sit columna in templo Dei mei. Et quæ sunt cōsimilia. Ex quibus manifestum est reprobos & hypocritas in particularibus Ecclesiis versantes non posse dici illam domum Dei quæ est columna & firmamentum veritatis. Nam constantia & perseuerantia est electorum propria, sine qua columna & firmamentum intelligi non possunt. Adde quòd Veritas & Hypocrisis ita repugnāt, vt hāc illius esse firmamentum, ne cogitari quidem possit.

Ex his igitur omnibus facillè vides, mi Afferor, ex iis quæ præfatus es, & ex illa tua prima Assertionē, me nūc verè asserere, Reprobos ad veram Ecclesiam non pertinere: quantumuis in Ecclesia esse videantur: quia aliud est, Videri, aliud, Esse, id quod etiam animaduerti potest in tuis Assertionibus, quæ videntur quidē tibi

tibi Theologicę, & ita inscribuntur, sed tamen non sunt, & potius ad ea pertinent, quę Philo-
sophi dicunt *φαινόμενα πρὸς ὄψιν, ὄντα δὲ μὴ*. Sed cur non in-
te retorqueo illud simile quod nobis antea ob-
iecisti, quum ex arca Noe argumentareris? Di-
cebas enim constare ex Petro, Ecclesiam cum
arca Noe aptissimè comparari: ac proinde effi-
ciebas, neminem vnquam extra Ecclesiam sal-
lutem adipisci posse. Ego verò vlteriùs progre-
dior, & ex illa ipsa comparatione, ita cõtendo:
non modò nullam salutem esse extra Ecclesiã,
sed etiam eos omnes qui verè sunt in Ecclesia,
salutem adepturos. Quamobrem? inquis: Nèpe
quia quotquot fuerunt in arca Noe salui euase-
rūt ex aquis diluuij. Sic enim Petrus. In qua pau-
cæ, hoc est, octo animæ seruatae sunt per aquã.
Nec video quam ratione hanc salutis partem
in illa comparatione repudiare debeas, quū Pe-
trus non sit locutus de iis qui extra arcam perie-
runt (id quod tu vrges) & sit de iis locutus, qui
in arca salui facti sunt: quod reiicere non potes.
Nam hæc duo se mutuò respiciunt: Non serua-
ri extra arcam: & seruari in arca. Ex quo ita ra-
tiocinamur.

Si cum arca Noe Ecclesia aptissimè compa-
ratur (quemadmodum Assertor paulò ante no-
bis commemorauit) nec proferri potest ratio
quamobrem ad eam comparationem non per-
tineat, quòd õnes qui fuerunt in arca salui facti
sunt: certè vi huiusce comparationis & ipsius
Assertoris vestigiis, rectè concludemus, O-
mnes qui sunt in Ecclesia, quę corpus Chri-

*Similitudo
Arca Noe re-
torquetur in
Assertorem.
Cap. 2. sup.*

1. Pet. 3.

sti est, seruatum iri.

Antecedentis partē vnā Assertor ipse asserit: partem alteram negare nō potest: Quare admittat quoque Consequens, necesse est. Ex vī Consequentis autem efficitur Reprobos verē non esse in Ecclesia Dei.

*Responso ad
locos Scri-
pturae.*

Nunc excutiamus locos ab Assertore produ-
ctos: ex quibus omnibus nihil aliud potest col-
ligi, quam multos etiam Reprobos esse posse
in particularibus Ecclesiis: id quod non nega-
mus. sed aliud esse dicimus Esse in particulari
Ecclesia: aliud, Esse in Ecclesia Dei vel de Ec-
clesia Dei quæ corpus Christi est: quod vt faci-
lius intelligatur, age, expendamus vim & sensū
vtriusque enuntiationis. Esse in Ecclesia, vel, de
Ecclesia particulari & visibili, vel In illa Eccle-
sia contineri, vt vulgò loquimur, nihil aliud est
quàm eadem fidei & religionis professione, se
visibili Ecclesiæ adiungere. Atque id tam ele-
ctis, quàm Reprobis commune esse potest. At
esse in Ecclesia Dei quæ corpus Christi est: &
esse membrum corporis Christi, significat, ve-
rè cum Christo cōiungi & ab eo vitam haurire,
tāquam à capite, quemadmodum Scriptura do-
cet. Atq; id electorum est proprium. Hoc autē
discrimen sic paucis explicat Ioannes: E nobis
egressi sunt, sed non erant ex nobis. Nam si fuif-
sent ex nobis, permansissent vtique nobiscum
sed (hoc factū est) vt patet fieret, non omnes esse
ex nobis. Ecce tibi quæ alioqui repugnantia vi-
deri possint, & sunt tamen verissima: nimirum
quia Hypocritæ dicuntur quidem esse de Eccle-

1. Ioan. 2.

sia, sed tamē re vera nō sunt, nec ad eā pertinet.

Cæterum quum nobis obiicis Corinthios, *De Corin-*
Galatas & alios qui vel mores suos, vel ipsam *thys & Ga-*
doctrinam recuperant: item eos qui excommu- *latis.*
nicatione plectendi sunt: vt efficias, Reprobos
esse de Ecclesia Dei: tua isthæc Conclusio non
procedit. Nec enim confectarium est, Corin-
thios & Galatas deprauatos, fuisse reprobos,
quandoquidem potuerunt resipiscere. Et nomi-
natim de incesto Corinthio excommunicâdo
sic dicit Paulus, Vt Spiritus eius saluus sit in die
Domini: quod idcirco moneo, vt posthac, mi
Assertor, in afferendo ac disputando sis paulò
diligentior, & quid ex quaque re consequi pos-
sit, accurratius dispicias.

Nolo autem ad viuum refecare quæ profers
ex parabolis decem virginum & eius serui qui
in gaudiū Domini non intrauit. Itémque quod
citas de bonis & malis piscibus ex Matthæo,
qui generaliùs locutus est, quàm ipse referas: &
pleraq; eiusmodi, tum in hoc capite, tum in a-
liis, quæ non propterea probò, quòd sigillatim
illa non reprehēdam. Nobis enim propositum
est ea imprimis discutere, quæ ad nostram quæ-
stionem pertinent. Duriusculum est etiã quod
ais, Iudam in Psalmo vocatum fuisse Episcopū.
Ibi enim vocabulum à Psalte vsurpatum, Præfe-
cturã significat. Itémque quod profers de Pau-
lo, est extra propositum: quum præsertim ser-
monē habeas de Reprobis quos ipse vis ad Ec-
clesiam Dei pertinere. Quare illud totum est

ἐξ ὧν λόγου.

1. Cor. 1.

Sed iã id excutio quod imprimis vrges: Paulus, inquis, Corinthios & Galatas inter quos erant multi errore deprauati, non solùm Ecclesiam, sed sanctos etiã vocat. Certè: sed ipse nobis responsionem suppeditat. Vt enim Paulus Corinthios vocat Sanctos, propter electos qui tum ibi erãt (absit enim vt Reprobis vocet sanctos & sanctificatos, qui in illo ipso capite Sanctificationem cum Iustitia coniungit) ita propter Electos, nomen Ecclesiã indefinitè Corinthiis tribuit. Etenim ipsum Ecclesiã nomẽ & attributa propria Ecclesiã Dei, solent attribui particularibus Ecclesiis, idque propter Electos qui in illis sunt, & qui soli veram Dei Ecclesiã constituunt. Hoc miror te non potuisse discere, vel ex iis locis quos citasti: Electi (vt nobis ex Matthæo commemorastis) cum tritico: Reprobi cum paleis & cū zizaniis comparãtur. Ecquis autẽ segetes ipsas, paleas, ac non potius triticum appellauerit? quis agrum Zizaniorum dixerit, ac non potius, tritici? Idem licet dicere de vini dolio: quod quanuis habeat facem cum vino commixtam, non aliter tamen, quàm vini dolium appellatur. Sic à nobiliore ac præstanti ore parte res denominari solent. Atque vt propius ad rẽ de qua inter nos agitur, accedamus: corpus humanum ita dicitur, propter aptam integramque membrorum compositionẽ. Quod si membrum aliquod luxatum sit, si tuberculũ enascatur, si vlcus emineat, vocatur nihilominus corpus. At si propriè loqui volumus, illa omnia ita accidũt corpori, vt nõ sint de corpore.

Aliud

Nomen & attributa Ecclesiã tribuuntur particularibus Ecclesiis, propter Electos.

Aliud est enim vitium corporis, quàm ipsū corpus. Ita Reprobi cū Electis mixti (quod ad exteriorem coniunctionem attinet) sūt defectus & vitium Ecclesiæ, non autem Ecclesia, vel, de Ecclesia. Sed quia Ecclesiæ non sunt propter Reprobos, sed ppter electos: idcirco propter Reprobos nomē Ecclesię nō tollitur. Huius autē rei imprimis hæc est ratio, quòd propriè solus Deus nouit discernere Electos in hac vita constitutos, à Reprobis, & illud discrimen nos latet: adeoque nobis hac in parte, summo opere cauendum est à temerariis iudiciis; ac propterea eos generaliter Ecclesiæ nomine honoramus, quos videmus veram religionem profitentes. Quanquam enim non dubitamus plerosque ibi esse posse qui ad electionem Dei non pertinent: quia tamen nobis incertum est quinam illi sint, ideo de omnibus ita loquimur, vt si omnes essent Electi, dum illis omnibus Ecclesiæ nomen tribuimus: ita iubente charitatis lege.

Iam aliquot tuas Repugnantias proferamus. *Repugnãtia
Assertoris.*

Hic affirmas, Iudam fuisse de Ecclesia, opinor, Christiana: quippe quum ei nomen Episcopi, tribuas: Atqui Assertionem tuam num. 2. ais, Ecclesiã Christianã à die Pētecostes ordiendã. Quid ais? mi Assertor. Atenim iam tum Iudas medius crepuerat, & effusa fuerat omnia viscera eius (inquit Petrus apud Lucã) Ergo si tibi credimus: aut Iudas ex ipsis inferis rediit post diē Pētecostes: aut fuit de Ecclesia Christiana ante *As. I.*

originem ipsius Ecclesiæ Christianæ : quod quàm cōstanter dicatur, ipse etiã non ignoras.

Secunda.

Affero aliam tuam Repugnantiam.

Hic affirmas, Galatas errore deprauatos & Corinthios fuisse in Ecclesiã & de Ecclesiã Dei. Vnde colligo, hæreticos non esse extra Ecclesiã Dei, quãdoquidem Galatas errore deprauatos fuisse hæreticos (vt hodie loqui soletis) dubium non est. Et in Epistola ad Corinthios vsurpatur ipsum vocabulum hereseos: Oportet, inquit, etiam hæreses inter vos esse, vt qui probati sunt manifesti fiant inter vos. Contrã: suprã cap. 2. asserebas, hæreticos esse extra Ecclesiã Christi.

1. Cor. II.

Tertia.

Profero & tertiam Repugnantiam. Hic vis, multos etiã Reprobos esse de Ecclesiã Dei. At in illo ipso cap. 2. asserebas, extra corpus Christi, hoc est, extra Ecclesiã, Spiritum Christi haberi non posse: & tum addebas hæc Pauli verba: Qui Spiritũ Christi non habet, is non est eius. Quare nos ita ex ore tuo differamus. Si quis Spiritum Christi non habet, is non est eius (inquit Paulus) At Reprobi Spiritum Christi non habent (nam quotquot Spiritu Dei ducuntur, ij sunt filij Dei, inquit ibidem Paulus) Sequitur, Reprobos ad Christum, non pertinere. Quod si esset de Christi corpore, hoc est, Ecclesiã: cer tẽ ad Christum pertinerent. Ac de illis quidem tuis repugnantis, hætenus.

*Respõsõ ad
testimonia
Veterum Do
ctorum.*

Nobis etiam obiicis veteres Doctores: sed qua ratione fretus id facias, ego quidem non vi deo. Exorti sunt olim qui propter vitia morẽs que deprauatos, negarent vllam alibi, quàm a-
pud

pud ipsos, esse Ecclesiam, quòd sibi solis mo-
 rum integritatem, vitæque sanctimoniam ven-
 dicarent. Huiusmodi fuere Donastite, Cathari,
 & alij confimiles: quibus maiores nostri vehe-
 menter obfistentes, affirmarunt, stante fide,
 Ecclesiam propter morum vitia tolli non pos-
 se: quum vsque ad finem mundi, ea futura sit pio-
 rum conditio, vt malos secū admixtos habeant.
 Huic sententiæ & illis ipsis veterū Doctorem
 rationibus, miseros & fascinos Anabapti-
 stas refellimus, qui hac in parte renouarunt Do-
 nastitarum hæresim. Verum, mi Assertor, pro-
 more tuo, vnū proponis & aliud probas. Hoc
 enim inter nos quæritur, Sint-ne Reprobi de
 Ecclesia Dei siue ad eam pertineant: quod nos
 negamus, & veteres Doctores negauerūt: quan-
 uis propter temporalem coniunctionem, Re-
 probi in Ecclesiis visibilibus vnà cum Electis
 mixti sint: quod & Veteres censuerunt, & nos
 cum veteribus censemus. Sed præstat audire Ve-
 teres suam sententiam verbis suis explicantes.

*Assertor vnū
 proponit &
 aliud probat.*

CYPRIANVS: Domine ad quē ibimus &c. Si
 gnificans Ecclesiam quæ in Christum credat &
 quæ semel id quod cognouerit teneat, nunquam
 ab eo omnino discedere, & eos esse Ecclesiam
 qui in domo Dei permanent. Plantationem ve-
 rò plantatam à Deo Patre non esse quos vide-
 mus non frumenti stabilitate solidari, sed tan-
 quam paleas dissipantis inimici Spiritu venti-
 lari. de quibus & Ioannes in Epist. sua dicit: Ex
 nobis exierunt sed non fuerunt ex nobis. Si e-
 nim fuissent ex nobis māsissent vtique nobiscū.

*Testimonia
 veterū quib.
 illi suā expo-
 nunt & As-
 sertoris reuel-
 lunt senten-
 tiam.
 Lib. 1. Ep. 3.*

*De Simplicitate
 prælator.*

Idem, Adulterari non potest Sponsa Christi, quæ incorrupta est & pudica. Hęc nos Deo seruat, hæc filios regno quos generauit, assignat.

*In Psal. 14. ho
mil.*

CHRYSOSTOMVS. Ecclesia est tentorium quod fixit Dominus & non homo, & è locis in alia loca migrat in persecutionibus, fugit à ciuitate in ciuitatem, sed non fugit à pietate ad impietatem &c.

In Psal. 35.

AMBROSIVS. Sicut Sancti sunt mēbra Christi: ita impij membra sunt Diaboli.

*In 2. Cap.
Luc.*

Idem. Mater uiuentium Ecclesia est quæ edificauit Deus in ipso summo āgulari lapide Iesu Christo, in quo omnis structura compaginata crescit in tēplum Dei &c. Ecce mulier omnium mater: ecce domus Spiritualis, ecce ciuitas quæ uiuet in æternū, quia mori nescit. Ipsa enim est ciuitas Hierusalem quæ nunc uidetur in terris, sed rapietur supra Eliā & supra Enoch &c. Quā tō meliūs totum corpus assumitur, quàm vnus assumptus est? &c.

*De Trinit.
l. 3. c. 2.*

AVGVSTINVS. De omnibus sanctis tanquā lapidibus uiuis ædificatur Hierusalē mater nostra æterna in cœlis.

*De Gen. ad
tit. l. 5. c. 19.*

Idem. Ibi primitus Ecclesia, quò post resurrectionem & ista Ecclesia congreganda est, ut simus æquales Angelis Dei.

*Enchir. ad
Laurēt. c. 59.*

Idem. Rectus confessionis ordo poscebat ut Trinitati subiiceretur Ecclesia, tanquam habitatori domus sua & Deo templum suum & cōditori ciuitas sua, quæ tota hīc accipiēda est nō solūm ex parte qua peregrinatur in terris, à Solis ortu vsque ad Occasum laudans nomen Domini

mini & post vetustatis captiuitatē cantans can-
ticum nouum: verū etiam ex illa quæ in cor-
dis semper, ex quo condita est, cohæsit Deo. Et
paulò post: Hęc quæ peregrinatur in terris, san- *Cap. 61.*
guine Mediatoris nullum habentis peccatū ab
omni redempta est peccato, eiusque vox est: Si
Deus pro nobis quis contra nos &c.

Idem. Ecclesiæ caput est homo ille cuius sus- *De Agon,*
ceptione verbum caro factum est & habitauit *Christ. 1.*
in nobis: mēbra cætera sunt omnes sancti, qui- *20.*
bus perficitur & completur Ecclesia.

Idē. Corpus Christi quod est Ecclesia, in ipsa *1b. c. 26,*
dextera, hoc est, in ipsa beatitudine futurū est.

Idem. Ipsa est Ecclesia in bono semine quod *Epist. 48.*
feminauit filius hominis & vsque ad messē cref-
cere inter zizania prænuntiauit. Et paulò post:
Ipsa est Ecclesia quæ intra sagemam Dominicā
cum malis piscibus natat, à quibus corde sēper
& moribus separatur, vt exhibeatur viro suo
gloriosa, non habens maculam aut rugam.

Idem. Quod vobis dico, omnibus dico (inquit *Epist. 80.*
Christus) Quibus omnibus dicit nisi electis &
dilectis suis ad corpus eius pertinētibus quod
est Ecclesia?

Idem. Atrium quod est extra templum, eiice *In Apocai.*
&c. Apoc. 11. Ipsi Atrium sunt qui videntur in *Hom. 8.*
Ecclesia esse & foris sūt, siue heretici, siue malè
viuentes Catholici.

Idem: Malos nequaquam pertinere ad Eccle- *De Baptisj*
siam Dei, quamuis intus esse videantur, ex hoc *cōtr Donat.*
appertissimè apparet, quia isti sunt auari, rap- *Lib. 6. c. 3.*
tores, &c.

*De Cimit.**Dei. Lib. 15. c. 1.*

Idē, Quas mysticè appellamus ciuitates duas: hoc est, duas societates hominum: quarum est vna, quæ prædestinata est in æternum regnare cum Deo: altera, æternum suppliciū subire cū Diabolo.

*De Doctr.**Christ. L. 3. c.*

34.

Idem, Ecclesia sine macula & ruga ex omnibus gentibus congregata atque in æternum regnatura cum Christo, ipsa est terra beatorum, terra viuentium.

Ib. c. 32.

Idem, Non re vera Domini corpus est quod cum illo nō erit in æternū: & paulo post, Quia non solum in æternum, verumetiam nūc hypocritæ non cum illo esse dicēdi sunt, quamuis in eius esse videantur Ecclesia. Sunt cōsimilia pleræque passim in scriptis Veterum occurrentia ex quibus facile est colligere quidnam ipsi veteres senserint de Reprobis cū Electis permixtis: nempe eos non esse de Ecclesia Christi, licet in ipsa Ecclesia propter temporalem coniunctionem esse videantur.

T H E S I S X I.

*De notis Ecclesie.**Decanus se-
mores VVi-
semb. in Ca-
tec. anni 71.
Pag. 79.**Melanchton
in respon-
sis ad articu-
los Bawarice
inquisitionis.*

IAm vero non satis intelligo, quonam pacto aduersarij, Ecclesia vbinam locorum maneat, cognosce-
re queant, quum planè quid sit ea, (quod varij eorum
allati testantur errores) ignorent. Laborant tamen
illi & quidem strenuè in Ecclesia notis peruestigan-
dis, sed infeliciter, quum eas tandem assignent, quæ
vel ipsa Ecclesia sunt obscuriores, vel certè quæ huic
ipsorum Ecclesie minimè conueniant. Alij enim
consensum in doctrina Euangelij incorrupta, quod
attinet ad fundamentum: legitimum usum Sacra-
mento-

mentorū, obedientiam ministerio debitam, ut certissima Ecclesie Symbola constituunt: alij^b his clares, quae necessariae sunt in ministerio verbi, superaddunt: alij ut oves^c vocem Pastoris sui audiant, & alieni penitus abhorreant, requirunt: d alij denique, his non contenti, constantiam in confessione fidei, sine perseverantiam ut planè necessariam arbitrantur.

^b Spangenberg in Catech. P. 102.
^c Bucerus in Enar. cap. 1. Epi. ad Eph. P. 17.
^d Magdeburg Cētur. I. L. I. c. 4. colum. 173.

THESIS XII.

Verum haec omnia signa huiusmodi sunt, ut a^grius à nobis, quam ipsa Ecclesia, cuius sunt signa, cognoscantur, & in primis legitima verbi Dei^g predicatio, & Sincerus Sacramentorum usus, (quae duo ipsi vel maximi faciunt) quum Ecclesia sit muoens, quando haec rectè fiant docere. Haec ita se habere veterum monumenta testatur. Quid enim inquit,^a Irineus, si de aliqua modica questione disceptatio^g orta fuisset, nōne oporteret in antiquissimas recurrere Ecclesias, & ab eis, sumere de praesenti questione, quod certum, & liquidum est? Quod idem clarius^b Tertullianus antiquissimus & ipse Auctor effert, c^g Quid predicauerint Apostoli, ait, quid illis Christus^g reuelauerit, & hic praescribam, non aliter probari debere, nisi per easdem Ecclesias, quas ipsi Apostoli condiderunt. & clarissimè August. c^g Evangelio uersarii le- non crederem, nisi me Catholicae Ecclesiae commone-^g ret auctoritas.

^g 174. & Cent. I. L. 2. c. 4. col. 379. 380. & 381.
^a Irineus li. 9. cap. 4. in princip.
^b Lib. 1. de Praescri. c. 6. pag. 102.
^c Contra ep. fundamenti cap. 5. in fine tom. 6. D. E. a. li. a. cōtra ad. gu & Proph. c. 20. in princip. tom. 6.

THESIS XIII.

Idem ex diuinis literis ostenditur. Ad hunc enim^g finem Apostolo teste, c^g dedit Deus Ecclesiae Pasto-

c Eph. 4. 11.

res & Doctores, ut perueniāt omnes in unitatē fidei & agnitionem Filij Dei. In hunc etiam finem, Christus eidem magistros, & testes veritatis donans, qui vos, dicit, audit, me audit. Ad hoc denique significandum. Ecclesia Dei columna & firmamentum veritatis appellatur. Quin & ratione haec nota falsa esse convincuntur. Sunt enim communes & ab omnibus hereticis, qui ullo unquam tempore fuerūt, usurpatae, ut experientia demonstrat, & August. f. g. Epistolā suā auctor est.

Luc. 10. 16.
1. Tim. 3.
15.

Lib. contra
Epistolā suā
da: cap. 4. in
medio.
g. Et Ep. 48.
ex Epist. Vin
centij Roga-
tista.

THESIS XIII.

Cetera autem quas assignant nota, perinde vti incummoda sunt. Quid enim obedientia ministerio debita, quam VVitembergenses assignarunt, ad rem facit, quum nulla tam pestifera heresis sit, quae auditores aliquos sibi obedientes non innuat? Buceri nota friuola sunt, & inanes: Spangenbergij communissima. Magdeburgensium, quae erat constantia in confessione fidei, non minus hereticis, quam Catholicis propria semper fuit. Certè Montanite valde de suis Martyribus, ut ex b. Enseb. & Tertulliano liquet, & Messaliani k teste Epiphano, & multo quidem magis gloriabantur: & Circumcelliones, qui, ut inquit August. l. vinebant ut latrones, honorabatur ut Martyres. Quod idem de Apostolicis, Adamitis, Anabaptistis, & alijs posterioribus hereticism. D. Bernardus. Aeneas n. Syll. Ioannes o. Foxus, aliique p memoria prodidit. Anglia. Tunt.

b. L. 5. hist.
c. 8. in princ.
i. Desuga in
persecutione.
k. To. 3. cōtr.
har. her. 80.
in princ.
l. Ep. 68. pro-
pe fin.
m. Ser. 66. in
canticis.
n. L. De hist.
Boë. c. 41. 5.
o. In hist. Ecl.
p. Alanus Co-
pas Dial. 6.
Toa: Crispin-
us in actis
Martyr. Gal-
lie, Anglia. Tunt.

CAPVT V.

Analysis Thes. II, 12, 13, 14.

Q Vicūque statuunt eas Ecclesię notas que sunt ipsa Ecclesia obscuriores & sunt cōmunes & friuolę, ignorāt quid sit Ecclesia. Aduersarij pro notis Ecclesię statuunt alij consensus in doctrina Euangelij incorrupta, quod atinet ad fundamentum, cum legitimo vsu Sacramentorum & obediētia ministerio debita. Alij addunt claues ministerij Verbi. Alij requirūt vt Vices Pastoris sui vocem audiant. Alij requirūt constantiam in confessione fidei: Sūt autem hę notę obscuriores ipsa Ecclesia, cōmunes omnibus veteribus hereticis, & friuolę. Ergo Aduersarij ignorant quid sit Ecclesia. Legitimam prædicationem verbi Dei & syncerum vsu Sacramentorum esse obscuriorem ipsa Ecclesia ex eo patet, quòd munus est Ecclesię docere quomodo vtrunque rectè fiat. Ex Ireneo, Tertulliano, & Augustino. Adde Eph. 4. Deus dedit Ecclesię Pastores & Doctores vt perueniamus omnes in vnitatem fidei. Item, Qui vos audit me audit. Item. Ecclesia est columna & firmamentum veritatis. Item, hæretici suos habuerūt Martyres quibus gloriabantur.

Assertor disputat aduersus notas Ecclesię à Protestantibus Propositas:

*Iren. l. 3. c. 4.
Ter de pres. haret.
Aug. contr. Epist. fundā.
1. Timoth. 3.*

EARVNDEM REFVTATIO.

Exponitur sentētia Protestantium de notis Ecclesię.

Q Vum Doctores nostri de notis Ecclesię differūt, primū omnium (ne vocabuli homonymia decipiat) proponūt de quānam Ecclesia

sermonem habeāt, eāmque definiunt ex verbo Dei, Deinde notas eius colligunt, nō leues, dubias, communes, friuolae (vt Assertor loquitur, cui syncera verbi Dei prædicatio & legitimus Sacramentorū vsus friuolus est), sed veras, certas, firmissimas: quippe ex ipso veritatis ac firmitatis sinu, hoc est, ex verbo Dei depromptas. Quanquam autem visibiles notas nō negligūt, non tamē in iis subsistunt, sed simul addunt eas notas, quæ ab ipsius Ecclesiæ natura & essentia dependent: nec ea prætermittunt ornāmēta que reddunt Ecclesiæ statū illustriorem. Hæc autē quum Assertori displiceant, & velit alias Ecclesiæ notas in medium proferre: primū disputat *ἀντιπροσβατικῶς*, vt, si fieri possit, nostram sententiam euertat. Deinde subiicit disputationem *καταπροσβατικὴν* qua suam sententiā, hoc est, Ecclesiæ Romanæ Romanique Pontificis dignitatem, astruere conatur.

*Hæc proponuntur expli-
cāda ad faci-
liorem in-
telligentiam
huius disputa-
tionis.*

Vt autem nostra responsio facilius intelligatur, tria hæc nobis consideranda sunt. Vnum: Quid sit, Rem aliquam cognoscere. Alterum: Quod sit rei cognoscendæ signum. Tertium: Quid sit Notius esse vel obscurius.

Duplex est rei alicuius cognitio. vna leuis & adumbrata: altera accurata & diligens ac propterea vera cognitio. Priorē vulgus statim amplectitur, eaque homines vel rudiores vel negligentiores contenti sunt. Posteriorē viri prudentes ac studiosi solent cum labore diligentia que consecrari. Rei cognoscendæ signum item duplex est: vnum externum tantū & ab acci-
dentibus

dentibus petitum quæ extrinsecus rem vestiūt & (vt Philosophi loquuntur) sunt veluti Dædali imagunculæ volitantes, quæ faciliè hominibus imponunt. Alterum quod petitur ab ipsius rei natura à qua diuelli non potest & sectatur ea πᾶσι quæ sunt ἀχρόεστα: atque eo modo Philosophi ἀκρῶς & τεκμῆραον distingunt. Signa quæ sunt prioris generis, leuia sunt, incerta & probabilia tantum, quibus acquiritur leuis illa & adumbrata cognitio. Signa posterioris generis cōueniunt cum ea cognitione quā nos veram accuratāque duximus.

Denique aliquid dicitur notius duobus *Arist. prim. philosoph. lib. 7.* modis: videlicet vel respectu nostri, vel respectu naturæ, quemadmodū docet prima Philosophia. Iam quæ rei essentiam maximè continent, ea dicuntur naturæ notiora, licet nobis minus nota sint, ad quæ nos tota mente contendere debemus, si volumus ad veram rerum cognitionem peruenire. Atque id est quod Philosophi dicunt, Scire esse rem per causas cognoscere: quæ propterea dicuntur esse naturæ notiores quia per eas rem ipsam verè cognoscimus. Hęc autem vt adhibito exemplo fiant magis perspicua, fac, exempli gratia, quæstionem de veræ Arboris cognitione esse institutā. Qui leuem & adumbratam cognitionem sectatur, iudicabit de Arbore ex trūco & ramis. Qui verò studiosus est accuratę cognitionis, non iis erit cōtensus: (nam arbor mortua & arida habet nihilominus & trūcū & ramos) sed cū oculis corporis adhibebit etiā mētis oculos, & ratioci-

nando persuadet ad ipsam arboris naturā & ad succū illū qui ex radicib⁹ per oēs arboris partes diffunditur, quo & vegetatur arbor & profert fructū suæ speciei cōuenientē. Quæ omnia ubi animaduertit, tum affirmat veram hāc esse arborē, non ex solo rerum externarū aspectu, sed in primis ex mentis iudicio ac ratiocinatione.

Hoc simile, quoad rei natura patietur, huic nostræ quæstioni sic accommodamus. Quæritur inter nos de cognoscenda vera Ecclesia visibili. Pontificij res exteriores nobis ostentant & solis rebus aspectabilibus, hoc est, trunco & ramis cōtenti sunt. Nos autem affirmamus, non rebus externis adhærescēdum, sed ad ipsas etiā radices, vi mētis, penetrādum esse, & spectandū, an iis succus ille vitalis insit, qui dimanet ad oēs Ecclesiæ partes: & an Ecclesia illa sit eiusmodi vt fructum conuenientem proferat, ita præcipiente Christo, Ex fructibus eorum cognoscetis eos. Quum autem verbum Dei ipsam Ecclesiæ naturam cōtineat (nec enim sine verbo Dei Ecclesia definiri potest) necessariò ad ipsum Dei verbum deueniendum est, & dispiciēdum an hæc vel illa Ecclesia nitatur verbo Dei. Nec satis erit ostentare congregationem, prædicationem & Sacramenta quæ simpliciter sunt *ἐκείνη*, nec constituūt Ecclesiam nisi *ἐκείνη*: sed videndum est an illa congregatio prædicationē habeat synceram, doctrināque incorruptam, &, an habeat legitimum Sacramentorum vsum qualem, Christus ipse instituit, hoc est, an fructus sibi conuenientes adiunctos habeat: quæ omnia

Matth. 7.

omnia sūt *τιμωρία* signaque certissima verę vifibilis Ecclesię dignoscendę. His expositis ad superius argumentum sic respondemus.

Maiores propositio, ita vt proponitur, admit- *Assertoris ar-*
tenda nõ est, duabus potissimũ de causis. Prior *gumentum*
est, quia non satis explicat quęnam sit illa ob- *excussitur.*
scuritas cuius mentionem facit. Etenim si lo-
quitur de obscurioribus illis quę non ipsius na-
ture sed nostri respectu obscuriora sunt (quam
esse Assertoris sententiam ex sequentibus ma-
nifestum erit) planẽ falsa est, adeoque ipsa sibi
repugnat. Ignorant enim inquit, quid sit Ec- *Assertoris*
clesia. Atqui *τὰ τὴ ἢ ἄρα* & ipsa *Quidditas*
est nobis quidem obscurior, at ipsi nature no- *Repugnans.*
tior. Itaque si quęrimus ea ex quibus verẽ co-
gnoscere possimus, quid sit Ecclesia: Ergo no-
bis in ipsius Ecclesię definitione versandum est,
& ad intimam eius *ἰστορίαν* penetrandum. Postquã
autem veram definitionem nacti fuerimus: tũ
eius beneficio res quę ante nobis erat obscuri-
or fit nobis perspecta & cognita. Itaque nos iu-
bet *πρῶτος πηδῆρας* à definitione *ἰστορίας* ad De-
finitionem *ἰστορίας* ascendere, vt rerum cogniti-
onem adipiscamur. At noster Assertor quęrit
per, Quid, & respondet per Quale.

Posterior ratio cur maiorem illam proposi-
tionem admittere non possimus, hæc est: quòd
dicit pugnantia ac propterea vera non est: nem-
pe dum ait notas Ecclesię à nobis productas,
esse ipsa Ecclesia obscuriores, & esse commu-
nes. Repugnat enim, aliquid esse cõmune & ob-
scurius. Nã quę sūt cõmunia, obscura nõ sunt.

In minori propositione Doctorum nostrorum sententiam Affertor iste commemorat: neque id satis fideliter. Sed huc tandem redit, incorruptam doctrinam & legitimum usum Sacramentorum præcipuè statui à nostris pro veris notis Ecclesiæ, hæc autem dicit esse obscuriora ipsa Ecclesia. Ante à nobis disputatū est quatenus aliquid notius dicatur vel obscurius. Itaque affirmamus hæc notas esse respectu ipsius naturæ notiores quia omnino pendent ab essentia rei cuius cognitio quæritur, nempe Ecclesiæ. Sed ulterius etiamnum progrediendum est. Nec enim hîc agimus de naturali rei alicuius cognitione (quod si fieret, non minus causa caderet Affertor ex iis quæ ante dicta sunt) sed de cognitione fidei quæ non humanis viribus comparatur, imò Dei gratia ac beneficio conceditur. Itaque hoc loco quæro abs te, mi Affertor, ecquânam facultate possit vera Ecclesia cognosci: an sensu corporis, an verò mentis oculis, adeoque ipsa fide, qua Deus animos nostros suo Spiritu collustrat? Si sensu corporis, obsecro te, cur igitur quotquot sūt homines in quorum oculos illa incurrit, & quotquot illā quærunt, statim veram non cognoscunt? Ecquis enim vnquam, nisi insanus, vel niuem nigram, vel coruum album existimauit? Atqui de vera Ecclesia à præcis vsque seculis disputatum est, atque etiamnum hodie disputatur. Vera igitur Ecclesiæ cognitio non cõparatur externis sensibus, sed interiore luce mētis quam Dominus suo Spiritu in nobis per verbum eius accendit.

*Quibusnam
notæ Eccle-
siæ non sint
obscuræ, &
quomodo.*

Qua-

Quare sic habeto. Nosse quid sit vera Ecclesia & nosse ipsius Ecclesiæ notas certissimas, esse non modò difficile verùm etiam *αδύνατον*, nisi freti simus Deo doctore: sicut scriptum est, Et *Ioan. 6.*
 erunt omnes docti à Deo. Item, Caro & sanguis *Matth. 16.*
 non reuelavit tibi, sed Pater meus qui est in
 coelis. Item, Animalis homo non percipit ea
 quæ sunt Dei. Item, Nobis datum est in eum *1. Cor. 2.*
 credere. Item, Dominus aperuit illi cor vt cre- *Phil. 1.*
 deret: & sexcenta eiusmodi quæ passim in sacris *Act. 16.*
 literis occurrunt. Quare si agnosci Ecclesia non
 potest nisi per fidem (rectè enim profitemur in
 Symbolo nos credere Ecclesiam) vt & rursus, si
 verbum Dei est obiectum fidei, adeóque *μείζων*
 ipsius: efficitur necessariò, eam Ecclesiæ cogni-
 tionem quæ Christianos decet, à verbo Dei pe-
 tendam esse, & inde accersenda huiusce cogni-
 tionis principia. At obscurũ est verbum Dei, in *An Verbum*
 quis, Fateor: nisi Deus (vt Apostoli verbis vtar) *Dei sit obscu-*
 splendeat in cordibus nostris ad [præbendum] *rum.*
 lumen cognitionis in facie Iesu Christi: quòd *2. Cor. 4.*
 vbi factum est, tum & verbum Dei cognosci-
 mus & ipsam Dei Ecclesiã per verbum ipsius.
 Sed audiamus quid iam pro tuis rationibus ob-
 iicias.

Ecclesiæ partes (inquis) sunt docere quando *Responsio ad*
 prædicatio est incorrupta & quando legitimus *rationes As-*
 est Sacramentorum vsus. Ergo ipsa incorrupta *sertorũ.*
 prædicatio & legitimus vsus Sacramentorum
 non sunt notæ ipsius Ecclesiæ. Antecedens pat-
 tet tum ex loco Pauli, Dedit Deus Ecclesiæ Pa-

Ephes. 4.

stores & Doctores &c. tum ex Veteribus.

*Assertor li-
cet inuitus
ad nos tran-
sit.*

Respōdeo, falsū esse Consequens. Nec enim hæc repugnant: effectum esse notam suę causę. & vicissim effectum demonstrari per causam. Est igitur consentaneum, Ecclesiam ex verbo Dei per fidem progenitam de ipso Dei verbo testari. Atque ut sentias quàm te parū iuuet hæc ratio, quæso, Quomodo Ecclesia dicitur docere? Nempe quia in vera Ecclesia sunt veri Pastores quos Deus dedit Ecclesię ut ipse citat ex Paulo. Quomodo autem docent? Nimirum sincere prædicando verbum Dei, ut rursus ipse ex his verbis probas, Qui vos audit, me audit. Ecce igitur quomodo ad nos trāseas, quantumvis licet obnitare. Nam ex hoc tuo argumento sequitur, Ecclesiam docere per ipsam prædicationem verbi, atque ita, quoquò te vertas, certè cogeris, licet auerso vultu, nostræ subscribere sententię. Nūc autem in te retorqueo tuū hoc argumentum, hoc modo.

*Retorque-
tur argu-
mentum.*

Si sincera prædicatio & legitimus Sacramentorum vsus, sunt res obscuriores ipsa Ecclesia, eò quòd Ecclesia potius docet quomodo rectè fiant. Ergo simili ratione: Claritas, Antiquitas, Episcoporum successio, & reliquæ notæ quas paulò post Assertor proferet ad Ecclesię Romanæ confirmationem sunt ipsa Ecclesia Romana obscuriores, ac proinde non sūt veræ ipsius notæ ex hoc Assertoris argumento. Consequētia patet. Nam Ecclesia Romana notas illas, quantum in ipsa est, ore Monachorū nobis explicare,

plicare, commendare, inculcare iam pridem nō cessat. Sed quia freti sumus luce clarissima verbi Dei, obscuras Ecclesiæ Romanæ tenebras facile negligimus,

At enim, inquit Assertor, omnes hæretici se-
per notas illas vsurparūt. Hoc verò falsum est,
mi homo, Nec enim simpliciter nos prædica-
tionem & sacramenta statuimus esse veræ Ec-
clesiæ notas, sed synceram prædicationem, ac
propterea rectam fidem, itémque legitimā Sa-
cramentorum administrationem: quæ duo vn-
quam ab hæreticis vsurpata fuisse pernegamus,
alioqui non iam hæreticis futuris. Audio quidē

*Responsio ad
obiectionem
de Veterib.
hæreticis.*

*De Trinit.
lib. 1. c. 3.*

Augustinum de Veteribus hæreticis cōqueren-
tē quòd ex Scripturis suos errores conarentur
defendere: sed simul audio Athanasium clarissi-
ma voce profitentem, hæreticos esse Sacrarum

*Contr. Aria.
orat. 2.*

literarū argumentis lapidādos: quo sensu dixit
etiā Tertullianus, hæreticos de veritate gloriā
tes esse ipsius veritatis cuneo extrudēdos. Qua
re, non ita bene connectitur: Omnes hæretici
Scripturam etiam vsurparunt: Ergo scriptura
est cōmunis hæreticis & Othodoxis. Sed, quia
de vsu non de abusu Scripturæ loquimur, dicē-
dum est potius abusum Scripturæ communem
quidem esse hæreticis omnibus: at legitimum
Scripturæ vsum esse Orthodoxis ac piis omni-
bus communē. Atque vt res tota magis pateat,
Cedò, num quod fur quispiam interpolatū pro
suo venditabit, id tu furi & domino commune
esse dixeris? &, vt ad nostra redeamus, Satanam

*Aduers.
Marc. l. 12.*

Matth. 4.

Scriptura abutentem Christus ex ipsa Scriptura refutauit: Num igitur censes, Scripturam Christo & Satanæ communem fuisse? Utinam verò, mi Affertor, Ambrosium audias & Nazianzenum qui hæreses compararunt cum gypso aqua permixto, ac propterea lactis colorem ementiète: ut ita significarent hæreticos non uti sacris literis, sed abuti. Tibi verò, qui gypsum à lacte non discernis, ecquid unquam legitimum videri possit?

*De fide cont.
Ar. cap. 1. de
fide.*

*2. Timoth. 3.**Exod. 7.**Iere. 23. &c.**2. Cor. 11.**Matth. 24.*

Iannes & Mamres Mosis miracula miraculis non ab similibus eludere conati sunt: pseudo-prophetae verbum Domini falso iactantes, veris Dei prophetis, Verbum Domini proponentibus identidem obstiterunt: Pseudopostoli plerisque ab Apostolorum doctrina, falso illo Apostolorum nomine, reuocarunt: Christus ipse pseudochristos exorituros esse prædixit. Obsecro te, quid hinc facias, cum illa tua communitate? Num propterea Mosen, Prophetas, Apostolos, adeoque Christum ipsum repudiabis? Quin tu, sic habeto: quò impudentius hæretici Verbo Dei citando videri volunt Orthodoxis similes, eo diligentius Orthodoxi debent ipsius Verbi Diuini veritatem vrgere, eamque ante omnium oculos proponere, ut falsa illa similitudo, veritate proposita, facilius euanescat. Itaque nunquam Dominus suos iussit ad tuas illas notas recurrere: videlicet, Claritatem, Diffusionem, Antiquitatem & consimiles (de quibus paulò post agendum erit) sed potius, ad legem & ad testimonium, inquit Esaias: & Christus:

Esa. 8.

stus, Scrutamini Scripturas, inquit. Ac, ne sim *Ioan. 5.*
 longior, Maiores nostri Arrianos (monēte quo
 que Cōstantino) Macedonianos, Nestorianos,
 Eutychianos & id genus, non aliunde quam ex
 Diuini Verbi pharetra depromptis telis con- *Vide Euseb.*
 foderunt: quippe cū scirent, hæreses (inquit
 Tertullianus) non tam nouitate quam Veri- *De Virg.*
 tate esse reuincēdas. Cæterum quod obiicis de *vel.*
 Veteribus hæreticis Scriptura abutentibus, ita
 acceptum velim, nequis tamen existimet, illos
 hæréticos vnquam voluisse, ex solis Scripturis
 suam doctrinam spectari. Rectè enim idē Ter
 tullianus affirmat, hæréticos stare non posse, si
 cogantur de solis Scripturis suas quæstiones *De ref. cap.*
 sistere. Nā sua quoque, idque in primis, sōnia,
 pro Verbo Dei solēbāt obtrudere. Sic Marcio
 nitæ, suum paracletum: Montanistæ, suā Pro
 phetiam: Valētiniāni, suos Æonas: Manichæi
 suam Epistolam fundamenti, & reliqui sua por
 tenta, tanquā Verbum Dei proferebāt. Quem
 admodum etiā hodie Iudæi suum Thālmudem:
 Mahumetani, suum Alcoranum: ac (ne vos
 prætermittere videamur) Monachi pontificij,
 aniles suas fabulas, Traditiones, Decretales epi
 stolas, & *ἀγοφω* illa sua proponunt, vt suæ do
 ctinæ, hoc est, pōtificiis erroribus fidē faciant.
 At nos Verbum Dei scriptum agnoscimus, no
 stræ, hoc est, Christianæ Religionis & solum
 & solidum esse fundamentum: cuius interpreta
 tio (si quādo de ea ambigetur) petēda sit ex ipsa
 Scriptura, locis inter se collatis & ad fidei *ἀγαλο*
γίας reuocatis: qua de re copiosius à nobis dif-

putatū est in Theologica nostra disputatione de verbo Dei scripto aduersus humanas Tradit. Atque hæc de tua communitate cum Veteribus hæreticis, nobis dicta sint.

Responsio ad testimonia veterum.

Ad Veterum testimonia nobis obiecta respondeo: Veteres cōsuisse Canonicos Sacræ Scripturæ libros & veram Euangelij doctrinam in vera Christi Ecclesia reperiri, quæ quidem Ecclesia plurimum valet ad cōmouendos allicien-
dōsque animos vt Euangelicam veritatem fide amplectantur vt ait Augustinus. His verò nos etiam prorsus assentimur. Sed quia Veteres illi eatenus cōmendant Ecclesiam, quatenusea doctrinam ab Apostolis receptam fideliter conseruat: idcirco negamus Ecclesiæ Romanæ causam eorum testimonio vllō modo subleuari. Hoc ita esse Veteres ipsi nobis confirmabunt hisce verbis.

Contr. Ep. fundam.

Testimonia veterum cōtra Assertorem.

Lib. 3. c. 4.

Lib. 1. c. 4.

IRENAEVS, Veritatem facilè est ab Ecclesia sumere: quum Apostoli quasi in depositorium diues plenissimè in eam contulerint omnia quæ sunt veritatis, vti omnis quicumque velitumat ex ea potum vitæ, &c.

Idem, Hanc prædicationem quū acceperit & hanc fidem quemadmodum prædiximus Ecclesia, & quidem in vniuersum mundum disseminata diligēter custodiat, quasi vnā domum in habitans: & similiter credit iis videlicet quasi vnā animam habens, & vnum cor: & consequenter hæc prædicat & docet & tradit, quasi vnum possidens os.

Lib. 3. c. 11.

Idem, Columna & firmamentum Ecclesiæ est Euan-

Euangelium & Spiritus vitæ, &c.

Idem, Oportet confugere ad Ecclesiam & e- *Ibid.*
ius sinu educari, & Dominicis Scripturis enu-
triri &c.

TERTULLIANVS: Sum hæres Apostolo- *De prescrip-*
rum (inquit Ecclesia) sicut cauerunt testamen- *her.*
to, sicut fidei commiserunt, sicut adiurauerunt,
ita teneo.

Idem, Apostolos Domini habemus aucto- *ibid.*
res, qui nec ipsi quicquam ex suo arbitrio quod
inducerent elegerunt, sed acceptam à Christo
disciplinam fideliter nationibus assignauerunt
Itaque etiamsi Angelus de cœlo aliter Euange-
lizaret, anathema diceretur à nobis, &c. *Contra om-*
nes hæres.

ATHANASIVS. Orthodoxa Ecclesia rectè
legens & exactè sacras literas examinans, sei-
psam inædificauit super petram &c.

HIERONYMVS. Cupio Scripturas Sanctas *in Ps. 5.*
ingredi in Ecclesiam Dei.

Idem, Ecclesia non egressa est de finibus suis *In Mich. l.*
hoc est, de Scripturis Sanctis. *l. c. l.*

AVGVSTINVS. Ecce Scripturæ communes. *Epist. 166.*
Ecce vbi nouimus Christum: ecce vbi noui-
mus Ecclesiam.

Idem. Nec Episcopis Catholicis consentien- *De unit.*
dum, sicubi falluntur, vt cōtra Canonicas Scri- *Eccl. c. 10.*
pturas aliquid sentiant.

Idem, Non audiamus: Hæc dico, Hæc dicis: *Ibid. 3.*
sed audiamus, hæc dicit Dominus. Sunt certè
libri Canonici, quorum authoritate vtrique
consentimus, vtrique credimus, vtrique ser-
uimus. Ibi quæramus Ecclesiam, ibi discu-

tiamus causam nostram. Et paulò post, Nolo humanis documentis sed Diuinis oraculis sanctam Ecclesiam demonstrari &c. Quid ais Augustine? Quid igitur fiet monachis Ecclesiam Romanam non Diuinis oraculis, sed humanis documentis demonstrare conātibus? Denique, quod ait Assertor de Martyribus hereticorum, nullam vim habet: rectè siquidem Augustinus docuit Martyrem non pœnam, sed causam facere. Quamobrem iam notas Ecclesiæ ab Assertorè assignatas operæpretium est excutere: qui notas à Protestantibus assignatas non satis feliciter excussit.

*Responsio ad
Martyres hæ
ret.*

THESIS XV.

Alia igitur Ecclesiæ internoscenda Symbola, ac veluti tesseras statuemus: quas ita diuinarum literarum auctoritate, comprobabimus, ut reiici non possint: ita Ecclesiæ Romane & Catholice conuenire docebimus, ut aduersarij, si verum fateri velint, negare nullaratione valeant. Harum prima est Ecclesiæ Claritas atque splendor, qui ita in diuinis literis exprimitur, ut is hominum cœtus, qui eo careat, Ecclesiæ Dei censeretur non possit. Hanc enim talem fore^a. David in spiritu videbat, cùm dixit in Persona Dei Patris, Et thronus eius (scilicet Christi) sicut Sol in conspectu meo: Et sicut Luna perfecta in æternum: & testis in cœlo fidelis^b. Et rursum. In Sole posuit tabernaculum suum: id est, in manifestatione posuit Sanctam Ecclesiam suam, ait ibi. Augustinus non in occulto, non quæ lateat, ne forte sit sicut operta

*Prima Eccle
siae nota Cla
ritas.*

*a Psalm. 88.
48.
b Psalm. 18.
c Expositio-
ne 21. post
med. Et trac.
2. in Epi.
Ioan. post
princip.*

operta super greges hereticorum. Quid tu heretice fugis in tenebras? quid latitare conaris?

THESIS XVI.

H *V*ius modi etiam Ecclesiam verã fore, *I*saias, *a* *D*aniel *b*. & *M*icheas *c*. significarunt, quum *a* *C. 12.*
 Ecclesiam monti magno & conspicuo compararunt, *b* *C. 2.*
 qui nullo modo potest abscondi: ut in ea loca *H*ierony. *c* *C. 4.*
 & *d*. *A*ugust. in *I*oan. exponunt. Nec minus perspi- *d* *T*ract. 1. in
 cùe hæc eadem nota in nouo testamento exprimitur. *E*pist. *I*oan.
 Postquam enim *C*hristus, *D*iscipulos multa seorsim ante med.
 à turba docuisset, sic eos totius Ecclesie personam ge-
 rentes alloquitur. Vos estis *L*ux *M*undi, non potest *e* *M*at. 5. 15.
 ciuitas abscondi super montem posita. Et alibi. si quis, *f* *M*at. 24. 21
 inquit, vobis dixerit, Ecce hic est *C*hristus, ecce illic,
 nolite credere. Et iterum, si dixerint vobis ecce in de
 seruo, (quasi ubi non est frequentia multitudinis, ait *g* *L*. de vni-
g. *A*ugust.) nolite exire. *tate* *E*ccl. *sie.*
c. 20. in prim.

THESIS XVII.

H *A*nc autem notam *L*utheranis, & *C*aluinia-
 nis cœtibus minimè cõuenire, vel ipsi testes lo-
 cupletissimi sunt. Nam eorum aliqui, tantum abest
 ut veram Ecclesiam illustrem faciant, ut prorsus in-
 uisibilem constituent, quod tamen fraudulenter fa-
 ciunt, & ad suum tegendum errorem, & *C*atholico-
 rum obiectiones euitandas, quibus eos molestare so-
 lent, dum ubi nam eorum Ecclesia totos mille & am
 plius annos latuerit, querunt. Ita *h*. *C*alvinus, Non *h* *I*n præfatio
 parum à verò, inquit, aberrant, dum Ecclesiam non med. *I*nstit. *posse*

agnoscunt: nisi quam presenti oculo cernant, Et infra. Fremunt nisi Ecclesia Dei semper ostendatur.

i. Ibi.

Et rursus. i. Quin potius permittamus domino, ut quando ipse solus novit, qui sui sunt, interdum etiam Ecclesie sue exteriorē notitiam, ab hominum aspectu

k In Prolego. contra Sotum.

l Tom. 2. p. 377.

a Centur. 1. l. 4. c. 4.

b In locis commun. s. de Eccles. §. 1. & in c. 7. Ioan.

p. 378.

c In loc. com.

p. 227. 230.

Et in respōs.

ad Art. Ba. in primis sunt^a,

Centuriaste, qui porta anguste Ecclesiam comparant^b:

Musculus, qui duos aut tres Ecclesiam statuit, in quorum medio Christus sit^c: Me-

lanchton, qui Scholasticis exulantibus, & Nomadi-

bus eandem confert^d: Beza qui quadantenus occul-

d In confes-

tari ait, adeo ut nonnunquam funditus periisse vide-

atur. Hec autem omnia dum faciunt, clarum est eos

e L. 5. contra

Cresco. c. 66.

in prim. & l.

4. c. 53. in

prim. L. De

utilitate cre-

dendi c. 7.

post princip.

veram Ecclesiam dicit spirituales, solaque fide perceptibilem.

THESIS XVIII.

Alii autem qui ita absurdi esse nolunt, sed & ipsi absurdi, Ecclesiam non illustrem coetū, sed obscurum & pusillum statuunt: quo in numero ad Art. Ba. in primis sunt^a, Centuriaste, qui porta anguste Ecclesiam comparant^b: Musculus, qui duos aut tres Ecclesiam statuit, in quorum medio Christus sit^c: Me- lanchton, qui Scholasticis exulantibus, & Nomadi- bus eandem confert^d: Beza qui quadantenus occul- tari ait, adeo ut nonnunquam funditus periisse vide- atur. Hec autem omnia dum faciunt, clarum est eos Ecclesiam talem, qualem nobis littere divina designant, minimè designare: clarum est etiam, eosdem hereticorum veterum vestigiis, qui idem fabricarunt, insistere. Ita certè fecisse^e Cresconium Donatistam Augustinus refert, qui urgēte Augustino Ecclesiam Catholicam toto orbe diffusam esse, in paucis aiebat veritatem esse, errare autem multorum. Ita Mani- chaos

chaos^f, ita^g, aduersarium legis & Prophetarum facti^f L. 32. cōtra
 tasse, idem commemorat. De quibus ait ibidem. Om^f Faustū cap.
 nes enim de paucitate gloriantur, et seducere si possūt^f 17. in mediis.
 multitudinem quærunt. Nec dissimiliter de Euno-^f g L. 2. contra
 nom. Basilius^h: de Arianisⁱ, Socrates: de Luciferia^f Aduers. legis
^k, Hieronimus: de Aetio Theodoretus^l, commemo-^f c. vlt. in fine.
 rat.^f h L. 7. cōtra
 Euno. initio
 i L. 5. Hist.
 Ecc. c. 10.
 k In Dialog.
 contra Lucif.
 l Lib. 2. hist.
 Ecc. cap. 28.
 Eccl. Rom.
 claritas.

THESIS XIX.

O Rthodoxorum verò, longè alie audiuntur de
 Ecclesia voces, diuersæ planè sententiæ, qui dñ
 Ecclesiam esse veram fatentur illam, quæ conspicua
 & illustris sit, diuinæ scripturæ sunt conformes: dum^a Ro. 1. v. 8.
 autem suam huiusmodi esse probāt, eandem quoque^b L. 3. contra
 veram Ecclesiam esse conuincunt. Probare autē quā^c Valēt. cap. 3.
 facile sit, & ipsi Protestantes non negant, qui nostræ^a Epist. 3.
 Ecclesiæ multitudinem tribuunt, suam autē in pau-^{post princip.}
 cis quibusdam hominibus contineri libentissimis a-^b L. De pre-
 nimis confitentur: & si negare velint, nullo negotio^{scriptione cir-}
 falsitatis conuincuntur. Nam Ecclesiam Romanam^{ca med.}
 (in cuius communionē Catholici viuunt) singulis a-^c In Epist. ad
 taribus illustrem & claram fuisse, auctores, qui iisdē^{Episcop: Hi}
 temporibus floruerunt, docuerunt. Certè eius fidem A-^{Spania &}
 postolus^a, dixit annunciari in vniuerso mundo, obe-^{Gallia sub}
 dientiam diuulgari in omni loco^b, Irenæus omnibus^{finem.}
 semper notam asseruit.^d Epist. 55.
^e Epist. ad
 Gratum in
 princ.
^f L. 2. cōtra
 Parmen post
 principium.
^g De Sacra.
 l. 3. cap. 1. cir-
 ca medium.

THESIS XX.

DE ea honorifice loquuntur^a, Anacletus^b,
 Tertullianus^c, Lucius Martyr^d, Cypria-
 nus^e, Sixtus Martyr^f, Optatus Milenitanus^g,

hEp. 57. i pr. *Ambrosius* h, *Hieronimus* i, *Augustinus* k, *An-*
 i l. de utilita *selmus* l, *Bernardus*. qui omnes ut diuersis tempore
 te cred. c. 7. *bus*, ita fere in diuersis regionibus vixerunt. *Ponti-*
 prope finem. *ficiam* autem Romanorū vel certamina, vel doctri-
 k In 2. Ep. *nam*, vel ipsa etiam nomina, tempus etiam quo Ec-
 ad Thes. c. 2. *clesiam* rexerunt, *Historici*, *Eusebius*, *Socrates*, *So-*
 in med. Epi. *zomenus*, *Theodoretus*, *Euagrius*, *Nicephorus*, *Pho-*
 ad Rom. c. 1. *tius*, *Zonaras*, *Cedrenus*, *Graci*, ut latinos omittam,
 Col. 9. *ita* studiosē annotarunt, ut obscuram qui dicere ean
 l In ep. 190. *dem* velit, ipse obscurissimus iure habeatur. *Quid?*
 in prin. *quod* nec aduersarie partis auctores, in suis *Chrono-*
 in supput. an *logiis* & *Annalibus* pontificum Romanorum vitā,
 norum mun- *etatem*, decreta pretermittūt m, *Lutherus*, *Fūctius*,
 di fol. 7. *en*, *Pantaleon*, o *Sleidanus* p, *Carion* q, *Eberus*, alii-
 n In Chroni *que*, quorum opera, quum ubique extēt, quod à me
 eis. *recenseantur*, opus non est.
 o In hist. de
 Statu relig.
 tempore Ca
 thol. v.

p *Carion* in
 lib. de 4. Mo
 uarch.

q In Caleu-
 dario.

Psal. 88.

Psal. 19.

Es. 2.

Mic. 4.

Daniel. 2.

Matth. 5.

Matth. 24.

Prima Eccle-
sie nota. Cla-
ritas ab Asser-
toe pposita.

C A P V T V I.

Analysis Thes. 15, 16, 17, 18, 19, 20.

THronus eius sicut Sol in conspectu meo &
 sicut Luna æterna & testis in cælo fidelis.
 In Sole posuit tabernaculum suum.
 Esaias, Michæas, Daniel Ecclesiam cum mō
 te magno compararunt.

Vos estis lux mūdi, inquit Christus, Nō po-
 test ciuitas abscondi super montem posita.

Siquis vobis dixerit, Ecce hic est Christus,
 ecce illic, nolite credere: si dixerūt vobis, Ecce
 in deserto, nolite exire.

Ergo claritas & multitudo sunt Ecclesiæ in
 ternoscendæ symbola ac veluti tessera, quæ qui
 dem

dem Ecclesiæ Romanæ conueniunt (de qua Veteres honorificè loquuti sunt) non autem Lutheranis & Caluinianis qui suam Ecclesiam in paucis quibusdam hominibus contineri libentissimis animis confitentur.

EARVNDEM REFVTATIO.

POSTquam aduersus notas Ecclesiæ à nostris Doctõribus assignatas Assertor disputauit: iam suam profert de notis Ecclesiæ sententiam, easque nobis commemorat: videlicet, Claritatem, Diffusionem, Antiquitatem, & aliquot alias de quibus sigillatim agemus. Sed antequam superius argumentum examinemus, quia solet Assertor Doctõribus nostris passim illudere: nos vicissim de Romanæ Ecclesiæ non sanè Doctõribus sed ductõribus & antesignanis aliquid dicere patiatur. Ergo, mi Assertor, in recensendis Ecclesiæ Romanæ notis tua te fefellit memoria qui præcipuas illius Ecclesiæ notas, ac tesseras prætermiseris: quas ego, vt tuis omnibus gratificer, ita tibi suggero. Pontificij pro notis suæ Ecclesiæ non habent synceram prædicationem & legitimum vsum Sacramentorum (nam ea sunt illis nimium obscura) sed rebus externis delectantur & in illis adhærescunt. Itaque variis vestibibus, atque omnibus cuiusque modi coloribus Ecclesiam distinctam habēt. Pontifex è summo folio, proiecto pede, crepidam sericam ostentat, iphis etiam Regibus osculandam. Cardinales galerus purpureus

*Quæ sint
veræ notæ
Ecclesiæ Ro-
mæ.*

illustres facit. Episcoporum mitræ bicornes in mediis templis eminent. Multiformes Monachorum turmæ Romanâ Ecclesiam exornant. Benedictini atrati, & cilicio cooperti referunt *ἡρώδης* illas *ἐλασσιπέπλους*. Dominicani bicolores per medias vrbes volitant. Franciscani cineritij, intortis funibus reuincti, oblongo collo, pede feminudo vestigia figunt. Ac ne omnes recenseam (libenter enim ex his sordibus euado) omnium postremi Iesuitæ (vt illi quidē loquuntur, at, vt ego malo, Iscariotę) togati simul & palliati, pomparum ferculis similes incedunt: ac, nisi me coniectura fallit, hoc suo vestitu significant, se reliquis omnibus Monachis togam & pallium propediem esse detracturos. Hæ sunt, ne posthac erres, mi Assertor, verissimæ notæ Ecclesiæ Romanę, quas à te prætermittas minime oportuit. Nos autem, vt Ecclesiam ex hominum multitudine non metimur, ita amplificationem regni Christi & Ecclesiæ propagationem à Deo votis omnibus expetimus, & quantum est in nobis procuramus. Atque ipsi Deo gratias agimus, quòd iam passim luceat Euangelicæ doctrinæ veritas, vobis omnibus Monachis dolentibus, & tenebras errorum vestrorum, quantum in vobis est, ipsi veritati certatim offundentibus.

*Cur Iesuitæ
sint togati
simul & pal-
liati.*

*An Prote-
stantium Ec-
clesia paucis
quibusdam
hominib. con-
tineatur.*

*Error supe-
rioris argu-
mentationis.*

*Locus Psal.
89. exponi-
tur.*

Sed iam nobis ad tuum argumentum accedendum est.

Huiusce tuæ argumentationis fallit Consequens, propter locos in Antecedente citatos, à te malè intellectos, & peius etiam accommodatos.

datos. In Psal. 89, Vates loquitur de throno Christi quem thronus Dauidicus adumbravit: nec de eius externo splendore, sed de eius firmitate differit. Sic enim ille, Semen eius, inquit, in æternum erit, solium eius coram me vt Sol perstabit: firmum vt Luna manebit &c. Meminit autem Solis & Lunæ, non propter diffusam vtriusque lucem (vti existimas) sed propterea quòd corpora illa cœlestia non sunt obnoxia corruptioni, vt sunt corpora inferiora. Et illud loquendi genus sæpe occurrit in Sacris literis. Nam ad lucem quod attinet, longè aliter veteres Solis & Lunæ similitudinem vsurpant. Sic enim Ambrosius: Ecclesia, inquit, sicut Luna, defectus habet & ortus frequentes. Qua etiam similitudine Augustinus aliquando delectatus est. Locum ex Psal. 19. ex Græca interpretatione, non autem ex Hebraica veritate recitasti: ac miror te non inde fuisse saltem Hieronymi auctoritate reuocatum. Sic enim legendum est: Soli posuit tabernaculum in eis: videlicet, cœlis, quod ipse Hieronymus agnouit. Nec fatis video quamobrem Ecclesiæ Romanæ probationem arcessas à Sole & Luna: quandoquidè Romani Pontifices terreno splendore tantopere dediti sunt, vt de cœlesti luce nihil cogitēt: nisi fortè tuū Pontificē proferas qui (fortassis alludens ad ea quæ scripta sunt in Apocalypsi) Anni seriē non ita pridem immutauit: atq; non Theologum agens sed Astrologum, Solis cursum nobis definire voluit: & sic de Sole cogitās, quodam certè modo de cœlo cogitauit. Ex quo

Hexaem. l. 4. c. 8.

Ep. 48.

Locus Psal.

19. Exponitur.

In Vers. Ps.

Quomodo Pontif Gre- gor. XIII. an no superiore proximo de caelo cogita- uerit. Pontificij plerique, vt laudes eius magis magif- que prædicent, iam illi folent verfum hunc Da- uidicum, ex veteri verſione accommodare: In Sole poſuit tabernaculum ſuum. Verumenim- uerò eiufmodi argumēta parum nos mouent.

Loci ex E- ſaia, Michæa & Dani de exprimuntur. In locis Prophetiſis quos obiectas, ſimilitu- do montis futuram Eccleſiæ amplificationem imprimis ſignificat. Id quod impletum fuit Gentibus per Euangelij prædicationem in Ec- cleſiam aſſumptis, quæ antea ſolos Iudeos con- tinebat. Hæc omnia nos etiam agnoſcimus ſed negamus nomine montis ſignificari Eccleſiæ Romanæ claritatem, vt dicis, vel ſublimen il- lam poteſtatem quam tuus Pontifex ſibi arro- gauit, dum ſummos Imperatores, tanquam ex- celfos montes, ſuis pedibus ſubiecit. Lōgè me- liùs Hieronymus, qui vt reddat rationem cur Eccleſia mons aliquando nominetur: Mōtem, inquit, Sion, aut Eccleſiam intelligimus, quæ interpretatur ſpecula, & in altitudine Sancto- rum dogmatum conſtituta eſt. Et quæ profer

Loci ex Mat- theo expo- nuntur. De ſerm. D. in mont. c. II. ex Matthæo de Apoſtoliſ qui dicuntur lux mun- di, & de ciuitate ſuper montem poſita, Augu- ſtinus tum de veritate & luce doctrine, tum de bonis operibus exponit. Et huc alludēs Atha- naſius: Ecce, inquit, iam nos ex ſacris Scriptu- ris fidenter loquimur de religioſa & pia fide,

Contr. Aria. Or. 2.

quafi candelam ſuper candelabrum collocantes &c. Quare, mi Aſſertor, quoties voles montes accommodare tuæ Eccleſiæ, vel tuo Pontifici, profer hos locos potius: Septem capita, ſeptem montes ſunt ſuper quos mulier ſedet: Item.

Omnis

Omnis mons humiliabitur & si quæ occurrant
confimilia.

Quod citas etiam ex Matthæo. Siquis vobis *Matth. 24.*
dixerit, Ecce hic Christus, ecce illic nolite cre- *Affertor ipse*
dere &c. tuâ planè sententiâ refellit. Nâ vel ex *se refellit.*
eo loco manifestè colligitur, Ecclesiâ nō neces-
sariò in externa luce, vel, vt loqueris, Claritate
ita versari vt omnium oculis pateat. Possunt enim
incidere tempora quibus vbi sit Christus diffi-
cilius dignoscatur, (vt sepe nimis accidit) nēpe
errorum tenebris vbi que diffusis. Sed tuū istud
consequens incōmodis obruamus, hoc modo.

Si exterior Claritas & Multitudo sunt essen- *Affertor in*
tiales, certæ, ac propriæ notæ Ecclesiæ, ad eò vt *cōmodis vr-*
qui illas non habeant, non sint de Ecclesia (vt *getur.*
vult Affertor) Ergo hi Scripturæ loci stare non *Loci Script.*
possunt, (quod absit.) Vbi sunt duo vel tres *contra Cha-*
congregati in nomine meo, illic sum in medio *ritatē ab Af-*
eorum. *fertore propo-*
sitam.

Reliqua feci mihi septem millia virorum *Matth. 18.*
qui non flexerunt genu idolo Baal. *Rom. 11.*

Si fuerit numerus filiorum Israel vt arena *Rom. 9.*
maris, reliquæ seruabuntur.

Nisi Dominus reliquisset nobis semen, facti *ib.*
fuissēmus vt Sodoma Gomorrhæ similes.

Multi fuerunt dies Israelis absq; Deo verita- *1. Paral. 15.*
tis, absque sacerdote monente & absque lege.

Erit desolatio multa in terra & erit tamen *Ef. 6.*
adhuc in ea decima.

Eritis sicut quercus cuius folia defluunt. *Ef. 1.*

Obtenebrati sunt oculi nostri propter motē *Thren. 5.*
Sion quia disperit, vulpes habitauerunt in eo.

- Ierem. 7.* Faciam huic domui super quam inuocatur nomen meum, & qua confiditis: & huic loco quem vobis dedi & maioribus vestris, sicut feci Silo: & vos reiiciam à facie.
- Esa. 24.* Sic erit in medio terræ, in medio populorum, vt si quis oleas decutiat, aut faciat racemationem, vindemia consummata.
- Esa. 65.* Quemadmodum quum acinus in botro reperitur, aliquis dicit, Ne perdas eum, quia est in eo benedictio: sic faciã propter seruos meos ne cunctos perdam: & producam semen ex Iacob & de Iuda qui possideat montes meos, & possidebunt eum electi mei, & serui mei inhabitabunt ibi.
- Amos. 3.* Vt Pastor eripit ex ore leonis duo crura aut extremam auriculam, sic eripientur filij Israe lis &c.
- Mich. 7.* Næ læteris, inimica mea, propterea quòd cecidi: resurgam: & si in tenebris sedero, Dominus lux mea est.
- Psal. 80.* Aper è saltu eam vastat & omnis generis ferræ quæ in agris degunt eam depascuntur, Domine redi obsecro, inuise vineam istam &c.
- Luc. 12.
& 18.* Ne time parue grex, nam visum est Patri vestro dare vobis regnum. Filius hominis quum venerit, num reperiturus est fidem in terra?
- Math. 24.* Multi Pseudoprophetæ surgent ac seducunt multos & quoniam multiplicata erit iniquitas, refrigescet charitas multorum.
- Act. 20.* Hoc noui, post discessum meum lupos graues non parcentes gregi ingressuros esse in vos, & ex vobis exorturos qui loquantur peruersa,

vt discipulos post se abstrahant. &c.

Erit tempus quum sanam doctrinam non tolerabunt, sed auribus pruriētes ipsi sibi pro suis ^{2. Tim. 4.} cupiditatibus coaceruabunt Doctores, & à veritate quidem aures auertent, ad fabulas verò conuertentur.

Non veniet dies Christi, quin venerit defectio prius & detectus fuerit homo ille sceleratus, filius perditionis &c. ^{2. Theß. 2.}

Peperit filium masculum recturum omnes ^{Apoc. 12.} Gentes virga ferrea, & raptus est filius eius ad Deum & ad thronum eius: Mulier verò fugit in solitudinem, vbi habet locum paratum à Deo, vt illic pascat eam &c. Data sunt mulieri alæ duæ aquilæ magnæ, vt volet à conspectu serpentis in desertum in locum suum, vt alatur ibi per tempus & tempora & dimidium temporis, &c.

Admirans vniuersa terra sequuta est ^{Apoc. 13.} bestiam &c. Datum est ei bellum gerere cum sanctis & eos vincere, & data est ei potestas in omnem tribum, linguam & Gentes. Et adorabunt eam omnes incolæ terræ, quorum non sunt scripta nomina in libro vitæ. Atqui &c.

Ex his autē omnibus & plerisque aliis locis consimilibus perspicuum est eam fuisse sub veteri Testamento & sub Nouo, esse & fore conditionem Ecclesiæ, vt remanente in Electis Dei fidei integritate (qua ipsius Ecclesiæ anima vitæque continetur) variis sit mutationibus obnoxia: ac propterea falsum esse quod Assertor affirmavit de Claritate &
E. iij.

*Act. 1.
Act. 12.
Act. 20.*

*Vid. Tert.
Apolog. Iu-
stin. Marty.
Arnobium.
Epist. Plinij
Iun. &c.*

Multitudine, quam voluit esse ipsius Ecclesiæ dignoscendæ notam perpetuam ac certissimâ: vt mihi non sit à primis vsque temporibus historia Ecclesiæ repetenda: atque imprimis cõmemorandura, quemadmodum olim Christiani modò priuatis domibus inclusi, modò in antris ac speluncis cœtus Ecclesiasticos habuerint, sæuiente infidelium furore. Quamobrem hæc distinctio nobis obseruanda est: Splendor Ecclesiæ aut is dicitur, qui Interior est, aut, qui est Exterior. Interior in doctrinæ puritate potissimum consistit. Exterior in amplitudine & tranquillo statu Ecclesiæ. Splendor ille interior nunquam Ecclesiam deserit: At exterior, sæpe deficit, neque ex eo estimanda est Ecclesiæ constantia. Id quod spero ex locis superioribus esse manifestum.

*Responsio ad
testimonia
Veterum ex
ipsis Veteri-
bus petita.*

Sed quia noster Assertor aliquid etiam de veteribus obiecit, Ecclesiam Rom. commendantibus, sic habeat. Quandiu Ecclesia Romana doctrinam Apostolicam retinuit, eam apud Veteres in summo pretio fuisse. Sed hoc nihilo fortius est argumentum, quàm si quis illa vrbis Romæ encomia quæ passim extant in Veterum monumentis velit ad ea rudera quæ nunc tantum supersunt accommodare. Sed præstat audire ipsos veteres istam Claritatis & multitudinis notam ab Assertore propositam euercentes.

*Exhort. ad
cast.
De pœnit.*

TERTULLIANVS. Vbi tres sunt, Ecclesia est, licet Laici. Idem, In vno & altero Ecclesia est: Ecclesia verò Christus.

CHRY-

CHRYSOSTOMVS. Quid mihi cum multitudine? malo vnum pretiosum lapidem quam obolos multos. *Ad pop. Antioch. hom. 26.*

Idem. Quum videritis hæresim impiam que est exercitus Antichristi, stantem in locis sanctæ Ecclesiæ: tunc qui in Iudæa sunt, fugiant ad montes: hoc est, qui sunt in Christianitate conferant se ad Scripturas: quoniam ex quo obtinuit hæresis illas Ecclesias, nulla probatio potest esse veræ Christianitatis neque refugium Christianorum, aliud quam Scripturæ Diuinæ. *In Matth. hom. 49.*

HIERONYMVS. Ecclesia ibi est, vbi fides vera est, &c. Non in parietibus consistit, sed in dogmatum veritate. *In Ps. 133.*

AUGVSTINVS. Ecclesia est Sol, Luna & stellæ, &c. Quando Sol obscurabitur & Luna non dabit lumen suum & stellæ cadent de cælo, Ecclesia non apparebit, impiis tunc persecutoribus ultra modum sæuientibus. *Epist. 80.*

Idem. Ipsa est Ecclesia quæ aliquando obscuratur & tanquam obnubilatur multitudine scædatorum, quando peccatores intendunt arcum vt sagittent in obscura Luna rectos corde &c. Illi qui tunc firmissimi fuerunt & verba hæreticorum insidiosa intelligere potuerunt, pauci quidē in cōparatione cæterorum, sed tamē ipsi quidam pro fide fortiter exulabant, quidā toto orbe latitabant: ac sic Ecclesia, quæ per omnes Gentes crescit, in frumentis Dominicis conseruata est. Inunc, Assertor, & si potes redi in gratiam cum Augustino, qui tam expressis verbis tuam istam Claritatis & multitudinis notam *Epist. 48.*

Claritas & Multitudo, palearū Pontificiarū nota illustras.

deleuit. Atq; etiam (si ita vis) gloriare multis illis ac perspicuis Ecclesiæ tuæ paleis: quas tibi libentissimis animis relinquimus, frumētis illis Dominicis adhærescentes, & cum iis qui veritatem Euangelicā constanter retinent (quæ Dei est gratia) perseverātes. Quod si te ipse audias, Claritatem, Multitudinem, Diffusionē, Antiquitatem & cætera eiusmodi tanquā veras Ecclesiæ notas tantopere cōmendantem, erit fanè tibi (quod absit) ad Mahumetanos trāseūdū qui Claritate, Multitudine, Diffusione Romanā Ecclesiam vestram longè latèque superant. Et quod ad Antiquitatem attinet, si quis temporum rationem rectè subduxerit, comperiet circiter prorsus idem tempus Romani Pontificis tyrannidem in Occidente planè erupisse, quo in Oriēte Mahometes à Sergio monacho edoctus, summo cū omnium piorū luctu exortus est. Sed age, reliquas tuas notas sigillatim expendamus.

THESIS XXI.

Hic nō absimilis, altera Ecclesiæ nota est, quæ sparsa atque fusa in diuinis literis, per omnes orbis partes, dicitur. Ac primū quidē, de Ecclesiæ propagatione in 2, Psalm. habetur. In omnem terrā exiuit sonus eorū: & in fines orbis terræ verba eorū. Quem locum de Ecclesiā intelligi, Apostolus Paulus^d, locupletissimus testis est, Et alibi c, huius per orbem Ecclesiæ dispersionis, promissio inuenitur: *Filius*

Secunda Ecclesiæ nota, amplitudo. a 18. v. 5. b Rom. 10. ver. 18. c Psal. 2. v. 8.

lius meus es tu, mōxque de Ecclesia subiicitur: Da- d L. de uni-
 bo tibi gentes hereditatem tuam, & possessionem tu- tate Ecclef-
 am terminos terra. Nemo Christianus ait Augusti- e.8. initio.
 nus, hanc hereditatem, aliud esse quàm Ecclesiam c.2. ver.
 unquam intellexit. Et ut alias veteris Testamenti 11.49. ver.6.
 obscuriores Prophetias, quae, in Isaia, f, Hieremia, f c.17. v.17.
 8, Ezechiele^h, Danieleⁱ, Aggeo^k, Michea^l, Sopho- g c.37. v.28.
 niam^m, Zachariaⁿ, Malachia, aliisque inueniuntur, h c.2. v. 34-
 prae-termittam, clarissima sunt illa Ncui Testamen- ic.2. ver.8.
 ti loca, quibus °, Apostoli iubentur docere omnes ge- k c.4. v.1.
 tes^p, predicare Enangelium omni creatura, & Chri- l c.3. v.8.
 sti testes fieri, non solum in Hierusalem, & in o- m Zach. 9.
 mni Iudaea & Samaria, sed vsque ad ultimum v.10.
 terra. n c.1. ver. 11.
 o Matt. vlt.
 ver.19
 p Mar. 16.
 v.15.

THESIS XXIII.

OB huius nota in Ecclesia Protestantium defe- a l.2. cont. li-
 ctum, illis obiicio, ut Augustinus Petiliano^a ter. Petiliani
 Donatista, Schismatis crimen. Quod tu negabis, in- c.46. in me-
 quit, ego autem statim probabo. Neque enim commu- dio.
 nicas omnibus gentibus, & illis Ecclesiis Apostoli-
 lico labore fundatis. Quam obiectionem, si aduersa-
 ry effugere volent, ostendant oportet sectam suã lon-
 gè latèque per orbem terrarum diffusam. Quod nun-
 quam valebunt, cum certum sit eandem in paucis
 Septentrionis regionibus esse conclusam: mare nun-
 quam pertransisse: in Aprica, Asia, praecipuis orbis
 partibus, de ea nunquam auditum, Europa autem
 nullam prouinciam integrè occupare.

THESIS XXIII.

Quin etsi, quod absit, virus hoc pestiferum ad plurimas prouincias se diffunderet: non ideo magis esset Ecclesia, quoniam non una protestantiæ est secta: sed tot tamque inter se pugnantes, ut magis à se inuicem, quam à Catholicis in plurimis dissideant, quod^a supra à nobis probatum est. Vnde pulchrè Augustinus docet Ecclesiã esse ubique, & Hæresim aliquando esse ubique, sed Ecclesiam vnã & eandem esse ubique, Hæreses autem non easdem, sed diuersas, que se non nouerunt. Quare cum eodem Augustino concludo^b. Tenemus hereditatem Christi, illi eam non tenent, non communicant orbi terrarum, non communicant vniuersitati redemptæ sanguine Domini, securi sumus de unitate hereditatis. Quisquis huic hereditati non communicat foras exiit.

a L. De Passoribus cap. 8 in fine.

b Tract. 3. in Epist. Ioan. post med.

THESIS XIII.

Nec est quod Ecclesia Romana obiiciant, fidem etiam eius non omnes orbis partes obtinere in presentia: sed plurimas, Gentilium erroribus infectas, nonnullas etiam variis Hæresibus per multa in secula additas esse. Neque enim hoc quicquam^c causa nostre officit. Nam ut sapientissimè D. Augustinus obseruauit, non est necesse, ut Christi Fides eodem tempore omnes mundi regiones peruagetur, ut omnium gentium & populorum esse dicatur: sed satis est, ut successiuè, & per partes ad omnes diffundatur. Ecclesie autem Romane fidem non esse diuersam ab ea, que uspiã in orbe primùm predicata est, Amplitudo aduersarij nec ostenderunt hactenus, nec unquam ostendent,

c Epist. 80. ad Hefych. circa finem.

Ecclesie Catholicæ & Romane Amplitudo.

stendent, quod & infra patebit clarius.

THESIS XXV.

Quamuis quid opus est, ut huc deveniamus, *Vide Oforiō*
 quum etiam modo longè Ecclesia Romana si- *in hist. de ge*
 des diffusa per orbem sit? Nam præter Italiam, His- *stu Emanuel.*
 paniam, Galliam, & maiorem Germaniæ & Poloniæ *Reg. Et E-*
 partem, in Boemia, & Ungaria, Angliæ & Græciæ, *manuel. A-*
 Syria & Aegypto, infiniti Catholici inveniuntur, *partem in*
 qui etiam suos Episcopos habent. In nouo autè orbe, *comment. re-*
 in quatuor mundi plagis, in Oriente quidem, in Ma- *rum in orien*
 laca. Gôa, Commorino, & ceteris vicinis gentibus: *te gestarum.*
 in Occidente, in America: in Septentrione, in Iapo- *a Anno 160.*
 niæ: in Meridie, in Brasilia, & exteriori parte A- *Beda. lib. 1.*
 phrica, Romana fides absque hæresis admixtione in- *Hist. Angl.*
 uenitur. *c. 4. & Po-*
lidorus lib. 2.
b Hector Bo
ethus in hist.
Scothorū &
Ioã. Lefens.
c Gagne^o la.

THESIS XXVI.

Quibus & in cæterarum regionum plerisque, in *d Beda l. 1.*
 quibus religio Christiana vel obscurata, vel *& 2.*
 penitus extincta est, Ecclesia Rom: Christi fidē disse- *c Saxo. Græ*
 minauit, ut grauisissimi authores memoria prodide- *mat. l. 9. hist.*
 runt: ut in^a, Britannia Eleutherius per Eucacium *Dan.*
 & Damianum: in^b, Scotia Cælestinus per Paladium: *f Platina in*
 in^c, Theodosiabus per Exuperium, ^d in Angliæ seu *eorum vitis.*
 Britannia per Saxones demitta Gregorius per Angu- *g Carion,*
 stinum Monachū, ^e in Dania Agapetus, ^h in Boe- *Nauclerus*
 mia Stephanus. 7, in Noruegia Adrianus 4. in Bul- *Functius.*
 garia Nicolaus primus, in^g, Germania, Gregorius ^h Aeneas *Syl. in hist.*
 Secundus^h, Hungariam autem, Morauiam, Polo- *Boemicas.*
Cosmerus in
hist. Polon.

niam & Prussiam, D. Adalbertus, aliisque Septentrionis regiones, Episcopi alij, qui in Romane Ecclesie unitate vixerunt, ad Christum adiunxere.

THESES XXVIII.

a Emanuel Acofta. Surinus, ann. 42.

ETiam nostro tempore Indiaⁱ, & Schismatici Maronita, Aethiopes etiam nonnulli Ecclesie accesserunt, eorum opera, qui sunt à pontificibus Romanis eò, ipsorum salutis causa, destinati. Adversarij autem tantum abest, ut illos unquam populos Ecclesie aggregarint, ut plurimos, qui prius rectè de Deo sentiebant (cum prius eos ex Ecclesia Romana gremio abstraxissent) in Anabaptismum, in teterrimos aduersus SS. Trinitatē errores precipitauerint.

Huiusmodi enim omnes ex se exiisse clarum est &

b In com. in Genes. p. 609.

Lutherus & Ioannes Gastius, ut alios omitam, confitentur. Tantum etiam abest ut cum vetere Ec-

c Lib. 2. de exordio erroribus Anabaptistarum.

clesia, quod tamen unicum est vniuersalis & Catholica fidei, ratione loci, argumentum, communicent (de quo infra copiosius) ut maiores suos gentium^d, singularum Apostolos, ut in Germania Sanctum

d Vigandus in. de bonis & malis Germanie edito anno 66. & Beza

Bonifacium: in Phrisia VVitebrordum: in Hollandia Suibertum, in Anglia Augustinum, aliòsque a libi idololatria, ignorantia, superstitionum, & meri Antichristianismi nomine condemnent: & se omni-

bus qui praeceperunt ab Apostolorum temporibus in vita Cal-

pucentissimè preferant.

CAP.

C A P V T VII.

Analysis Thes. 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27.

IN omnē terram exiuit sonus eorum & in fines orbis terræ verba eorum. Dabo tibi Gentes hereditatem tuam & possessionem tuam terminos terræ. Docete omnes Gentes prædicare Euangelium omni creaturæ. Eritis mihi testes vsque ad vltimum terræ. Adde locos Propheticos de Ecclesiæ propagatione disserētes, & quod dicit Augustinus aduersus Donatistas. Ergo diffusio Ecclesiæ per omnes orbis partes est certa nota veræ Ecclesiæ. Hęc autē conuenit Ecclesiæ Romanæ non autē Ecclesiæ Protestantium. Nam præter Italiam, Hispaniam &c. In nouo etiam orbe in America, in Iaponia: denique in quatuor illius mundi plagis Romana fides absque hæreseos immixtione inuenitur. Quinetiam (quod absit) si virus hoc pestiferum ad plurimas Ecclesias se diffunderet non ideo magis esset Ecclesia, quia non vna Protestantium est secta.

Diffusio. 2. nota Ecclesiæ ab Assertion. propof. A Thes. 21. ad 28. pa. 13. 14. 15. Rom. 10. Psalm. 2. Matth. 28. Marc. 16. Es. 2. Herem. 17. &c. Aug. de Vnit. Ecl. &c.

Si obiicitur, fidem Ecclesiæ Romanæ non omnes orbis partes obtinere in præsentia:

Respon. Assert. ad obiect. Protestantium. De Pastorib. c. 2.

Respondeo ex Augustino, satis esse vt succedat, & per partes ad omnes diffundatur. Protestantes autem nullos populos Ecclesiæ aggregant, sed plurimos in Anabaptismum & terribilissimos aduersus Sacro Sanctam Trinitatem errores præcipitauerunt.

CUr hanc notam à superiore noster Assertor separauerit, non satis video: atque uelim ea repetita quæ à nobis paulò antè dicta sunt ad huius etiam argumentationis solutionem. Quare satis erit partes huius argumenti breuiter excutere.

*Excuitur
argm.
Loci Scriptu
ra obiecti ex
ponuntur.*

Quod ad Antecedēs attinet, nolumus nunc de genuina locorum quos citat expositione uiam mouere controuersiam. Fatemur eam esse dispositionem Ecclesiæ, ut post Christum exhibitum, Gentes fuerint in Ecclesiam cooptandæ, quæ solos antea Israelitas continebat: atque eò locos nobis obiectos, referimus.

Cōsequens, si requirit ut vno eodēque tempore Ecclesia diffusa sit per uniuersum terrarū orbem, ut sit vera Ecclesia, planè falsum est: tollit enim ipsius Ecclesiæ Christianæ primordia, imò tollit omnino ueram Ecclesiam: sequeretur enim nullam adhuc ueram Ecclesiam usquā fuisse, quia nondum ubique fuit. Quinetiam Assertor, se ipsum propemodum reuocans, ait, satis esse ut successiue fiat ista diffusio quā proponit. Quid igitur habes, mi homo, cur tantopere Protestantibus succenseas? An quia reformatā eorum Ecclesia nōdum ubique diffusa est? At tua isthæc Diffusio successiua non illud requirit.

An uerò quia Protestantium Ecclesia non fuit antea diffusa? Verum ne id quidem postulat tua Diffusio. Nam si respondeam, expectādum esse,
dum

dum id successiuè fiat, certè tuæ Diffusioni successiuæ satisfecero. Verumenimuerò sic habeto. Ea quæ citas de Gentium vocatione & de propagatione Ecclesiæ per Apostolicam prædicationem, ea inquam ad nostram Ecclesiam pertinent: & (quando ita vis) hæc est nota nostræ Ecclesiæ. Eam enim doctrinam nos profiteri ostendere parati sumus, quam Apostoli annuntiarunt: quorum, inquis, sonus in omnem terram exiuit. Ea nâque tenemus, credimus, reueremur quæ Apostoli Corinthiis, Galatis, Ephesiis, Romanis, & aliis Gentibus scripserunt. Quod si velis Ecclesiæ & prædicationis Evangelicæ diffusionem & amplitudinem quæ fuit Apostolicis temporibus, eandem perpetuò manere, tecum ipse pugnas: & quod, longè grauius est, pugnas cum expressis illis Scripturæ locis, quos in capite superiore proximo recitauì, de Apostasia quam Apostoli futuram prædixerunt, & de populis bestiam, hoc est, Antichristum adoraturis. Quinctiam te ipsa experientia conuincit, quû Orientales Ecclesiæ ab ipsis Apostolis fundatæ iam pridem, magno piorum omnium dolore, euersæ sint. Atque vtinam in memoriam redigas ea quæ paulò ante nobis obiecisti, quum primam Ecclesiæ notam in Sole & Luna collocares. Ecquis enim Solem non nisi meridie lucere vnquam dixit? Quis vnquã putauit Lunam non lucere, nisi pleno orbe refulgeat? Quum autem nobis Sol occidit, num eum propterea extinctum esse credimus? Minime gentium. Quid ergo? Nempe Sol ita diffun-

*Diffusio
qua loquitur
Scrip. ad Pro
test. Ecclesiæ
pertinet.*

*Assertoris
argumenta
in ipsum re-
torquentur.*

dit suos radios, vt nō simul & eodē tēpore, oēs totius orbis terrarū partes, illustret: sed ab aliis recedens, ad alios accedat, ac nihilominus maneat idē Sol, licet nostris oculis aliter videatur.

*Respons. ad
testimonia
Veterum.*

Disputatio Augustini aduersus Donatistas ne nos attingit quidem, imò in vos potius quædrat qui Ecclesiā non in vna tantū orbis parte (quod Donatistæ faciebant) sed in vna etiam vrbe includitis, dū de fidei doctrina, deq; ipsa Ecclesia ex solis placitis Ecclesiæ Ro. iudicatis.

*Responsio ad
argumētum
Americani.*

Sed ecce, nobis etiā obiicit Americanos, Iaponenses & quatuor plagis noui orbis, in quibus dicis Romanæ Ecclesiæ fidem inueniri. Sed si vera est historia noui illius orbis quam in manibus habemus, profectò non magnā inde gloriam tui Pontificij reportarunt. Nam in nouo illo orbe amplius decies centena Barbarorum millia aut fame aut gladio perierunt. Atque hæc præclara est, scilicet, Ecclesiæ Romanæ diffundendæ ratio, quam vos Monachi non veremini etiam commendare: ac fortasse hæc verba, *Ite, docete, omnes Gentes, quæ vobis vulgò accommodatis, vos perinde accipitis, vt si scriptum esset: Ite, necate omnes Gentes.* Certè adhuc experientia docuit, vos necandorum hominum, quàm docendorum fuisse studiosiores.

Modus Ecclesiæ Rom. diffundendæ.

Virus Assertoris excutitur.

Denique (vt ad tuum virus accedamus) Si inquis (de Protestantib⁹ loquēs) virus hoc pestiferū ad plurimas Ecclesias se diffunderet, nō ideo magis esset Ecclesia, quia non vna Protestantium est secta. De tuis hisce verbis, adeoq; de teipso, qui non veritus es, sacram Dei veritatem, virus
appel-

appellare, Dominus iudicabit. Nos autē ex his tuis verbis te ipsum redarguemus, tuamque sententiam pestiferam euertemus, hoc modo:

Si Protestantium Ecclesia non esset dicēda Ecclesia licet longē latēq; diffunderetur (vt ais, non iam disputans sed cōuitians) Ergo diffusio non est certa Ecclesiæ nota, quod tamen probandū suscepas. Sed enim nos isthæc tua, vel argumenta, vel maledicta, nihil morati, Ecclesię nostræ propagationem, Dei beneficio eam esse videmus, vt non modò pleræque Gentes iugum Romani Pontificis omnino excusserint, sed nulla sit prouincia in Europa in qua non sint plurimi Reformatæ Ecclesię addicti, & Euangelicæ veritatis doctrinam nobiscum amplectentes.

Virus assertoris in ipsū retorquetur.

Nec Anabaptistarū & Nearianorum errores nobis imputandi sunt, quos omnes (absit verbo inuidia) longē studiosius ac diligentius refutamus, quàm vos ipsi: quibus hoc vnum propositum est, toto impetu in nostram doctrinā, hoc est, in Euangelicam veritatem ferri. Ac videris eorum oblitus, quæ de veteribus hæreticis iam sapius à te commemorata sunt: qui licet olim eò plures exorti fuerint quò maior fuit Ecclesiæ propagatio: nemo tamen verè Christianus ortum hæreticorū Ecclesiæ propterea tribuit, vel eorum labem Ecclesiæ puritatī vnquam aspersit. Rectè siquidē Tertullian, Eciā de mitis oliuę nucleo ventosa caprificus exurgit. Inquit.

Obiectio de hæreticis hodiernis dissoluitur.

De præseri, hæres.

De eo quod obiicis nostram Ecclesiam (quā sectam vocas ipse Sectarius) nō vnā esse (quo

Cap. 12.

baculo licet arundineo præcipuè, vt video, niteris) infra suo loco differemus, ne, si res ipsas confundamus, tibi fortè similes esse videamur.

T H E S I S XXVIII.

Tertia Eccle-
sie nota an-
tiquitas.

a Lib. de præ-
scriptione:
cap. 14. in
medio.

b Lib. 6. de
Trinitate, an-
te medium.

c In Episto-
la ad Pãma-
chium. De er-
roribus Ori-
genis Tomo
2. post me-
dium.

d Contra Lu-
cifer: in fine.

Tertium Ecclesia vera signum est Antiquitas, quo patres ad Hereses comprimendas, & probandas veluti Lydio lapide vsi sunt. Qui estis vos (inquit ^a, Tertullianus) unde & quando venistis? Et ^b Hilarius, Tardè, inquit, hos piissimos Doctores atas nunc huius seculi protulit: serò hos habuit fides mea: Et Hieronymus ^c, in Epistola ad Pammachium & Oceanum: Cur post quadringentos annos docere nos niteris, quod ante nesciuimus? vsque in la ad Pãma hunc diem, sine ista doctrina mundus Christianus fuit. Et alibi ^d, Et hoc ipso, inquit, quod posterius instituti sunt, eos se esse indicant, quos futuros Apostolus prænuccianit. Quibus patrum vocibus, vt olim heretici vehementer urgebantur, sic & nostra tempestatis Protestantes, & iure incessimus. Ecclesia enim vera deficere & errare non potest, ac proinde illa Ecclesia, qua iam recentem ortum habet, post tot secula huiusmodi esse nequit.

T H E S I S XIII.

a Mat. 16.
v. 12.

AC primum quidem Diuina litera abundè testantur. Nam Ecclesiam supra Petram edificatam, & aduersus eam ne portas quidem inferi præualituras, in Mattheo habemus. In eadem, Christum futurum ^a vsque ad consumationem seculi, idem testatur

statuatur quam Christi promissionem Apostolis factam ad ceteros quoque, qui in Ecclesia sequuntur, pertinere. D. Augustinus^b, Leo^c uterque primus & secundus, auctores sunt. Paulus^d, autem clarè columnam & firmamentum veritatis appellat. Veritas autem Domini manet in æternum. Alterum autem, quod erat ipsorum Ecclesiam recenter exortam esse, luce clariùs est. Nam & tempus & locum, ubi orta, quis ei restiterit, quis eam damnarit, ostendere possimus. Cœpit enim Lutherus hereses suas promulgare anno 1517. VVittemberge, qui subito ut exortus est à Leone condemnatur, ab Eccio, Cochleo, Roffensi, aliisque confutatus fuit.

^b In Psal. 47. in fine.
^c Ep. 31. ad Pulcheriam Augusta. Et Ep. ad Constantinum Augustum.
^d Timot. I. ver. 15.

THESIS XXVI.

Quin & ipsi suam doctrinam nouam, nec semper fuisse fatentur. Apologia enim Anglicanæ verba sunt, in mediis illis tenebris exoriri primum cœpisse, & lucere radium aliquem, ignota tamen & inaudita veritatis, quæ Martinus Lutherus & Valdricus Zuinglius præstantissimi viri, & ad illustrandum orbem terrarum dati, primò accessisset, ad ne-

Ecclesia Protestantium noua ex ipsorum cōfessione

Euangelium: Theodori^a Beza vox est vni Caluino post Christum & Apostolos, deberi etiam veram & germanam de Cœna Domini intelligentiam. Et ^b VVigandi præclara illa sententia extat, Secundum beneficium Germaniæ est præcipuorum articulorum fidei illustratio, qualis ab Apostolorum temporibus hucusque in mundo non est cognita. Luthe- rani etiam omnes suam Ecclesiam sic describunt

^a In vita Caluini.
^b In li. de bono & malo Germaniæ edito anno 1566.
& in Epistola ad Argenti. anno. 1525

Harum Ecclesiarum que sunt in Regionibus Prin-

cipis Elect. Saxon, doctrina neque dubia, neque varia aut mobilis est, sed ab initio sincera, concors & constans, conseruata & vsurpata iã annis 30. Quin

*In præfatiõẽ
Corporis do-
ctriinẽ edita
Lypsiẽ anno
61.*

& Lutherus ipse ait, Christiũ primò à nobis vulgatum audemus gloriari.

T H E S I S X X X I .

*a Lib. de Præ
scrip. cap. 10.*

SED hæc redicula sunt, ne dicam impia. Quid enim inquit Tertullianus^a, verissimile est, ut tot ac tante Ecclesiæ in vnã fidem errauerint? Scilicet aliquos Marcionitas, & Valentinianos (sive Luteranos & Caluimianos) liberãda veritas expectabat. Interea perperam Euangelizabatur, perperam credebatur, tot millia millium perperã tincta, tot opera fidei perperam administrata, tot virtutes, tot Charismata perperam operata, tot Sacerdotia, tot ministeria perperam functa? tot denique Martyria perperam coronata?

T H E S I S X X X I I .

*a Epist. 2. ad
Clidonium
in fine.*

HÆC ille, quum nec dum ducenti post Christiũ anni elapsi essent. Quanto nunc fortius hoc argumentum est, mille & fere sexcentis annis antegressis? Nec aliter contra sui temporis Arianos^a, Gregorius Nazianzenus: Si ante hos triginta annos fides incepit, cum 400. fere sint anni, ex quo manifestatus est Christus, certè & Euangelium nostrum in tanto tempore fuit inane, inanis & fides nostra: & hi qui testimonium præbuerunt, frustra sunt testificati, frustra præfuerẽ tot præsules, tales & tanti.

Sed

THESIS XXXIII.

Sed quoniam se premi protestantes alij animad-
 uertunt, & Ecclesie suae principium fateri, esse
 Ecclesiam e medio tollere: aliam euadendi rimam co-
 menti sunt: quae tamen usque adeo angusta est, ut
 dum transire satagunt, disrumpantur. Aiunt enim
 Ecclesiam suam semper fuisse, quum sacra Scriptura
 auctoritate nitatur: ac proinde nouam non esse: Sed
 illam ipsam quam Christus fundauit: per multa ta-
 men secula latuisse incognitam. Sed hoc est Ecclesia
 Trophony specum, aut Antichristi antrum, & non lu-
 cernam illam, quam Christus in candelabro posuit,
 ut luceret omnibus qui in domo sunt, efficere. Hoc
 est Ecclesiam Aery fingere, qui separatus ab omni-
 bus Ecclesiis, ac ciuitatibus ut scribit², Epiphanius
 in syluis cum suis latitabat: non illam de qua Chri-
 stus dicebat esse ciuitatem super montem positam
 quae abscondi non potest. Hoc denique est, Christum
 ad latebras quasdam & speluncas redigere, & in ne-
 scio quae penetralia cōpellere, contra ipsius Christi glo-
 riam, diuinas literas, & patrum omnium sententias:
 Ecclesiam denique ipsa Synagoga statuere inferio-
 rem.

THESIS XXXIIII.

Adde quod Ecclesia illa latens vel fidem
 suam profitebatur, vel non: si profitebatur,
 non erat latens, sed manifesta, & talis aliqua
 Professio fidei, ab omnium atatum scriptoribus
 memoria prodita fuisset. Si non profitebatur, cer-
 te Ecclesia Christi non erat. Confessio enim fidei,

a Rom. 10. *ipforum sententia, est vera Ecclesia nota. Et D. Paulus^a docet: Corde credi ad iusticiam, ore autem fieri confessionem ad salutem. Et qui me erubuerit coram hominibus, & ego erubescam eum coram Patre meo*
 ver. 10.
 b Luc. 9. *Servator^b, ait. Præterea quam obsecro ratione hi veri fideles erant, qui falsis Magistris, id est maiori*
 ver. 16.
 c 2. Epist. *bis nostris, contra preceptum^c, Apostoli Aue dixerunt, contra mandatum^d Christi ab iis non attende*
 Ioan. v. 10.
 d Mat. 7. *runt, & vocem alieni^e, audierunt, & quod turpius*
 ver. 15.
 e Ioan. 10. v. 5 *est, cum Antichristi membris & idololatriis (sic enim omnes qui per mille annos præteritos vixerunt vocant) communicarunt? Denique quid hac Ecclesia latens utilitatis attulisset mortalibus, quoniam ab iis, qui salutem vellent, inueniri in cymmeriis illis tenebris non posset.*

THESIS XXXV.

a lib. 4. In- *Superest adhuc vnus euadendi modus, qui & ille aduersariis præcludendus est. Fuisse in orbe*
 Ftit. cap. 2. *Christiano per omnes ætates aliquot fideles vatos, & aspectabiles, qui eadem cum ipsis senserint: hos ni-*
 & Fulcus *mirum veram Ecclesiam extitisse. Hinc enim^a Cal-*
 in libro An- *uinus Ecclesias quasdam in Papatu reponit, populi*
 glico nume- *Dei reliquias quas utcumque miserè dispersas, ac de-*
 rant multos. *sertas ille mirabiliter conseruauit, in quibus etiam*
 Lutherus *permanebant aliquot Ecclesia Symbola, atque ea*
 lib. de mis. *præsertim quorum efficaciam nec Diaboli astutia, nec*
 priuata *humana proteruitas destruerere potuit. Ad reliquias*
 pag. 216. *uentum est post reliquias nihil reliquum erit.*

Hæc

THESIS XXXVI.

HAs igitur excutiamus, Et primū ab iis petō, quibus tandem argumentis, has reliquias omni etate manifestas comprobabunt? quanam Sacramenta, quibus, & quando hec Reliquiarum Ecclesia ministravit? quam exercuit disciplinam? quibus & ubi verbum Dei predicavit? quibus obstetit hereticis, quas Synodus convocavit, que templa ad religionis munia, aut ad doctrinam extruxerit scholas. siue enim his omnibus quanam Ecclesia esse potest. Præterea, si que tales extiterint olim, etiam veniente Luthero extitissent, & proinde ipso comparente ad eum conuolassent, eumque ut socium cognouissent. At non ita factum est. Nam omnes qui sunt Lutherani & Calvinistæ, fatentur se antea fuisse ex nostris, nihilque de noua illa doctrina Lutheri cogitasse: Imo & Lutherus ipse fatetur se Monachū fuisse, & missas nō fectē per 15. annos celebrasse. seq; casu in has cōtrouersias delapsus. Negamus igitur tales ullos extitisse, qui singulis etatib; cū ipsis senserint.

L. de Missa Angulari. In præfatione Tomi. 1. initio.

THESIS XXXVII.

SI autem qui retroactis temporibus extiterunt, heretici ipsi, ut modo Protestantes, habiti sunt, a Melanctho ut Marsilius de Padua, Viclef, Hus, Hieronymus à Praga quos suos esse volūt: a, qui tam pauci tamen sunt, & non ante multos hos annos, ut qua ratione ex iis, Ecclesiam suam semper fuisse asserant, planè non intelligam, præsertim quū in plurimis ab iis disenserint, & ut disertè de duobus posterioribus doctei^b Pataleon & ipse Lutheranus, qui sectæ Hussitarum varios articulos esse partim recipiendos, par-

a Melanctho in respōsione ad artic. Ba uar. P. 363. Fulcus in li. Anglico & Luther^o l. de Seruo arbitrio dubitat. b In Chronologia.

tim diligenter reiiciendos à pijs ait. & si negarent
 nil causam iuuarent suam, quã contra eos Ecclesia
 2. Tim. 3. 9. Rom. preualuerit, ultra ut, Apostolus ait, non profe-
 cerint, & insipientia eorum manifesta sit omnibus.

THESIS XXXVIII.

OB has ordine enumeratas notas, Ecclesia Ca-
 tholica appellationem, sortita est: & quidem
 merito, quã ad vniuersa loca, ad vniuersa denique
 hominum genera pertineat, ut doctissimè vocabuli
 Græci vim & proprietatem explicans, rationem e-
 iam cur Ecclesie tribuatur reddēs D. Augustinus^a
 tota De uni docet, & post eum Vincentius^b, Lyrnensis ut o-
 tate Eccles. mnia, disertissimè, ubi illud animaduersione dignũ
 cap. 2. initio. est, quã his Ecclesie veluti tesserijs, & Symbolis ca-
 b L. De Pro phanis voc. reant Protestantes, quòd nec ipsum Catholici nomē
 nouit. audeant usurpare, aut si quando usurpent, quod ta-
 men rarissime fit, hoc agant, quã aduersus Anaba-
 ptistas & Arianos nouos deceriat, in quo Catholici
 personam & munus sustinent. Atque hinc factum
 est, quòd in ipsorum Catechismis Ecclesia Catho-
 Protestan- tes non au- dent se Ca- tholicos no- minare.
 c Contra 2. Epist. Gaudē 19 cap. 25. in Epist. eius ad
 August. in medio Tom. 6. a Epistol. 1. & 2.

THESIS XXXIX.

Quod dum faciunt, hereticos se esse liquido de-
 monstrant. si Patribus & in primis^a, Pacia-
 no viro sanctissimo credamus, qui in Epistola ad
 Sym-

Sympronianum Nouat: ostendit nomen Christiani inuentum, ut à Iudeis & Paganis, nomen Catholici, ut ab ipsis discerneremur. Ne astues, inquit, frater, Christiani mihi nomē est, Catholicus verò cognomen, illud me nuncupat istud ostendit, hoc probor, inde significor. Quin & hinc etiā illud euenit quòd aliis se appellationibus afficere cogantur, seque vel ab auctore dogmatis, vel à loco, ubi inuentū dogma ipsum sit, vel denique ab articulo fidei, quem oppugnāt cognominare, adeò: ut alij se Lutheranos, Zuinglianos, Schuencfeldianos, Caluiniſtas alij Picardos, Bobemos, alij denique Sacramentarios, Anabaptistas & seipsi dicant, & alij quicūque Ecclesie Catholica vsq̃iam terrarum adhaerent.

^b Iustinus
Martyr. in
Tryphone.
Irenaeus l.1.
c. 20 Lact.
l. 4. c. 30.
Isidorus. L.8
Etymol. c. 5.

THESIS XL.

Iam verò nos orthodoxi ab ipsis etiam Protestantibus Catholici nuncupamur, quod & olim factū esse ab aliis hereticis D. Augustinus^a, testatur. Velint enim nolint inquit, ipsi quoque Heretici & Schismatum alumni quando non cum suis, sed cum extraneis loquuntur, Catholicam nihil aliud quàm Catholicam vocant. non enim possunt intelligi, nisi hoc nomine eam discernant, quo ab vniuerso orbe nuncupatur. Nec refert quod Catholicos Papistas, Romanos & Romanenses appellent. Nam & olim Donatistae vocabant Orthodoxos traditores, & Ariani, Homousianos, & ut sapienter notauit Augustinus^b, huic vni Ecclesie Catholica varia hereses diuersa nomina imponunt, cum ipse singula propriis vocabulis appellentur.

^a Lib. de vera Religione cap. 7. in principio tom. 1a Catholici ab hereticis Catholicam vocant.
^b l. De util. cred. c. 7. in fine, & l. contra sermone Ariatorum. c. 16. in medio Tom. 6.

ADde quòd Papiſtam vocari, non ſignificat ali-
quem ſectæ cuiuſpiam auctori additum eſſe,
ſed tantum Romano pontifici ut Paſtori ſubditum,
aut ei, cui omnes gentes perpetuò communicarunt,
communicare. Quod minimè abſurdum eſſe ^a. Chry-
ſoſtomus auctori eſt. Romanus autem & Romanen-
ſes etiam ante mille annos, idem erat quod Catholi-
cus, ut ex Ambroſio in Oratione de obitu Satyri li-
quet: non quòd ut miniſtri ^b Geneuenſes calumni-
antur, Eccleſiam Romanam, omnem Eccleſiã quiſ-
quam aſſeueret, ſed quòd eam ſemper doctrinam te-
nuerit, quam omnes, qui vllò vnquam tempore aut
loco Catholici, eam tanquam Eccleſiarum matricẽ
ſecuti, tenuerunt.

a Homil. 33.
in Act.

b in tractatu
de Eccl. cap.
2. p. 6. & c.
8. p. 70.

CAPVT VIII.

Analysis Theſ. 28, & deinceps vſque 42.

Antiquitas
tertia nota
Eccl. ab Aſ-
ſer. ppoſita.

A theſ. 28.
ad 42. pag.
16. 17. 18. 19.
20. 21. 22.

De præſcrip.
her. Lib. 6.

d. Trin.
Ad Pãmach.
Math 16.
& 28.

1. Tim. 3.

QVi eſtis vos? vnde & quando veniſtis, in-
quit Tertullianus. Sic Hilarius, & Hiero-
nymus olim veteres hæreticos vrgebant.

Super hanc petram ædificabo Eccleſiam meã
& portæ inferi non præualebunt aduerſus eum,
inquit Chriſtus.

Ecce ego vobiscum ſum vſque ad consumma-
tionem ſeculi.

Eccleſia eſt columna & firmamentum veri-
tatis, inquit Paulus. Veritas autem Domini ma-
net in æternum.

Ergo Antiquitas eſt certa nota verę Eccleſię.
Hæc autem conuenit Eccleſiæ Rom. non autem
Eccle-

Ecclesiæ Protestantium quæ cœpit anno 1517.

Respondent Protestantes, primò: suam Eccle- *Protestantiis*
 siam semper fuisse, quum Sacræ Scripturæ au- *responsiones*
 thoritate nitatur: sed latuisse incognitam, Con- *excitantur*
 trà, ciuitas super montem posita, abscondi non *ab Asserto-*
 potest. Item, vt luceat omnibus qui in domo *re.*
 sunt. Item, sequeretur Ecclesiam esse inferio- *Matth. 5.*
 rem Synagoga. Item, Ecclesia illa latens aut fi-
 dem profitebatur aut non: Si non profitebatur,
 Ecclesia Christi non erat: Si profitebatur, non
 erat igitur latens. Item. Non erant verè fideles
 qui communicabant cum iis quos idololatrias
 vocât. Deniq; fuisset inutilis eiusmodi Ecclesia.

Respondent secundò Protestantes, fuisse per
 omnes ætates aliquot fideles aspectabiles qui
 eadem cum ipsis senserint, & has dicunt fuisse
 reliquias populi Dei. Contrà, Ecclesia illa non
 prædicauit, non Sacramenta administrauit, non
 exercuit disciplinâ, hæreticis non obstitit, tem-
 pla & scholas non extruxit, ad Lutherum non
 conuolauit. Ergo non fuit Ecclesia. Item, Si pro-
 ferunt Marfilium de Padua, VViclesum, Ioan-
 nem Hus, & Hieronymum à Praga, illi omnes
 non ante multos annos fuerunt, nec eum illis
 omnibus Protestantes consentiunt.

Patet igitur ex superioribus Ecclesiam Rom. *Assertor Ca-*
 iure vocari Catholicam, quod nomen etiam à *tholicus, hoc*
 Protestantibus vsurpatur: quum eos qui Eccle- *est, Papista.*
 siam Romanam profitentur, vocât Catholicos
 & Papistas. Nam Papistâ vocari, significat Ro-
 mano Pontifici vt Pastori subiectum esse aut ei
 cui omnes Gentes perpetuò communicarunt.

EARVNDEM THES. REFVTATIO.

*Errores super
rioris argu-
mentationis.*

*Aduers.
Marc. l. 4.*

Cedò verò, satis-ne sanus es qui Antiquitatē
velis esse essentialē ac proinde perpetuam
veram Ecclesiæ visibilis notam? Num enim
quæso, tum fuit antiqua, quum primum nasce-
retur, vndecumque illius principium sumas, id
est, siue ab Adamo, siue Abele, siue à die Pente-
costes, de quibus tuis ineptiis antea diximus?
Quid tu igitur consilij tum dedisses quum à
bonis illam agnosci oporteret ad salutem? Ita-
que, mi homo, quum Ecclesia iam tum quum
nasceretur vera fuerit, suisque essentialibus mē-
bris prædita, absit vt illius agnitionem tēpori
acceptam feramus. Quum autem successu tem-
poris, cœperit falsitas quandam veritatis spe-
ciem ementiri, tunc sanè audiamus Tertullia-
num ad ipsius verum fundamentum recurren-
tem. Sic enim Tertullianus imprudenter nobis
obiectus: Id est verius, inquit, quod prius: Id
prius, quod ab initio: id ab initio, quod ab Apo-
stolis. & Cyprianus, Consuetudo sine veritate,
inquit, Vetustas erroris est. Item: si solus Chri-
stus audiendus est, non debemus attēdere quid
alius ante nos faciendum putauerit: sed quid
qui ante omnes est Christus, prior fecerit: nec
enim hominis consuetudinem sequi oportet,
sed Dei veritatem. Hęc Cyprianus: qui nimirū
Domini sanctissimum hoc interdictum ab Eze-
chiale didicerat: In statutis patrum vestrorum
nolite ambulare: Ambulate in præceptis meis.
Quare, mi Assertor: non ita bene connectitur:
Veritas Domini manet in æternū: ergo, inquis,
Anti

*Ad Pōpē
lib. 2. ep. 3.*

Ezech. 10.

Antiquitas est nota Ecclesiæ. Imò verò ita concludendum est: Ergo æterna Dei veritas est certissima Ecclesiæ nota. Et hoc nos vrgemus & pleno ore pronuntiamus, quod vos non nisi timidè susurratis: sermonem à veritate ad Antiquitatem semper, quo ad eius fieri potest, traducetes.

Nos igitur tuam argumentationem in caput tuum ita regerimus.

*Retorquetur
argumentum.*

Si illa demum Ecclesia verè antiqua cèsenda est quæ ædificata est super Petram, quã Petrus reliquorum Apostolorù nomine confessus est, hoc est, super Christum filium Dei viuentis, & cum qua Christus vsque ad consummationem seculi futurus est, atque ad eò quæ est columna & firmamentum veritatis (ex locis Scripturæ ab Assertore productis) Ergo Protestantium Ecclesia verè antiqua cèsenda est. Consequentia patet: Quia Christum filium Dei viuentis piè & constanter agnoscit, & Scripturis factis planè adhæret, super quas extructa est ipsa fidei veritas. Ac proinde nescio quid tibi in mētem venerit toties nobis veteres hereticos ex veterum Doctorum scriptis obiicienti, à quibus quàm nos longa interuallo distemus, ex sequenti colatione videas velim.

*Protestantib⁹
nihil cōmune
est cū veterib.
hereticis.
Tert. contr.
Mar.*

Veteres hæretici magnā Sacræ Scripturæ partē reiciebāt & alienas Scripturas pro veris vsurpabāt. Nos libros oēs Scripturæ Canonicos magna cū reuerētia recipimus, & ad eos solos fidē nostrā dirigimus: ac dānamus Pontificios Aporipha cum Canonicis temere confundentes.

*Pontificiis
multa cum
veterib. hæ-
reticis com-
munia sunt.*

*Vid. Tert. ad
uers. Marc.
& Iren. Epi.
&c.*

Veteres hæretici non errores modò, verùm etiam errorum portèta de Deo, de Christo, deque præcipuis Religionis Christianæ capitibus confingebant. Nos eam de Deo & de Christo, adeoque de omnibus fidei capitibus doctrinam amplectimur, quam Prophetæ & Apostoli suis scriptis tradiderunt. Ac damnamus Pontificios humana somnia & commenta pro fidei capitibus obtrudentes.

*Tert. de ref.
car.
Iren. l. 3. c. 2.*

Veteres hæretici volebant ex folis Scripturis sua dogmata spectari, sed ex Traditionibus non scriptis, quas ad Apostolos authores referebant. Nos ex folis Scripturis de fide ac religione nostra statui & iudicari volumus, adeoque postulamus: Ac damnamus Pontificios, non ex apertis Scripturæ fontibus, sed ex profundo ac tenebricoso Traditionum lacu partem suæ religionis longè maximam haurientes.

*An Assertor
sit peritus
Chronolog.*

Ac ne sim longior multis aliis recensendis, hinc cuiuis facilè patere arbitror, iure ne an iniuria, in nos accommodes ea quæ veteribus hæreticis olim ab Orthodoxis Doctoribus obiecta sunt. Quare licet tibi videaris præclarus Chronologus dum initium nostræ Ecclesiæ refert ad annum. 1517. (tu inquam, cuius Sodalitatis incunabula vix tringinta annos attingunt) te isthæc tua temporum monumenta fefellerunt. Nam etsi fateor, annum illum fuisse & perpetuò futurum Ecclesiæ Romanæ luctuosum, ac propterea nigro lapillo ab omnibus Monachis notandum, ad ipsorum ignominie ac dedecoris memoriam sempiternam: falsò tamè, mi Chronologe

nologe, nostrā Ecclesiam eo demum anno cœ-
pisse commemoras. Tunc enim Ecclesia, non
nascens, ut existimas, sed tandem aliquando è
vestris tenebris paulatim emergēs, vocem libe-
riorem cœpit mittere: nec nouam religionem
inuexit, sed se veterem adeoque primam Euan-
gelicæ veritatis doctrinā amplecti professa est:
vobis quidem, fateor, nouam, atque iis omni-
bus quibus erroris vetustas, est veritas.

Sed iam audiamus quemadmodum Prote-
stantium Responsiones refellas ut te refutatorē
refutemus.

*Assertor Re-
sponses
Protestantium
refellens re-
felliur.*

Respondent, inquis, suā Ecclesiam semper fuis-
se, quum Scripturæ autoritate nitatur. Bene
narras: ac velim ex te audire, ecquid in hac res-
pōsione desideres. Addis postea: sed dicunt suā
Ecclesiam latuisse incognitā: & obiiicis hos Scri-
pturæ locos: Ciuitas super montem posita &c.
Item, ut luceat omnibus qui in domo sunt. &c.

Respondes, Te admittere illum errorem qui in
arte differendi vocatur petitio principij: vis e-
nim, Ecclesiam non posse dici antiquam, nisi se-
per in clarissima hominū luce versata sit: quod
& iam proposuisti, & iam à nobis refutatum
est: nec tibi in schola disputanti fuit hæc Anti-
quitatis nota cum superiore nota claritatis con-
fundenda: aut certè principio separandæ non
fuerant. Verum, age, te tua repetentem ac con-
fundentem nihilominus refellamus.

*Assertor
principium
petit.*

Quum vna sit vera Ecclesia & non plures,
quoties apertè splendet doctrinæ veritas, to-
ties dicimus veram: ac propterea nostrā Eccle-
sia.

*Quando Eccle-
sia Protestan-
tium fuit con-
spicua.*

fiam fuisse conspicuam. Quum autem (vt ferè fit) erroribus oppressa veritas, ab hominibus spreta, rectaque delituit: tum nostram, hoc est, veram Ecclesiam delituisse affirmamus. Nec te iuuant Scripturæ loci à te citati. Nam quandiu Apostoli lucem Euangelicæ prædicationis, tanquam ex alto monte, Gentibus omnibus prætulere: atque adedò fideles omnes, tum puritate doctrinæ, tum etiam morum integritate refulserunt: tandiu ciuitas illa super montem posita eminebat, neque potuit latere. Sed postquam hominum superstitio, ambitio, auaritia, ignorantia & quæ sunt eiusmodi, tanquam Babylonij, ciuitatem illam sanctam euerterunt: tum collapsi illius ciuitatis lapides (vt cum Psal. te loquar) nihilominus seruis Dei placuerunt, & illius pulueris miseri, eius instaurationem asiduis votis ac lacrymis à Domino precati sunt. Atque vt ad alterum locum Scripturæ veniamus: lucerna (quam Athanasius Scripturam sacram exposuit) semper quidem lucet: verùm iis qui in domo sunt, inquit Christus, hoc est, iis qui in vera Dei Ecclesia remanent. Nec necesse est, vt lucerna domum illustret, semper eius lucem foras emitti.

*De ciuitate
super montem
posita.*

Psal. 102.

Matth. 5.

*Aduer. Aria.
or. 2.*

*Obiectio Synagoga
refel
litur.*

Atenim, inquis, sequeretur Ecclesiam Christianam esse interiorè synagoga. Primum si de Israelitis loqueris, certum est veram eorum Ecclesiam sæpe delituisse, vt ex historia Iudicū & ex Prophetis (id est sub Regibus) manifestū est. Si de Iudæis loqueris post Christi resurrectionem miserè vagantibus: si quam hîc tu præstantiam

tiam collocas, fruere tua illa præstantia. Malo enim credere Nazianzeno qui censuit Iudæos esse ceu columnam æneam in qua summum Dei iudicium incisum, & insculptum posteris omnibus exhibetur. Quamquam doctissimis illis assentior, qui hoc etiam ad Pauli Prophetiam quæ extat in Epist. ad Rom. cap. II. spectare existimant. Verumtamen Ecclesiæ præstantia in dog. natum veritate constituenda est, ac proinde Christiana Ecclesia non potest esse inferior Synagoga.

Sed alio etiam modo ratiocinatis. Ecclesia, illa latens, (inquis illudens) si fidem suam non profitebatur, non erat igitur Ecclesia. Et quia tu publicam professionem, quæ in omnium oculis fiat intelligis: quomodo id tãdem probas? Imò verò præstat in te retorquere tuum hoc argumentum, ut te ad incommodum adigamus, hoc modo: Illa septem millia virorum quæ non flexerant genu idolo Baal, aut fidem suam profitebantur, aut non. Si profitebantur, quomodo illos non vidit Elias? Si non profitebantur, non erant igitur de Ecclesia, ita quidem ratiocinante Assertore: sed Apostolo contradicente, qui viros illos ad Ecclesiam Dei pertinere affirmavit.

Communicabat illa Ecclesia latens cum idololatriis, inquis. Miror, mi homo, quomam tantum modo Ecclesia illa quam toties latentem appellas, aded tibi fuerit cognita, ut quid illa fecerit & quomodo se gesserit tam accuratè nobis explices. Si latuit (ut vicissim tecum agamus

De pace orat. I.

Dilemma Assertoris soluitur.

Retorquetur in Assertorem.

Rom. II.

Obiectio de communicatione cum idololatriis refellitur.

Dilemmate) quomodo ea nosti quæ fecerit ? si non latuit, quid habes quod obiicias? lege quæ scripsit Ezechiel de fidelibus qui dolebant gemebantque propter idola Hierosolymæ, adeoque in medio templo collocata: quos quidem omnes Dominus obfignari iussit, ne perirent: ac dilce, Domino satis constare, quibus rationibus, etiam in maxima rerum perturbatione, suam Ecclesiam conseruet. Atque ut desinas tandem Ecclesiæ quam latentem per ludibrium appellas, illudere, & quam vos Monachi vehementer doletis esse patefactam, & libenter velletis perpetuò delitescere & esse inutilem (ne hanc obiectionis tuæ partem, videar prætermisisse) audi quidnam de latente Ecclesia sentiamus.

De Ecclesiâ delitescente. Quum errores Pontificij longè, latèque vniuersum prope terrarum orbem occuparent, nec veri Ecclesiæ fructus, immò nec vera quidem folia palam extarent: dicimus cum Scriptura, vitalem succum in ipsis radicibus hæsisse: *Es. 6.* Christum duobus etiam aut tribus in ipsis nomine congregatis adfuisse: Deumque suam Ecclesiam in deserto commorantem habuisse, ac sua virtute sustentasse. Dicimus cum Tertulliano, etiam in vno & altero Ecclesiam fuisse. Dicimus cum Hieronymo, Ecclesiam non in parietibus, sed in dogmatum veritate constitisse. *Matth. 18.* *Apoc. 12. 13* Dicimus cum Ambrosio, ut Lunam, ita Ecclesiam defectum habuisse, ortum suum, hoc est, instaurationem suam expectantem. Denique cum *Hexaem. 1.* *4. c. 5.* Augustino dicimus sub Pontificiis paleis frumentum Dominicum fuisse conseruatum. *Epist. 48.* Que
si tibi

si tibi non satisfaciunt, miror cur Antiquitatem nobis tantopere commendes.

Porro quod proferimus aliquot pios doctores qui iam pridem testati sunt se Romanam Ecclesiam improbare, cuiusmodi fuere V Vicleffus, Ioannes Hus, Hieronymus à Praga & aliquot alij (hanc enim nostram responsionem etiam refellendam assumpsisti) non id eò dicimus, quod in illis solis vniuersam Ecclesiam cõstituamus: sed hoc volumus, Ecclesiam in medijs Ecclesiæ Romanæ tenebris pios illos viros, ceu quosdam radios, emisisse, quibus testaretur se non esse planè vestris illis erroribus extinctam: neq; dubitamus multos alios tum extitisse, qui cum illis veram doctrinam amplecterentur: vt nos etiam ea libenter admittimus, quæ illi ipsi iuxta Dei verbũ protulerunt. Quinetiam nullum extitisse seculũ parati sumus ostẽdere, in quo non extiterint qui vestram pseudoEcclesiam coarguerint.

Denique stultũ est quod vnà cum prædicatione, Sacramentis & Disciplina, requiris etiam vt Synodi habitæ, vt templa extracta, vt scholæ publicè constitutæ fuerint ad conficiendam Ecclesiam: ac miror tẽscholas, præsertim vestræ Sodalitatis, non etiam numerasse inter Ecclesiæ notas. Atqui, mi disputator (qui Principium sapius à te petatum, iterum repetis) hæc repugnant: Ecclesiam delitescere (qua de re nũc nobis sermo est) & in Ecclesia publicas haberi conciones, publicè Sacramenta celebrari, & reliqua omnia fieri quæ tu commemoras: tui certè ac tuæ quæstionis oblitus. Cæterum dum ais

De Catholici Catholicum idem significare ac Papistam, vt
is Papisti: iis conueniat qui Romano Pontifici subiecti
hoc est, Vni- sunt: profers Etymologiam veteribus omnibus
uerfalibus & incognitam & iis contrariam quæ dixit Paulus
particulari- Corinthiis, quum illis sectarum nomina inter-
bis simul. diceret. Sed quia Papistæ vocabulum tibi arri-
 det, censeo vt deposito Sacrosãcto Iesu nomi-
 ne, quo vos ad sectæ vestræ inscriptione abuti-
 mini, non aliter deinceps vocemini, quàm Pa-
 pistæ. At nos Christianorum ac propterea verè
 Catholicorum nomen, cum piis & Christianis
 omnibus, constanter retinebimus.

I. Cor. I.

THESIS XLII.

Quarta Ec-
clesiæ nota est
Apostolica
appellatio.

Quartum signum atque nota, qua vera Eccle-
 sia à falsa discernitur, est Apostolica appella-
 tio: quam Protestantium cœtui nulla ratione cõgruere,
 luce clarius efficietur, ac proinde illud sequetur, ean-
 dem nec Ecclesiæ posse nomine insigniri. Sed ne am-
 biguitate vocabuli quisquam fallatur, sciendum est,
 dum Ecclesiæ, Apostolicæ nomen tribuimus, Patri-
 archas aut Prophetas nos haud quaquã excludere:
 a Heb. 2. 20. ², Aedificata enim Ecclesiæ est super fundamentum
 Apostolorum & Prophetarum: & quod Apostoli iam
 factum orbi nunciarunt, Propheta futurum aliquãdo
 prædixerunt.

THESIS XLIII.

a Rom 10. 18.
 Psal. 18. 5.

Dicitur autem Apostolica, tum quia ab Apo-
 stolis, per varias orbis partes promulgata est ²

(in omnem enim terram exiuit sonus eorum) tum etiam, quia Apostolica doctrina primis fidelibus ab iisdem tradita, in Ecclesia perpetua successione conseruata est. Atque hinc fit, quòd vnica via atque ratio, qua Ecclesia iam Apostolica-ne sit cognoscatur, Episcoporum atque Pastorum in eadem doctrina perpetua successio censeatur. Quod quò Patres optimè animaduertent, ab hæreticis omnium ætatum atque temporum eam diligenter expetiuerunt. Et inter ceteros primus Tertullianus^b, Edant, inquit, ori-
 gines Ecclesiarum suarum, euoluant ordinem Episcoporum, ita per successiones ab initio decurrentes, ut primus ille Episcopus aliquem ex Apostolis vel Apostolicis viris, qui tamè cum Apostolis, perseuerarit, auctorem habuerint, & antecessorem.

^b Lib. de Pra-
script. circa
med. cap. 15.

THESIS XLIIII.

Huius vestigiis & eius discipulus magnus ille
^a Cyprianus insistens, contra Nouationos argu-
 mento à successione deducto utitur. Si enim, inquit,
 apud Nouatianum est (Ecclesia) apud Cornelium
 Romanum non fuit, qui Fabiano Episcopo legitima
 ordinatione successit. Idem facit^b Epiphanius ipsos
 que Romanos Pontifices enumerat. Idem^c Augusti-
 nus. Numerate Sacerdotes primo, ab ipsa sede Petri,
 & in ordine illorum Patrum qui cui successerit vi-
 dete. & alibi^d. Tenet inquit me ab ipsa Sede
 Petri Apostoli, cui pascendas oues suas Domi-
 nus commendauit, usque ad presentem Episco-
 parum successio Sacerdotum. Idem^e Optatus:
 idem denique antiquissimus^f, Ireneus: quorum

^a L. 1. Ep. 6.
ad Maguum
ante med.

^b Hæresi. 27.
post med.

^c In Psalmo
contra par.

Donati post
med. tom. 7.

^d Ep. 164. ini-
tio. & cont.

^e 1 p. Fund. c.

^f L. 2. contra
Parrhen.

^g L. 3. contra
Valent. c. 3.

ignio.

utrique Rom. Pontif. ad sua usque tempora recensentes, per hanc demum successionem omnes confundi Hereticos clarissime docent.

THESIS XLV.

HAEC autem quae ita se habeant, videant aduersarij, quo iure Catholicos, qui de perpetuatione Romanorum Pontificum indefessaque noua veluti sobolis succretione, eternaque, ut ita dicam, suppullulatione gloriantur, reprehendunt: videant etiam quam cōsentaneè cum^a Tertulliano petamus, ut Episcoporum suorum ordines euoluant, & cum^b Optato Mileuitano, ut suarum Cathedralium originēs ostendant, qui sibi Ecclesiam Sanctam vendicant.

^a De Praesc. Ecclos. circa medium.
^b Lib. 2. contra Parmēt.

THESIS XLVI.

Protestantes **S**ed calumniari necesse est, ubi aliud, quod pro se afferant, non occurrit. Neque enim in ipsorum Ecclesiis, quis cui successerit, valent demonstrare, sed Lutherum primum VVitemberge, Calvinum Geneue, Ocolampadium Basilea exortos fateri coguntur, qui omnes, nemini succedentes à seipsis ordinati sunt, ut de Nouato scribit^a Cyprianus, de se nasci uoluerunt, ut de Donatistis^b, Optatus loquitur, & pro Parmeniam. inde ad Ecclesiam pertinere non possunt.

^a Lib. 1. Ep. 6. ante med.
^b L. 1. contra Parmeniam.

THESIS XLVII.

A Deo Lutheri successioni, illud eiusdem^a, pulcherrimè quadrat, ubi successionem Montensium

^a L. 2. contra Parmen.

suum Roma cōmemorat, qua Claudianus Luciano,
 Lucianus Macrobio, Macrobius Encolpio, Encol-
 pius Bonifacio, Bonifacius Victori Garbensis succe-
 dit: ipse autem Victor, nec ante se aliquem illic sedisse
 monstrare poterat, nec Cathedram aliquam, nisi pe-
 stilentia ostendere. Vt enim erat ibi Victor filius sine
 patre, tyro sine principe, discipulus sine Magistro, se-
 quens sine antecedente, inquitinus sine domo, hospes
 sine hospitio, Pastor sine grege. Episcopus sine populo,
 sic VVitemberge Lutherus, Basilea Oecolampa-
 dius, Geneua Calvinus, & alibi alij: ubi partim nul-
 li ante sederāt, vt VVitemberge, vel si aliqui vt in
 aliis duabus urbibus, etiam tum, cū ipsi se ex Ec-
 clesia proripuerunt, Episcopi Catholici, qui Aposto-
 licis viris successerant, residebant, & etiam nunc se-
 det, qui proinde Episcopi (si^a Cypriano credimus) esse
 non possunt.

^a Lib. 1. Ep.
 6. ad Magnū
 ante mediū.

THESIS XLVIII.

Sed aiūt^a, homines, si Diis placet, ingeniosi, suc-
 cessionem Pastorum tuam demum veram Eccle-
 siam arguere, si cum successione veritas religionis re-
 tineatur. Quasi vero vel nos in presentia, vel longe
 ante Patres, qui hoc argumēto successionis perpetuo
 vsi sunt, veritatem fidei à successione Episcoporum
 seiunxerint. Illud interim certum est, Episcoporum
 successionem & Pastorum ad veram Ecclesia consti-
 tutionem requiri, quamuis sola non sufficiat, adeo
 vt ubi ea desit, sicuti iam apud Protestantes deesse
 conuicimus, ibi vera Ecclesia residere, nulla ratione
 queat.

^a Calvin. 14.
 Instit. c. 2.
 sect. 2. & 3.

REFUTATIO
THESIS XLIX.

NEquae enim vera doctrina absque doctoribus consistere, neque oues absque Pastoribus longo saltem tempore superesse valent. Christus enim de-
 Ephes. 4.13. dit Pastores & Doctores, ad adificationem corporis sui, donec occurramus omnes in unitatem fidei & agnitionis Filij Dei. Et sicut eutaxia atque ordo in regno absque Rege, & legum custodia absque Principe durare diu non potest, ita nec in Ecclesia Hierarchia illa prorsus Ecclesiae necessaria, & doctrina integritas, atque incolumitas, absque Episcopis consistere potest. Non secus ergo protestantes, si sibi Ecclesiam vindicare volunt, hanc Episcoporum successionem, quam doctrina vere & Evangelica perpetuam integritatem (quam vanissime & falsissime se habere iactitant) probare debent.

THESIS L.

Nunc autem quod sequitur, & in Ecclesia Romana (cui orbis Catholicus communicat) cum Pontificum successione, doctrina & fidei integritatem (quod illi prorsus absque ratione negant) perman-
 In Ecclesia Romana successio Pastorum & doctrina. sisse ostendamus. Ac primum quidem, quoniam Ecclesiam Romanam fidem mutasse aiunt, & nouam doctrinam nescio quam eius loco substituisse, dicant oportet, quo id potissimum tempore factum est? quis huius mutationis dux fuerit atque auctor? quanam potissimum dogmata a communi Ecclesia sensu abhorretia disseminauerit? quis illi Heretico pro Ecclesia Catholica se opposuerit, quae Synodus, quae collatio contra eundem coacta sit? ubi vixerint tum reliqui Catholici.

sholici, in quibus templis per orbem sua mysteria per egerint?

THESIS LI.

Qua omnia atque singula in omni fidei mutatione, & praesertim a primariis Episcopis, quales Romanos Pontifices semper existisse non negant, demonstrare necesse est, & neminem observasse praeter hos nostros Protestantes permirum est: qui tamen tantum abest, ut quicquam veri observarint, ut alij hanc religionis Christianae (ut eos omittam, qui ab ipsa Apostolorum aetate defectionem accipiunt) Eclipse ante 300. annos, alij ante 600. alij ante 1000. id est circa Gregorij tempora, (& ideo eum Melanthon in Oratione de corrigendis Studiis, pereuntis Theologici praesultorem. Calvinus lib. 4. cap. 17. §. 42. ultimum Romae Episcopus vocat) euenisse autem.

a Auctores repetit. confess. August. b Lib contra Papatum. tom. 7. pag. 450. c Lutherum in Capt. Babyl. & in suppuratione an. mundi. p. 602. d Cal. passantem in Prophetas minores. & in Ep. ad Sadolet. Melant. in locu edit. 1. Smideln^{us} in respō. ad Apol. Staphy. Pantaleonis Chrono. Foxus in Actis Ecclesia. Functius in Chron. a Lutherus 10. 6. in Gen. saepe p. 258. Calvin. c. 3. 1. ad Corint. p. 136. Philip. 1. de Ecclesia.

THESIS LII.

Qua sententiarum diversitas planè falsitatis argumentum est. Hoc autem de Gregorio, quàm improbable sit, quis non videt? Nam certe eius tempore aut nulla in terris Ecclesia fuit, aut ea cum Gregorio communicavit. ut abundè liquet ex Epistolis, quas ipse ad Episcopos orbis totius, Orientis, Occidentis, Africae, Hispaniae, Galliae, Angliae, Italiae dedit, quae unam fuisse cum in orbe fidem abundè testantur, quum nullus eum de vlla prorsus haeresi notavit. Sed sanctissimum virum omnes confessi sunt, &

hereticorum modernorum plerique concedunt.

THESIS LIII.

a L. II. Regi
firi c. 11. post
med. & l. 7.
Ep. 64. post
med.

b L. 4. Ep.
59. initio.

c L. 1. Ep. 25.
in fin. & l. 11.

Ep. 42. tota.

d L. 7. Epist.
109. tota.

e L. 1. Dial. c.
10. in med.

f L. 1. Dial.
c. 10. in fine.

g L. 2. Ep. c.
21. & 37.

h L. 11. Epist.
57. post med.

i L. 3. Dial.
c. 14.

k L. 4. Dial.
c. 39 & 55.

l Hom. 32. in
Euangelio.

Quod autem postea hac mutatio subsequuta non sit, manifestum quoque est. Nam cum eodem Gregorio Romanam ^a sedem omnium Ecclesiarum caput successores confessi sunt, ut ^b pallium à Roma no Pontifice peteretur, ad ^c reliquias miracula fieri ^d, imagines sacras, que in Ecclesiis sunt, frangi non debere, signum ^e crucis ^f, aquam benedictam ^g, peregrinationes, Missarum ^h solennia & sacrificia ⁱ, Sanctimonialiales non nubere ^k, leues culpas igne purgatorij lenari, Sanctos inuocandos, & alia omnia dogmata, ob qua Heretici Ecclesiam defecisse calumniantur, & nos à vero aberrare: qua tamen, si in Gregorio hereses non fuerunt, nec in nobis profecto huiusmodi censentur. Non igitur Ecclesie fides mutata est, sed ipsi mutati sunt, cum Ecclesiam egressi, ex Catholicis heretici euaserunt.

CAPVT IX.

Analysis Thes. 42. ad 54.

Apostolica appellatio q. nota Ecclesie ab Assert. proposita.

EA demum Ecclesia quæ Apostolica appellatur, hoc est, ab Apostolis promulgata & Apostolicam doctrinam perpetua Episcoporum successione retinens, vera est Ecclesia.

Ecclesia Romana est eiusmodi.

Est igitur vera Ecclesia.

De pres. her.
Lib. 1. Ep. 6.

Maior probatur ex Tertulliano, Cypriano, Augustino, Irenæo qui continuam Episcoporum successionem

successionem hæreticis obiecerunt. Item: Vera doctrina sine doctoribus consistere non potest. Eph. 4. Christus dedit Pastores & Doctores ad ædificationem corporis sui.

*Pf. cõt. part.
Donat.
Lib. 3. c. 3.*

Minor est in promptu, quippe quum R. Eccl. cõtinuam habeat Episcoporum successionem. Nec veritatem fidei ab Episcoporum successione (quæ quidem sola non sufficit) seiungimus. Hac successione carent Protestantes.

Si dicant, Rom. Ecclesiã Apostolicam fidem mutasse, doceant igitur quo tempore, quo auctore id factum sit: in quibus dogmatibus defecerit ab Apostolica doctrina, quæ Synodus propterea congregata sit. Siqui sint qui existiment post tempora Gregorij illam defectionem cepisse, constat Gregorium eandem fidem agnovisse, quam hodie Ecclesia Rom. profitetur.

EARVNDÈM THES. REFVTATIO.

Quia nos aliis in locis de Pastorũ Ecclesiæ successiõne fusè disseruimus, vt eã personã Episcopis Pontificiis detraheremus, quã perperam assumpserunt: ideo nunc paucis cõtenti erimus, tãtũque hac de re dicturi sumus, quantum superior argumentatio postulabit.

Primum omnium Pontificios demiror ad cõfidenter Episcoporum successionem, inde vsque ab Apostolorum temporibus, sibi vendicantes, qui tamen nunquam adhuc probare potuerunt, nec vnquã sane probabunt, Episcoporum gradum quo nunc illi vtuntur, Apostolorum temporibus in vsu fuisse, vt Episcoporum

*An Eccles.
Rom. sit A-
postolica.*

series ad consuetudinis, non ad Apostolicæ institutionis successionem in eos seriò sit referenda: qua de re pauca quædam paulò post etiam erunt nobis dicenda. Sed vt istum Episcopalem gradum istis largiamur Apostolicæ id est diuinæ ordinationis esse, & plurimum tribuendum piorum Pastorum consensui aliquot seculis continuato: negamus tamen successionem hæc dici posse essentialem Ecclesiæ notam. Quis enim esse potuit huius notæ vsus in ipsis nascentis Ecclesiæ primordiis, vndecumque tandem illam inchoës? Et tamē iam tum Ecclesiam esse oportuit suis essentialibus notis præditam: ex qua verè posset at adulterina dignosci. Rursum ergo vanus hic Assertor esse deprehēderis. Nūc argumentum Assertoris examinemus.

Arg. Assertoris redarguitur.

Maior habet duos errores. Vnus est, quòd definit, eam demum esse veram Ecclesiam, quæ Apostolica appellatur: quum potius, esse, quàm appellari Apostolicam dicendum fuerit. Alter error in eo est, quòd Apostolicam Ecclesiam eam esse statuit, quæ doctrinam Apostolicam perpetua Episcoporum successionem retinet. Nos autem fatemur quidem eam esse veram Ecclesiam quæ est Apostolica, hoc est, quæ doctrinam in Apostolicis scriptis comprehensam constanter retinet: sed Episcoporum successionem, quam Assertor vrget, esse quoque necessariam, pernegamus.

Probationes Assertoris excutuntur.

Minor propositio planè falsa est. Iam eius probationes excutio. Primùm, redit ad suam illam cantilenam de hæreticis olim refutatis quam nobis eandem perpetuò canit.

Veteres

Veteres, inquit, continuam Episcoporum
 successionem hæreticis obiecerunt. Respōdeo, *Responsio ad*
 successionem Apostolicę doctrinæ fuisse hære- *testimonia*
 ticus obiectam, quam quidem Episcopi ab Apo- *Veterum.*
 stolorum tēporibus, cōtinua successione, con-
 seruarunt. Ergo, mi Assertor, idem quoque tibi
 ac tuis Pontificiis faciendum, aut certè huic e-
 xemplo Veterum quod profers renuntiandum
 est. Eam fuisse veterum mentem perspicuum
 est ex his eorum verbis. Vnde extranei & ini-
 mici Apostolis hæretici (inquit Tertullianus) *De Prescri.*
 nisi ex diuersitate doctrinæ, quam vnusquisque *Ibid.*
 de suo arbitrio aduersus Apostolos, aut protu-
 lit, aut recepit? Item: Percurre Ecclesias apud
 quas ipsæ adhuc cathedræ Apostolorum præ-
 sidentur, sonantes vocem & repræsentantes fa-
 ciē vnus cuiusque: Et, iis presbyteris obaudire
 oportet (inquit Irenæus) qui cum Episcopatus *Lib. 4. c. 43.*
 successione, charisma veritatis certum, secun- *et 44.*
 dūm placitum Patris acceperunt. Item: Adhæ-
 rere oportet iis qui & Apostolorum doctrinā
 custodiunt & cum Presbyterij ordine sermo-
 nem sanum & conuersationem sine offensa præ-
 stant. Ac ne longiùs abeamus, fateris ipse, solam
 successionē Episcoporū non sufficere, nisi simul
 adsit fidei veritas. Nos igitur ex ipsis Veteri-
 bus, adeoq; ex teipso, in teipsū ita concludimus.

Ea demū Episcoporum successio, quæ simul *Retorquetur*
 habet fidei veritatē, est nota Ecclesię (vt veteres *arg. in Asser-*
 nobis obiecti censuerunt, & vt Assertor ipse a- *torum.*
 guoscit, à veritate cōuictus ac proude sua non
 iam asserens sed deserens.)

At Episcoporum Pontificiorū successio non

simul habet fidei veritatem.

Quare Episcoporum Pontificiorum successio non est nota Ecclesiæ: Negas argumenti nostri assumptionem? Ergo de ipsius veritate vel falsitate prius inter nos disceptetur, quam aduersus nos quasi probata eo de quo quæritur, aduersum nos argumentum concludas.

*De doctrina
& Doctoribus.
Eph. 4.*

Verumenimvero (inquis) doctrina siue doctoribus esse non potest. Et Paulus ait, Christum dedisse Pastores & Doctores ad ædificationem corporis sui, nempe Ecclesiæ. Ita est, mi Affer-
tor. Id enim postulat ipsius rei natura, vt doctrina esse non possit, nisi sint qui doceantur, ac propterea, qui doceant. Et hanc tum doctrinæ, tum doctorum successionem, in genere nos etiam (vt paulo ante dixi) probamus, & aduersus vos ipsos proferimus. Sed quæ eam ad Episcopos restringas, tibi quoque probandum est, solos Episcopos successionem visibilem & personalem habentes (nam de illa successione loqueris) Ecclesiæ doctores esse posse. Atque hinc rursus te deprehendo in Petitione principij, qui error tibi familiaris est. Etenim Ecclesiam esse non posse sine visibili & personali Episcoporum successione, est dicere Ecclesiam semper esse conspicuam & semper in illa Claritate versari de qua ante à nobis disputatum est. At nos statum exteriorum Ecclesiæ ita distinguimus, vt dum nobis apparebit suis partibus constans, tum dicamus vigere in Ecclesia Pastorum legitimam successionem: sed collapsa exteriorum Ecclesiæ statu, dicamus simul intermissam esse legiti-

gitimam illam Pastorum successionem; alioqui non collapsus esset status exterior Ecclesiæ. Quid ergo fieri dicemus quum Ecclesia, quoad eius fieri potest, oppressa ac propemodum euerfa est? Nempe (vt scriptū est in Apocalypsi) *Apoc. 12. 13.* Ecclesiam in deserto & in solitudine constitutam ali nihilominus à Deo, quia non patitur veram doctrinam in Ecclesia, quātumuis licet delitescente, intermori. Ex quo fit vt Ecclesia in solitudinem redacta suos habeat doctores, licet ipsorum non fit ea visibilis & personalis successio quæ conspicitur in Ecclesia visibili quādiu status eius exterior durat. Non enim Dominus alligatur isti visibili Episcoporum successioni, qui potest (inquirebat Ioannes) ex ipsis lapidibus excitare filios Abrahamo. Quare quum ita *Matth. 3.* ratiocinaris, Semper sunt doctores in Ecclesia: Ergo visibilis & personalis Episcoporū successio semper est in Ecclesia: peccas *κατὰ τὸ ἐνώπιον.* Causa tui erroris hæc est: quòd non distinguis inter rem & modum rei. Sunt enim semper doctores in Ecclesia, sed non semper eodem modo. Itaq; noli obsecro locum Pauli Pōtificiis Episcopis accōmodare. Nam Paulus loquitur de veris Pastoribus & doctoribus, nō de iis qui dicuntur quidē Pastores & doctores, sed non sunt *Expenditur locus Pauli.* nisi *ὁμολογῆται.* Sic enim Paulus: Dominus, inquit, *Eph. 4.* dedit Pastores & doctores ad coagmentationē Sanctorū, ad opus ministerij, ad edificationem corporis Christi: nēpe (inquit) ne circūferamur omni vĕto doctrinē nequitia hominū. Tui autē Episcopi neq; pascunt, neq; docēt, nec Ecclesiā

ædificat, nec vllum opus ministerij ne summis
 quidem digitis atrectant. Non sunt igitur ex
 eorum Pastorum numero quos Christus dedit.
 Quinetiam vos Monachi qui docendi partes
 in Ecclesia Rom. (sine vlla legitima vocatione,
 ne ex vestris quidem decretis) vobis arrogastis,
 Sãctos non coagmentatis, sed quãtum in vobis
 est discerpitis, ipsãque Dei Ecclesiam liben-
 ter euersam velitis, nedum ædificatã. Et in causa
 estis cur magna hominũ pars fluctuet, & quo-
 nis vento doctrinæ circumferatur, quippe non
 adhærens verbo Dei, sed sequens humana com-
 menta & vestras illas Traditiones, quibus ve-
 ram doctrinam corrupistis. Atque hæc de Pauli
 loco à te citato & nihil ad causam tuam perti-
 nente. Quamobrem (vt locum hunc concluda-
 mus) vnum ex te quæro, mi Assertor: An Epif-
 coporum successio, de qua disputas, possit à suc-
 cessione doctrinæ Apostolicæ separari, nec ne.
 Si seperari potest, quorsum igitur nobis illam
 obtrudis, qui successionem Episcoporum à suc-
 cessione doctrinæ Apostolicæ separatam ipse-
 met fatearis non esse notam Ecclesiæ? Si non
 potest separari: Ergo Ariani fuerunt vera Chri-
 sti Ecclesia, quando quidem visibilem Episco-
 porum successionẽ habuerunt. Idẽ dico de Do-
 naristis & plerisq; aliis veteribus hæreticis qui
 in hæresin ab ipsis suis Episcopis abducti sunt.
 Item, sequitur Græcas Ecclesias (quas vos Pon-
 tificij damnatis) esse veras Ecclesias, ac propte-
 rea à vobis damnãdas non fuisse. Habent enim
 istam visibilem Pastorum successionem quod
 negare

negare nec audetis nec potestis. Ex quibus efficitur, inutile esse tuam hanc de Episcoporum successionem disputationem, cum potius probare debeas, doctrinam Ecclesie Rom. esse illam ipsam quam Apostoli scriptis tradiderunt, quod nunquam facitis, ac nihilominus semper clamatis vos esse veram Dei Ecclesiam. Hoc autem loco tua, mi Assertor, atque omnium hominum conscientiam imploro: Quid est tergiuersari si hoc non est? Queritur inter nos de vera Ecclesia. Ecclesiam Rom. esse veram Dei Ecclesiam affirmatis: nos negamus. Eam demum esse veram Ecclesiam quae doctrinam Apost. retinet, affirmamus: non negatis: Ecclesiam autem Rom. Apostolorum doctrinam constanter retinuisse, affirmatis, nos quidem id pernegamus. Ecce igitur totius controversie status: An Ecclesia Rom. retinuerit Apostolicam doctrinam. Hoc quum probare vultis, nobis, scilicet profertis Episcoporum vestrorum successionem: quam tamen sine doctrinae successione inutile esse conceditis. Obsecro, cur non potius ad ipsas Apostolorum tabulas recurramus? En tibi in propectu, quid predicarint Apostoli, quid docuerint, quid sequendum, credendumque nobis tradiderint. Huc ergo, huc inquam, deueniendum est, & quoties vos Claritatem, Antiquitatem, Episcoporum successionem & cetera eiusmodi iactatis, toties, mi homo, diuerticula quaeritis hanc Scripturae viam compendiariam refugiētes. Atque ut id etiam sit magis perspicuum, tuas iam interrogatiunculas audiamus.

Dicunt Protestantes (inquis) Romanam Ecclesiam mutasse fidem Apostolicam: doceat igitur,

H. ij.

Monachorum tergiuersatio.

Causa status.

Assertoris interrogatiuncula excutitur.

quo tempore, quo authore &c. Egregiam verò differendi rationem! Ecclesiam Rom. ab Apostolica doctrina descivisse docemus hac ratione lōgè firmissima & à tuis interrogatiunculis tutissima, nempe quia Romana Ecclesia aliter docet quàm Apostoli docuerint: ac simul ipsorum Apostolorum doctrinam & sanctissima eorum scripta proferimus. Hic autem exclamans à nobis flagitas, vt doceamus, quo tēpore Rom. Ecclesia corrūpi cœperit. Quid? non satis est, si doceo corruptam esse? Perinde facis, mi Assertor, vt si fortè tibi offeratur corpus aliquod ad tabē redactum, aut si tibi arbor quædam emortua & putris ostendatur, tum id ita esse neges, nisi præcisè definiā quōnam tempore, vel corporis tabes, vel arboris putredo esse cœperit. Et quia fortassis hæc similia tibi non placēt, Ecce, vestram Ecclesiam vulgò nauiculā appellatis: eam nos dicimus corruptelis esse & erroribus submersam, qui sēsīm, ceu per rimas, infusi sunt. Id autem audes negare, nisi simul dixerō quānam hora nauicula rimas agere cœperit, ac tibi ostendam primam illam aquæ guttam quæ in nauiculā influxerit. At enim Ecclesiæ corruptio non solet fieri momento temporis, sed paulatim errores obrepūt, quibus nisi maturè occurratur, tandem Ecclesiam ipsam pessundāt: quod & in Regnis & Rebus publicis locum habet, quoties non ab externo hoste, sed internis vitiis tandem collabuntur. Nam etsi clarissima extant Romanæ Reip. monumenta, difficile tamen esset punctum illud temporis obser-

*An Ecclesiæ
corruptio mo-
mento fiat.*

uare, quo primùm ea cœperit corruptio quam tandē Reipublicæ ruina consecuta est. Nam (vt ad superiores similitudines redeamus) si quis quum sano esset ac valido corpore, ictu gladij semel obruncatus: si arbor, vel statim excisa, vel impetu euulsa: si nauis vno fluctu demersa sit, tum sanè poterit ipse temporis articulus annotari: ita si quum bene se haberet Ecclesia, suisque omnibus partibus constans floreret: ictu nouæ alicuius calamitatis statim atque vno impetu corrueret, tum facilè esset diem & horam ipsam obseruare.

Sed ea res nunc inter nos non agitur. Fate-
mur enim vestram Ecclesiam longo temporis
progressu hunc tandem errorum cumulum ex-
truisse, quo vniuersus prope terrarum orbis op-
pressus est. Et si testem quæris, Paulum ipsum
adhibeo, qui quum Apollasiam illam lōge gra-
uissimam prædiceret, iam, inquit, peragitur my-
steriū iniquitatis. Quod idcirco dico, ne post-
hac somnies, nos Ecclesiæ Romanæ corruptio-
nem exordiri à Gregorio: quem tamen in eo
probamus, quòd in suis Epistolis aduersus Epif-
copum Constantinopolitanum, liberè profes-
sus est, eum esse Antichristum, qui se vniuersa-
lem Episcopum appellarit: & quam ille senten-
tiam aduersus tuos Pontifices grauissimè tulit,
ei nos libentissimè subscribimus.

Atque hæc de tuorum Episcoporum suc-
cessione, qui ex illius vestri vniuersalis Episco-
pi fontibus profluxerunt.

THESIS LIIII.

Quinta Ec-
clesiæ nota
Pastorum or-
dinatio &
vocatio.

Quinta Ecclesiæ nota (quæ etiam ad superiorẽ quodam modo pertinet) est legitima Pastorum & Ministrorum in eodẽ vocatio & ordinatio. Neque enim potest Ecclesiæ esse absque Pastoribus & Episcopis, ut D. docet^a Cyprianus, qui Ecclesiæ definit esse plebem Episcopo adunatam, &^b Hieronymus quum ait Ecclesiæ non esse que non habet Sacerdotes: id quod aperte patet ex Paulo^c, qui Christum dedisse Pastores & Doctores ad cõsummationẽ Sanctorum in opus ministerij docet. Seruator^d etiam ipse gregem Pastoribus destitutum, necessariò perire ostendit. Mercenarius inquit, fugit, lupus rapit, & dispergit oves, Episcopos autem huius gregis esse Pastores patet ex illo^e. Abt. Attendite vobis, & universo gregi quos Spiritus sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiæ Dei: & illo Ioannis^f, ultimo, Pasce oves meas.

a Epist. ad Puppian.
b Contra Lucifer. vanob.
c Ephesiorũ
d 1oã. 10. 12.
e C. 20. v. 28.
f C. 21. v. 18.

THESIS LV.

HItamen Pastores & vocari debent & ordinari. Neque enim quisquam sumit sibi honorem. sed qui vocatur à Deo: tanquã Aaron: & Quo modo^h, predicabunt nisi muerantur? Ordinari autẽ non possunt nisi illa manuum impositio de qua Apostolus loquebatur, quũ diceret, Manus cito nemini imposeris, adhibeatur. Et alibi, Noli negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi per prophetiam, cum impositione manuum presbyterij. Sed nec quacunque, & à quocunque adhibita manuum impositio, ordinationi sufficit, sed ea necessariò requi-

g Heb. 5. 4.
h Rom. 10.
i 1. Tim. 5.
k 1. Tim. 4.
l 14.

requiritur, quæ ab Episcopis sit, quod cum usus semper in Ecclesia conseruatus indicat, tum etiam uocabulum illud (Presbyterij) in loco Pauli paulò ante allato, comprobatur, quod cœterum Episcoporum significare¹, Chrysostomus^m, Theophylactus & Oecumenius auctores sunt.

Canon. primus Anacle-
tus Ep. 2. Cõ
cil. Nicen. 1.
c. 4. Cartha.
4. c. 2.
1 Homil. 14.
in c. 4. 1. ad
Tim. tom. 3.
m In cõmẽt
eius loci.

THESIS LVI.

Iam verò cum certam, & à nobis etiam probatum sit, ad Ecclesia constitutionem Episcopos & Pastores requiri, & quidem huiusmodi, qui à Deo missi, vocati & ordinati legitime sint: Primum illud à Lutero & Caluino & Protestantibus omnibus quarimus: Quis eos ad nouam Ecclesiam erigendam miserit, & uocauerit. Non enim^a, cuiusuis est, operarios in uineam Domini mittere. si autem se missos, & à Deo quidem uocatos dicant, tum ulterius & illud interrogamus: hæc eorum uocatio atque missio ordinaria ne sit, an extraordinaria: Extra ordinariam si responderint, ut^b, solent, (neque enim ordinariam fuisse affirmare ausint) huius sua missionis testimonium exquirimus.

a Luc. 10. 2.
Protestantes
nõ sunt missi
ad Euangelium predi-
candum.
b Bez. a in
Colloquio Pof-
siaco anno
1562. ita re-
spõdit & Mi-
nistri Gene-
uenses in tra-
ctatu de Ec-
clesia, cap. 5.
pag. 31.

THESIS LVII.

Cum enim lex^a, uetet unius hominis testimonio, quod aduersus alterum fertur adhiberi fidem, ac multò minus ferendum sit, ut cuiquam in sua causa credatur. oportet eum, qui se à Deo missum asserit, habere testimonium aut planè Diuinum, quod supra naturam sit, aut certe humanum, quod

a Deut. 17. 6.

stet in ore duorum, aut trium testium, alioqui non Dei nuncius & Apostolus, sed Diaboli legatus, (ut Sleidano te- ipsi Anabaptistarum Prophetas vocant, & Lutherus in primis) iure optimo censebitur.

THESIS LVIII.

Adde quòd Christus Servator noster, quamvis unigena esset Dei, non putari satis esse, ut diceret se missum à Deo Patre, nisi etiam per miracula, & ipsas etiam Divinas literas^a, id ipsum comprobaret. Præterea, qui mittuntur extra ordinem à Deo, non possunt in doctrina sua errare unquam aut labi.

^a Ioan. 4. 39. ^b Vide Sta- phyl. in l. de Concord. discip. Lutheri. Cochleum in septicip. Lutheri. Antithero. Antilogias Ioan. Fabri. & Querhämerti. ^c In præfatione Tom. I. initio.

At^b Lutherus tam turpiter lapsus est, toties sibi contra dixit, ut & ipsum vinum, & eo iam mortuo, discipulos puduerit. Quin^c & ipse fatetur post publicationem sua novæ fidei, in quibusdam se errasse, & quæ scripserat optat nunquam scripta fuisse, adeoque serio renocat, rationem hanc reddens, quia solus erat initio, & ad tantas res tractandas, imperitissimus & indoctissimus.

THESIS LIX.

Denique nunquam Deum ab orbe condito misit quempiam, qui populum abduceret à solitis & consuetis ritibus, quos ab ordinariis Pastoribus didicissent, & meritò. Nam ipse eos constituerat Pastores gregis sui, populùmque eos audire iusserat: Lutherus autem, ita venit ut abduceret Christi fideles, ab omnibus Episcopis & Pastoribus, ab omnibus conciliis, ab univèrsali omnium fidelium consensu & con

& consuetudine: ut necesse fuerit, aut nullum fuisse in mundo Christiani gregis Pastorem ante Lutheri aduentum, aut quemadmodum olim Synagoga ad Christum, ita omnes Christianos ad Lutherum conuerti debere: nonámque ab ipso fidem & religionem suscipere, quod nusquam in diuinis literis inuenitur. Probenit igitur Lutherus & ceteri (ut Marcioni & Valentino Tertullianus in lib. de Præscrip. obiecit) se novos Apostolos esse, dicant iterum Christum descendisse, iterum ipsum docuisse, iterum crucifixum, iterum mortuum, iterum resuscitatum. Sic enim solet Apostolos facere: dare illis præterea virtutem eadem signa edendi quæ ipse. Volo igitur & virtutes seu miracula eorum proferri. Missio igitur aduersariorum nulla est. Modò ordinationem qualis nam sit, intueamur.

THESIS LX.

Vbi primum illud animaduersione dignum occurrit, Hereticos veteres consueuisse ut plurimum, imitari Ecclesiam Catholicam in ordinatione Episcoporum, (ut ex^a, Cypriano & b, Augustino li- a L.1.Ep.3.
quet) & ideò à Patribus vno solum nomine repre- ante med.
hensos, quòd nimirum successione legitima care- b Epist.165.
rent, quæ ab Apostolis derivaretur, Hereticos autem post med.
modernos utroque carere, & ordinatione & successione, ac proinde multò inuerecundius, quàm vlli vnquam heretici fecerunt, Ecclesiam sibi vèdicare. Cùm tamen absque his Ecclesiam minimè consistere posse supra abundè probatum sit.

THESIS LXI.

Sed ne sibi de ordinatione blandiantur, dicant, Sobsecro, quis Lutherum Episcopum ordinavit? quis Calvinum? quis Zuinglium? quis Pomeranum? quis reliquos? vel unum Episcopum dent, qui iis ma-

Protestantium
ministri sunt
puri Laici.
a In lib. de
simplicitate
pralatarum
ante med.

b Lib. I. Ep.
ad Magnam
ante med.

num imposuerit, ut Episcopi honorem assequerentur. Quod cum vel dicere, vel assignare nequeant, iure illud^a Cypriani audiant sibi tribui, sunt qui vltro apud temerarios conuenas, se sine diuina dispositione praeferunt, qui se prepositos sine vlla ordinationis lege constituunt, qui nemine Episcopatum date, Episcopi sibi nomen assumunt, & illud quod alibi idem^b verissime ait, Nouatianus Ecclesia non est, neque Episcopus computari potest, qui Apostolica traditione contempta, nemini succedens à seipso ordinatus est.

THESIS LXII.

In Ecclesia
Catholica,
est vera Mis-
sio & Ordina-
tio.

a In dehorta-
tione à suscip.
ordinib. à Mi-
nist. Papist.
p. 577. to. 2.

a In disput.
de Ecclesia
& minist. or-
di. apud Tur-
rian. contra
eundem p. 49.

IN Ecclesia autem Catholica, vocationem & missionem, nulla ratione, (quàm ab Apostolis per ordinariam successionem Episcopi descenderint) improbare possunt, ac ordinationem multò minus reprehendere, quandoquidem eorum Patres, Hussita, & à Catholicis Episcopis, pluribus annis ordinati fuerunt, donec à^a Luthero ab hac consuetudine auocarentur.

THESIS LXIII.

ET ipsorum aliqui, nostram ordinationem plane legitimam esse etiam verbis demonstrant. Inter quos est Andreas^a Freihubius, qui hac ratione suorum

rum ordinationes defendit, quòd Episcopi Catholici illis nolint manus imponere. Et ante eum^b Philip-
 pus idem se prorsus sentire non obscure insinuauit dū
 testatur esse voluit Lutheranos, libenter canoni-
 cam politiam, quantum ad ordinationem conserua-
 tuos, modo Episcopi in eorum Ecclesias seuire desi-
 nerent. Et idem multò clarius habet Lutherus libro
 de missa priuata & vñctione Sacerdotum.

^b In Apolo-
 gia artic. 14.
 confess. Aug.
 P. 186. to. 7.
 initio libri
 P. 227.

C A P V T X.

Analysis Thes. 54. ad 64.

EA demum Ecclesia in qua est legitima Pa-
 storum & Ministrorum vocatio & ordina-
 tio est vera Ecclesia.

Legitima Pa-
 storum voca-
 tio & ordina-
 tio. S. Eccle-
 sie nota ab
 Assertore pro-
 posita.

Ecclesia Rom. est eiusmodi.

Quare Ecclesia Rom. est vera Ecclesia.

A Thes. 54.
 ad 64. p. 27.
 28. 29. 30.
 Ad Puppian.
 Contr. Luci-
 feris.
 Ioan. 10.

Maiores probatur ex Cypriano, & Hierony-
 mo. Et ex Paulo Eph. 4. Christus dedit Pasto-
 res & doctores ad consummationem Sancto-
 rum & c. Et ex Christo, Mercenarius inquit, fu-
 git, lupus rapit & dispergit oves: Episcopi au-
 tem sunt Pastores huius gregis Act. 20. & Ioan.

21. Pasce oves meas. Porto legitima ordinatio
 debet fieri per manuum impositionem, &, ab
 Episcopis: vt patet ex perpetuo vsu Ecclesiæ, &
 ex his verbis Pauli, Cum Impositione manuum
 Presbyterij: quod significat cœtum Episcopo-
 rum: ex Chrysoft. Theophilaet. Oecum.

1. Timoth. 4.

Minor est in promptu. Nam Episcopi ab A-
 postolis ordinaria successione descēderūt. Pro-

*Respons. Pro
testant.*

testantes autem non habent hanc noram Ecclesie. Quis enim Lutherum Episcopum ordinavit? quis Zuinglium? &c. Si dicant, suorum Pastorum vocationem esse extraordinariam: debuit igitur probari certo testimonio & miraculis, ut Christus suam vocationem probavit. Item: Qui mittuntur extra ordinem nunquam errant in sua doctrina: At Lutherus fatetur se in multis errasse. Item: Nunquam Deus misit quempiam qui populum abduceret à ritibus quos ab ordinariis Pastoribus didicissent. At id fecit Lutherus, &c.

EARVNDEM THES. REFUTATIO.

HÆc nota debuit cum superiore coniungi: sed Assertor noster septem voluit Ecclesie notas recensere, quòd fortasse mysteriùm aliquod in septenario numero scrutaretur.

Quæ sit legitima vocatio alibi à nobis explicatum est, simulque refutatae sunt Pontificiorum obiectiones: sed ea tantùm hìc repetam, quæ facere videbuntur ad solutionem superioris argumentationis.

*Superioris ar
gumentatio-
nis errores.*

Maiorem propositionem ita distinguimus, ut in vilibilibus Ecclesiis statum suum obtinentibus debeant Pastores & doctores ordinari ex præscriptis Apostolicis: ne quibusvis liceat temere & sine legitima atq; ordinaria vocatione sese intrudere in Ecclesiasticum ministerium. At ubi vel nondum sunt Ecclesie cõstitutæ vel rectus ille status corruii solum ordinationis nomen retinens, sicut in tota vestra Ecclesia contigit

tigit, & status ille corruerit; ibi dicimus, eã fieri à Domino Pastorũ & doctorum vocationem, quam pro inuestigabili sua sapientia nouit esse necessariam & conuenientem Ecclesiæ tum conseruandæ, tum etiã instaurandæ. Sic dispersi post Stephani mortem discipuli passim euangelisarunt Dei sermonem, quos tamen ad hoc munus electos nec ordinatos humanitus fuisse apparet. Sic Philippus tunc diaconus factus est Samaritanorum Euangelista, in scis Apostolis. Sic baptisauit Eunuchã quem aiunt postea Sabæis Euangelium simili uocatione prædicasse: Sic sub Constantio docuit Alexandriae Antonius Eremita; & sub Valente Antiochiæ Aphrates, Flauianus & Iulianus monachi, qui tamen tunc ne in clero quidem censebantur.

*Act. 8. 4.
& 14.
Niceph. lib.
II. cap. 25.*

Minor planè falsa est, ac miror si sine pudore adscribi potuerit. Sed quia subiicit Assertor aliquot probationes vtriusq; propositionis: iam nobis de illis agendum est.

Vt probet legitimam ordinationem & uocationem Pastorum esse Ecclesiæ necessariam, nobis aliquot veterum testimonia recitat Assertor, qui legitimum Ecclesiæ ministerium commendarunt, ac damnarunt Schismaticos Ecclesiam perturbantes. Atqui veteres illi testimonium contra nos non dicunt, qui, stante Ecclesia, legitimam & ordinariam uocationem Pastorum Ecclesiæ imprimis esse necessariam existimamus. Ad Veteres autem illos quod attinet, quanuis citra verbum Dei superiorem illum Episcoporum ordinem, in remedium Schismatis

*Responso ad
testimonia
veterum.*

In Epist. ad Tit. (vt inquit Hieronymus) instituerint, & ita, nihil tale cogitantes, ianuam patefecerint Episcoporum ambitioni (quod proborum ac piorum Episcoporum pace dictum velim) tamen Pastores priscis illis temporibus non nisi legitime probati creabantur. Et postquam docendi munus susceperant, eo diligenter fungebantur: neque similes erant Episcopis Pontificiis, nec legitime vocatis, nec vnquam Episcopatus munere fungentibus. Quare Veteres, quos Assertor citauit, nobis non aduersantur, & Pontificiis Episcopis (si quis illis sensus superest) summum pudorem incutiunt.

De locis Scripturae ab Assertore propositis.

Ephes. 4.

Quorsum autem Scripturae loci à te producti? mi Assertor. Putasti-ne nos ignorare, ministerium Ecclesiasticum ad Deum auctorem esse referendum? Christus igitur dedit Ecclesiae Pastores & doctores, vt citas ex Paulo: sed qui sanctos coagmentarent, & corpus Christi edificarent, non qui perpetuò stertētes, otio & luxu diffuerēt: quales sunt tui Episcopi, qui cum de solis diæceseon fructibus sint solliciti, causae aliquid dicant, quamobrem mercenarij habendi non sint: ne locum Ioannis à te productum obliuisci videamur. Iam quòd addis, Episcopos esse Pastores huius gregis, hoc est, Ecclesiae: pleniorē expositionem desiderat. Nam si loqueris de Episcopis, vt sunt in Ecclesia Romana, à Presbyteris, vt nomine, ita dignitatis ordine seiuncti, iisque superiores: falsum est quod asseris, imò nec Paulus nomen Episcopi usurpauit in eo loco: quod miror te non animaduer-

uertisse. Præterea tua hæc Conclusio Presbyteros, vt loqui soletis, excludit, & illis nomen Pastorum denegat: nec te ferrent, sat scio, ipsi Pontificij ita loquentem nisi velint suos Pastores exauthorare quos tamen Pastores vulgò salutant, curam animarum habentes. Quinetiam, locus ille quem citas ex Act. cap. 20. Egregiè te refellit, vbi vnus eiusdemque vrbis, nempe Ephesi plures dicuntur Episcopi & Presbyteri, variis nominibus rem vnã eandemque significantibus. Illa autem Christi verba, Pasce oues meas, quum ad Episcopos pertinere dicis, videris oblitus tui Pontificis, qui sibi mandatum hoc Christi solet tanquam proprium vendicare. Ita dum vna manu vis mæderi tuis Episcopis, altera Pontificem vulneras.

*Assertor refellit
illo ipso
loco Pauli
quem citat.*

Sed aliud etiamnum addis: legitimam ordinationem esse faciendam per manuum impositionem, ex Paulo: Quem nos ritum ab Apostolis vsurpatum non negamus, & absit vt eum improbemus. Veruntamen, cur tu in solo illo ritu externo subsistis? lege apud eundem Apostolum ea quæ præcipit de Episcopis probandis antequam eligantur, & non sine consensu Ecclesiæ in Episcoporum ordinem cooptandis. Nos eam nudam ac simplicem manuum impositionem facere Episcopum, siue Pastorem Ecclesiæ negamus. Porro subiicis, à solis Episcopis manus esse imponendas, eò quòd dicat Paulus, Datam fuisse gratiam Timotheo cum Impositione manuum Presbyterij: quo

*De manuum
impositione.*

*1. Tim. 3.
Tit. 1.
Act. 14. &c.*

*De vocabulo
Presbyterij.*

nomine putas significari cœtum Episcoporum ex aliquot Veterum sententia. Nos quum aduersus Turrianum disputarem, probauimus, nomine Presbyterij significari confessum Presbyterorum: ex ipsa nominis Etymologia: ex 22. ca. Lucæ: ac, ne veteres ipsos negligere videremur, *Lib. 3. Ep. 11.* ex Epistola Cornelij Rom. Episcopi ad Cyprianum, & ex eo Ignatij loco quem nobis Turrianus porrexit. Ex quibus relinquitur, nomen Presbyterij non posse significare cœtum Episcoporum, eo quidem sensu quo Episcopi vocabulum vsurpatis. Neque dubitandum est, nisi ipsa Apostolorum scripta deleas, Apostolicis temporibus, ius *χειροτονίας* siue Impositionis manuum, ad omnes Ecclesiæ Pastores sine discrimine spectasse, qui tunc temporis modò Episcopi, modò Presbyteri, modò aliis etiam nominibus appellabantur. Atque hæc de maiore tua Propositione.

Minorem dicis esse perspicuã. Nempe quòd Episcopi tui ab Apostolis descenderint. Quem tuum errorem volo subiectis aliquot rationibus redarguere.

An Episcopi Pontificij ab Apostolis descenderint. Prima ratio: quòd vt ante monuimus, Episcoporum dignitas eminens supra alios Ecclesiæ Pastores fuit Apostolis incognita, qui, sine discrimine, Pastores Ecclesiæ nominarunt Episcopos & Presbyteros, vt patet Act. 20. de Presbyteris Ephesinis, iisdémque Episcopis appellatis. Phil. 1. Tit. 1. & aliis consimilibus. Atque id ingenuè agnouit Hieronymus his verbis. *In 1. cap. ad Tit.* Nouerint, inquit, Episcopi se magis consuetudine quàm

quam dispositionis Dominicæ veritate Presbyteros esse maiores. Ac vide quàm recedas à loco Pauli quem obiecisti. Nam vt ex eo fidem facias, Ecclesiæ Romanæ Pastores & doctores ab Apostolis descendisse, necesse esset ita Paulū scripsisse. Christ⁹ dedit Ecclesiæ Pōtificē, Cardinales, Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Officiales, Canonicos, Parochos, Minutos Presbyteros, Missipetas: denique Monachorum turmas innumerabiles. Ac tum mutandum esset loquendi genus à Paulo vsurpatum: nec legēdum esset, dedit, sed, dat: quia quotidie nouæ Monachorum sectæ à Pontificiis excogitantur. Iam consideres velim, quàm ista omnia à Pauli verbis abhorreant.

Quàm longè distent Pontificij à Pauli loco Ephes. 4. quem Assessor citauit.

Secunda ratio: quòd in creandis tuis Episcopis, nihil obseruatur eorum quæ Apostoli præceperunt: nullum enim nec doctrinæ nec morum examen præcedit.

Tertia ratio: quia nihil eorum quæ totos annos quadringētos & eò amplius obseruata sunt in veteri Ecclesia in constituendis Episcopis, apud vos obseruatur: qua de re nos alibi plura diximus. Atq; vt alia prætermittam, quū olim Episcopi suffragiis totius Cleri & consensu plebis creati fuerint: iam pridem antiquum hoc statutum apud Pontificios antiquatum est.

Quarta ratio: quia quæ vetantur veteris Ecclesiæ institutis illa omnia in eligendis Ecclesiæ Rom. Episcopis factitantur. Quem enim mihi dixeris in Ecclesia vestra non nisi pretio, fauore Principum, aut alijs etiā præclaris eiusmodi

rationibus ad Episcopatum prouectum : quem verò contrà ex regulis Apostolicis promotum ostendas?

Quinta ratio : quoniam Episcoporum apud vos constituendorum, omnis autoritas pēdet ab vno Rom. Pontifice cuius principatum omnino cum Verbo Dei pugnare, non minus verè quàm constanter omnes Protestantes affirmant.

Meritò igitur concludo neq; ordinariam esse in vestra Ecclesia ordinationem, quū ea demū sit ordinaria vocatio in qua seruetur ordo ille à Filio Dei domui suę constitutus : neque extraordinariā illā cuius ipse Deus auctor est, quoties factò sic est opus : sed fœdam & intolerabilē esse sacrorum omniū nundinationem, quam vos ordinationis specioso nomine venditatis.

*De Lutheri
& Zuinglij
ordinatione.*

Quis Lutherum, inquis, Episcopum ordinavit? quis Zuinglium? quæ tua verba conexum hoc continent. Lutherus & Zuinglius non fuerunt Episcopi. Ergo non habuerunt legitimam ordinationem : quod quàm sit confectarium videamus. Fallit consequens. Primùm eò quòd in Ecclesia collapsa, & a lupis occupata non eadem requirenda sunt, quæ in stante Ecclesia, vt ante dictum est. Deinde quia constat Lutherum & Zuinglium fuisse Presbyteros, adeò vt istud consequens euertat omnium Presbyterorum ordinationem, ipsis Pontificiis, sat scio, reclamantibus. Hic igitur mihi respondeas velim, mi Assertor : Lutheri & Zuinglij ordinatio tibi-ne videtur legitima, an secus?

secus? Si legitima, cur eam insectaris? Si non legitima, cur potius legitima censebitur aliorum Presbyterorū ordinatio? dices fortassis illos sua ordinatione excidisse (quid enim aliud dicas non video) quia descuerunt ab Ecclesia Romana. Imò verò tunc absterferunt sordes pristinae suae vocationis. Quòd si vocationis & ordinationis Ecclesiasticae apud vos ea est conditio, vt quoties Pastores & doctores purum Dei Verbum proponunt & ex eo commenta humana redarguent, tum illi statim excidant sua vocatione: serua tibi ac tuis eiusmodi vocationē, quam nos, vt Ecclesia indignissimam, repudiamus. Nec verum est quod vulgò obiicitis, Lutherum & Zuinglium non potuisse alios Pastores ordinare, quia non fuerunt Episcopi (ita vt vos vocabulum illud vsurpatis) qua de re alibi à nobis fusè disputatum est, vbi demonstraui-
mus, hoc institutum de solis Episcopis ordinantibus fuisse temporibus Apostolicis incognitum, nec præcisè ab ipsa etiam vetere Ecclesia vsurpatum. Itaque quum Lutherus, Zuinglius, & aliquot alij præstantissimi Ecclesie doctores ordinem Ecclesie Pontificis erroribus labefactatum, ex Verbo Dei instaurandum curauerint: certè in reformata Protestantium Ecclesia Pastores & doctores ex præscriptis Apostolicis instituti, legitimam & ordinariam vocationem habent. Sed pergis & affirmas Lutherum & Zuinglium non habuisse vocationem extraordinariam. Atenim siquid boni in vestra vocatione reliquum est, totum illud

De vocatione extraordinaria.

fuit in Lutheri & Zuinglij vocatione, quos fuisse Presbyteros ex ordine tum recepto constitutos minimè infici potestis. Hoc quidè fuit extraordinariam & insolitum, quòd Rom. Ecclesiæ errores, affulgente Dei luce, deprehenderint, refutarint, & Ecclesiam ex verbo Dei reformandam esse docuerint. Sed enim quia tibi videris multa dicere de extraordinaria vocatione, nos etiam de illa aliquid dicamus.

*Affertoris
errores.*

Ecce igitur quæ desidero in hac tua tractatione. Primùm quum ais extraordinariam vocationem probandam esse certo testimonio ac miraculis, debuisti proferre Scripturæ locum vnde id nobis persuaderes. Nam hæc tua ratio, Christus probavit miraculis suam vocationem: Ergo nulla potest legitima esse vocatione extraordinaria sine miraculis: hæc, inquam, tua ratiocinatio nullius est momenti: imò si tecum summo iure agatur, non longè aberit à blasphemia. Nec enim huc detorquenda fuit singularis illa Christi vocatio. Sed, vt hoc omittam, multi sanè olim Prophetæ præter ordinem à Deo excitati sunt, quorum non alia miracula legimus quàm doctrinæ ab ipsis annuntiatae veritatem. Ioannem autem Baptistam (inquit Chrysostronus) nullum miraculum edidisse legimus. Quinetiam quum Paulus prædicat Apostasiam futuram, tribuit quidem Antichristo miracula & prodigia, & non dicit eum perimendum esse miraculis, sed Spiritu oris Christi, hoc est, pura Euangelij prædicatione.

*In Matth.
hom. 47.*

2. Thes. 2.

Secun-

Secundò debuiſti habere temporum rationem. Nam poſtquam Euangelica prædicatio radices egit, uſum miraculorum non requiri Veteres ipſi cenſuerunt.

Chryſ. in pſ.

142.

Aug. de Ver.

relig. c. 25.

etc.

Tertiò : fuit tibi ſpectanda ipſius rei de qua agitur circumſtantia. Nec enim Lutherus nouam legem promulgauit, nec eam propoſuit Eccleſiæ formam quam Eccleſia nunquam habuerit, neque de inſtituenda, ſed de inſtauranda ex Dei Verbo Eccleſia cogitauit. Quare ſatis fuit ipſum Dei Verbum proponere : nec ullis propterea miraculis opus fuit. Quam Apoſtoli Euangelium annuntiant & tunc ageretur de legalibus ceremoniis, hoc eſt, de ipſis Dei mandatis abrogandis : meritò uoluit Dominus uisibilibus etiam miraculis Apoſtolorum prædicationem confirmare, ac teſtari ſe eſſe illius auctorem. At Lutherus & Zuinglius egerunt de Dei mandatis, non abrogandis, ſed reſtituendis atque in uſum reuocandis : itémque de humanis commentis & iis erroribus tollendis, qui progreſſu temporis, ut ferè fit, hominum tam infirmitate, tum malitia in Eccleſiam obreperant.

Quartò : fuit etiam tibi miraculorum delectus adhibendus. Nec enim omnia miracula ſunt eo modo uisibilia, quo legimus cæcos olim uſum recuperari, quosdam fuiſſe à mortuis excitatos & conſimilia pleræque. Sed ſunt & alia non tam corporis quam mentis

oculis conspicienda miracula, cuiusmodi multa affirmamus in Lutheri & Zuinglij prædicatione extitisse: qui quum infirmi essent & tenuis conditionis homines, tamen instructi diuina virtute, ac imprimis verbo Dei armati in primatum Rom. Pontificis præter ius factaque usurpatum, & humanis omnibus viribus circumseptum, fortiter & magno cum successu, impetum fecerunt. Atque hæc de Lutheri & Zuinglij miraculis aduersus tuum Pontificem editis.

Obiectio de Lutheri erroribus. dissoluitur.
 Verum, inquis, Lutherus fatetur se in multis errasse: Non fuit igitur extraordinariè vocatus. Quid? nos-ne censes Lutheri & Zuinglij scripta eo loco habere, quo habemus Scripturam sacram quam Apostolus *Hebr. 1. 1.* appellauit? imò illi sibi credi noluerunt, nisi ex verbo Dei loquerentur. Quòd si rerum aliquarum ignorantia, vel obscuriore cognitione tolli existimas extraordinariã vocationem, obsecrò, quot Prophetas & Apostolos exauthorabis? atque vt de reliquis taceam, profero Petrum Apostolum (quem vos Pontificii imprimis suscipitis, aut vestri Pontificis causa, suspicere ac reuereri fingitis) qui principio non cognouit futuram Gentium vocationem & idcirco fuit cœlesti etiam viso hac de re admouendus.

Vltima obiectio refellitur.
 Sed obiicis etiam, Deum neminem misisse qui populum à solitis ritibus abduceret quos ab ordinariis Pastoribus didicisset. Satin' fanus es, mi homo, qui istud effari audeas? Lege
 concio-

conciones Propheticas & ibi vide tum populū
tū sacerdotes ipsos grauissimè reprehētos, quū
Propheta à peruersis ac nihilominus solitis ri-
ribus populū abducere conarentur. Sed de ex-
traordinaria uocatione, pro ratione nostri hu-
ius instituti, nimis iam multa. Quare fremant li-
cet & rumpantur omnes Monachi (siquidem
nolint resipiscere) certè, maledictis eorum va-
lere iussis, Lutheri & Zuinglij, quos insectari cō-
uitiis non desinunt, sanctissimos labores omnis
posteritas intuebitur: atque, ut ad Posnaniēsem
istum disputatorem propiūs accedam: ipsius e-
tiam Ioannis Hus & Hieronymi à Praga feli-
cissima semper futura est memoria, qui Luthe-
ro & Zuinglio facem prætulerunt, suāque pie-
tatem ac constantiam ipsa etiam morte testati
sunt.

Ceterū antequā finem faciā, uolo ego ut
cissim dispicere ecquam uos Monachi uocatio-
nem habeatis. Huius autem quæstionis defini-
tio arcessenda est ab eo ipso principio quod an-
te nobis obiecisti, nēpe ab hoc Pauli loco, De- *Eph. 4.*
dit Dominus Ecclesiæ Pastores & Doctores &
Hic, mi Assertor, nullam audio fieri Monachorū
mentionem. Sic igitur ex his Pauli uerbis in te
tuosque omnes Monachos differimus. Si illi de-
mum habent in Ecclesia legitimam docendi uo-
cationem & ordinationem qui à Paulo comme-
morantur: monachi nullam habent quorum
in scriptis Apostolicis ne tenuissima qui-
dem fit mentio. Est enim summæ impuden-
tiæ quæ de Hierosolymitanæ Ecclesiæ agapis

dicuntur ad Monachorum vota transferre. Que verò de Essemis ex Philone commemorat Eusebius, facile sanè patiemur esse pseudomonachus postea consequuti *de xerxes*. Sed utcumq; sit, illud dico, ad Gregorij vsque primi temporis Monachos ne inter clericos quidem habitos fuisse, nisi fortè ex ipsis monasteriis adsciti (quod & ipsum temerè non fiebat, vt ex veteribus Canonibus apparet) Monachismo renuntiaissent. Hæc enim sint Gregorij verba, Inuicem Ecclesiasticus ordo Vitæ monachicæ, & Ecclesiasticis vtilitatibus regula Monachatus impeditur. Quo tandem igitur iure vos Monachi non tantum in clero, sed etiam Ecclesiæ doctores atque adeò primarij gubernatores dici & haberi vultis? Certè non diuino, cui Monachatus iste ex diametro repugnat: non canonico vetere, & puro: sed verè Satanico illius iure, qui nulla ex re magis quam diuina humanaque ipsius iuris subuersione facit. Sed iam superiorem argumentationem in nostrum Assertorem hoc modo retorqueamus.

Greg. lib. registri 3. ep. 11.

Concil. Agathensis can. 27. Chalced. 7.

Superior argumentatio retorquetur in Assertorem.

Ea demum Ecclesia in qua est legitima Pastorum & Ministrorum vocatio & ordinatio est vera Ecclesia (inquit Assertor.)

In Ecclesia Rom. nulla est legitima Pastorū & ministrorum vocatio & ordinatio (vt patet si verbo Dei, aut, si id nimis refugiāt, suis ipsis decretis examinentur)

Quare Ecclesia Rom. nihil minus est quàm vera Ecclesia. Sed hætenus de legitima vocatione & ordinatione, de qua noster Assertor
mona-

monachus & nouæ Sodalitatis sectarius disputare voluit, ipse legitima vocatione & ordinatione destitutus.

THESIS LXIII.

Sextum Ecclesie Symbolum, atque nota est Sanctitas, nõ ob id quidem Ecclesie attributa, quòd peccatores atque reprobos planè reiiciat (hoc enim iam supra refutauimus) sed vel quia Christi sanguine tincta est, vel quia nisi intra eius septa sancti non inueniuntur, vel denique, quod verius videtur, quia fides, qua Ecclesie inter se membra coalescunt sancta sit & sacra. Hac ratione fideles, eodem in diuinitis literis Sanctòrum nomine appellantur frequentissimè^b. Sunt & alia causa quam obrem Sancta dicitur, sed ijs prætermisissis, videamus, an secundum hanc postremam appellationis rationem, que maxime propria est, Protestantium cœtus, Sanctitatis nomen promereatur.

Sexta Eccle-
sia nota, San-
ctitas.
Heb. 9. 14.
a Act. 9. 13.
& 26. 10,
Rom. 12. 13.
b Cœlius 2.
Curio in an-
notat. super
Dialect. Pe-
ronij. Velcu-
rius in com-
pendio Phy-
sica.

THESIS LXV.

Eorum dogmata litem dirimant, que sanctitati fidei repugnare, luce clarius est. Nam, impiis Deum auctorem malorum atque scelerum faciunt^b, Christum ab initio conceptus & ortus sui

Protestantiũ
impia do-
gmata.
a Calu. lib.
1. Instit. c. 18.
§. 1. & l. 3. c.

23. §. 24. & c. 24. §. 14. Melanthon in comm. c. 8. Epist. ad Rom. V. Vitembergæ. anni 24. P. Martyr in comm. c. 2. lib. 1. Reg. Robertus Stephanus in responsione ad Catalog. §. suorum errorum. b Luther. in Euang. Dominice 1. post Epiphani. in fine in postilla maiori. pag. 170. Zuinglius in confessione ad Cæolum §. art. 1.

et Petrus Palplenum gratia non fuisse asserunt. Eundem in hor-
 ladinis in o ro patrem orasse, ne tentationi succumberet, & ita
 ratione Chri quidem orasse, d. ut orationem quam vis doloris ex-
 sti. Joan. 17. torsit, subito correxerit (quod Christum erroris ar-
 d Augusti toris, subito correxerit (quod Christum erroris ar-
 mos Mar guere est) eundem afflictum, putasse à Patre se deve
 loratus in lictum, f. & quasi Deo aduerso, iam esset exitio deu
 Matth. 26. tus. horrore correptum esse. & post denique mortem, qu
 Caluin. in stasse flammis & pœnas inferni, ab ipsisque demoni
 Harmonia bus excruciatum. que omnia quàm in sanctissimam
 Euang. Christi vitam, passionem atque mortē contumeliosa
 e Rob. Ste phanus in re sunt?

ffensione ad
 Catalogum
 4. error. art.
 47.

THESIS LXVI.

Ali^a autem contrarium his sentientes, non mō
 in Harmon. Anus tamen, quàm superiores blasphemi, omni
 Euang. & no ad inferos descendisse Christum pernegant tanto
 in l. 2. Instit. logiam esse id quod in Symbolo de hoc descensu po-
 c. 16. §. II. & nitur, & inferorum nomen pro sepulchro accipi. ^b A-
 12. g. A Epinus ly nec articulum quidem, quo Christum ascendisse
 in comm. in in caelos credimus, reliquum nobis faciunt, sed Chri
 Psal. 118. Cal sti humanam naturam ab initio incarnationis in
 in lib. 2. in- caelo fuisse comminiscuntur^b, Iam verò Symbolo A-
 fir. c. 16. §. cælo fuisse comminiscuntur^b, Iam verò Symbolo A-
 10. II. thanasij nec credendum nec discredendum, nisi ad
 a Bucerus Scripturam gnomen examinetur, ^d, Homousion
 in cap. 26. non ferendum *, Omnia necessitate absoluta ene-
 & 27. Mat. nire, & id quod proxime sequitur, homini deesse libe
 Brentius in Catechismo,
 a. 51. b Illyricus in l. de omni presentia Carni Christi. Brentius in Catech.
 a. 51. & in Lucam p 2. Homil. 50. Losius in c. 26. Matth. Smidelinus in dispu-
 tatione Tubingensi, cap 27 & c. 34 c Caluin. in Synodo Lausannensi
 d. Lutherus contra Iacobum Latomum. e Luther. art. 16. & lib. de Seruo
 arbitrio. Calu. lib. 1. Instit. c. 2. 3. & 4.

rum arbitrium docent, ^fpropositionem de necessitate bonorum operum ad salutem esse exitiosam, Ecclesie, & conscientis piorum nociuam, & animas hominum, post mortem dormire, nec statim premia recipere, aut poenas experiri, aliaque impia atque nefanda tradunt, quae non à Divino Spiritu, sed à Iudaeis, Turcis, Philosophis Ethnicis, aliisque Christi hostibus didicerunt, tantum abest ut è caelo^h, haec dogmata habeant, ut Lutherus impudentissimè gloriabatur.

f Andreæ Musculus apud Abdiam Praetoriū in responsione ad librū eius de bonorum operum & noui tatiū vite libertate, l. 2. propositione 37. p. 42.

THESIS LXVII.

DOctrina huius impietas, auctorum improbitatem abundè arguit, atque eius in primis, qui ceteris ansam eius disseminande praeiuit, ad eoque manifestè declarat, ab ambitione, Dei & hominum odio, ipsoque cacodemone impulsus, ut spretis atque contemptis maiorum institutis, nouas & inauditas opiniones sequeretur, quod dolendum quidem est, minus tamen mirum videbitur, si ad Heresiarchas illos veteres, oculos atque animum cōuertamus, quos eiusdem ambitionis atque odij stimulis, veluti furis quibusdam agitato, ad eandem insaniam prolapsos grauisissimi scriptores testati sunt. ita certè de Marcione et Aerio Epiphanius: ^a de Montano at Ario, ^bTheodoretus: de Nouato, ^c Ensebius: de Sabbatio ^dSocrates: de Ioanne Viclepho, Thomas Walden. memoria prodidere.

g Callib. 3. Instit. c. 25. §. 6. in fine. Luther. Genesis. to. 6. pag. 736. & in Gen. p. 751. & 391. h In l. contra Regem Anglia. ^aHere. 42. circa init. & Har. 75. initio. ^bL. 3. de Heretic. Fabul. & lib. 4. initio. ^cL. 6. hist. c. 33. initio. ^dL. 5. hist. c. 20. ^eL. 2. Doct.

THESIS LXVIII.

Quod Lutherum sequuntur, ut parentes, satis ipse indicat, dum se orta de indulgentiis cōtro fid. c. 60.

e L. 2. Doct.

a In prefat. uersia, non longius progressurum fuisse fatetur^a, si ad
to. 1. circa fi- uersarium suam Tetzeliū compressissent, id alibi
nem. apertius declarat. Corpus enim Christi in Eucharistia

b In Ep. ad contineri negaturum se constanter asserit^c, (quoniam
Argentinens. ea ratione videret se multum papatui incommodare
Protestantes posse) nisi scriptura usque adeo clara essent. Superbis-
ex superbia simum autem bipedum fuisse ea vox clamat, qua se
& odio expe simum autem bipedum fuisse ea vox clamat, qua se
runt, dogma magna poenitentia duci asseuerat, quod se Carolo Ca
ta noua disse sari tantum submisserit, quod de sua doctrina siuerit
minare. quempiam iudicare.

THESIS LXIX.

Quam insolentiam, & sui in ipso animaduer-
à Tigurini terunt, ex quibus quidem ita^a, scribunt: Pro-
in respon. ad pheta & Apostoli Dei glorie, non priuato honori, nō
librum quem sua pertinacia & superbia studebant: Lutherus au-
scripserat Lu tem sua querit, pertinax est, insolentia nimia effe-
therus cōtra tur, & in omnibus correptionibus suis, plurimum
Zuinglium. maligni spiritus, quam minimum veri amici, et pa-
terni animi habere deprehenditur.

THESIS LXX.

Euāgelij Pro
testantium
fructus.

a in Postilla

min. super

Don. 1. Ad-

uent. pag. 1.

& in c. 6. ad

Galat.

b In c. 23. Ge-

nos. p. 327.

Quid igitur mirū si hec noua. Euangelij lux,
que ipsius opera. si Diis placet, primò homi-
nibus affulsit, nihil attulerit mortalibus commodi,
sed pernitiem sempiternam? quod ita accidisse ipse lo-
cupletissimus testis est, qui quodam in loco ita loqui
tur: ^a Res in medio est, nunc maiorem auaritiam,
crudelitatem, libidinis audaciam, improbitatē esse,
quam ante sub papatu hec fuerūt. Et alibi^b Germa-
niam

uiam suam, post nouum Euangelium, tantum non oblesam videri à Diabolo ait. *Qua omnia*^c, *Smide*^c Cöcione 4. *delinus* in concione quadã clarius explicuit his ver^{in Luc. 21.} *bis*, que de suis profert. Atque, vt totus mundus a-^{Germanica.} gnoscat, eos non esse Papistas, nec bonis operibus quicquam fidere, illorum etiam operum nullum exercent penitus idem & alij per plures fecere^d, *Sed experi-*^{d Melan. in c.6. Matth.} *entia ipsa docet omnia, nunc peius, quàm ante se ha-*^{Erasmus Hy} *bere, quod eius Euãgelio grauissima excitata bella,* ^{perasp. 2. &} *disidia, vrbiũ euerfiones, prouinciarum depopula-*^{in Ep. cont.} *tiones, humanorum diuinorumque profanationes a-*^{Pfendoeuãg.} *bundè restantur, adeoque non Euangelistam, sed im-*^{Paulus Ebe} *pium fuisse Apostatam satis declarant.* ^{rus in pref. in cõm Phi-} ^{lippi super Ep. ad Cor.}

C A P V T X I.

Analysis Thes. 64, & deinceps ad 71.

EA demum Ecclesia quæ sancta dicitur, vera est Ecclesia. Dicitur autem Sancta, non quòd Reprobos planè reiiciat, sed quia, vel sanguine Christi tincta est, vt patet Heb. 9. versu. 14. vel quia sancti non reperiuntur extra eius septa, vel, quod verius videtur, quia fides qua Ecclesiæ membra inter se coalescunt, est sancta: qua ratione fideles sancti appellantur.

Ecclesia Romana est eiusmodi

Est igitur vera Ecclesia.

Contra: Protestantes dogmata proferunt quæ Sanctitati fidei repugnant non faciunt Deum authorem mali: Dicunt Christum ab initio sui ortus plenũ gratia non fuisse, Christum gustasse flammam & pœnas iufeni & fuisse ab

Sanctitas 6.
Ecclesie nota ab Assertore proposita.
Thes. 64.
ad 71. p. 31.
32. 33.
Rom. 12.

Assertoris non argumẽta, sed conuictia, caloniæ, mendacia, siue aliquid etiam illis penus.

*ſ. Monacha-
lem auda-
ciam]*

ipſis dæmonibus excruciatum: omnia neceſſitate abſoluta venire, homini deeſſe liberum arbitrium: animas dormire poſt mortem, & alia eiufmodi. Porrò Lutherus fuit ſuperbiſſimus bipedum, inſolens, pertinax, ſua quærens &c. & inter Proteſtantes maximam eſſe auaritiã, crudelitatem, libidines, audaciã & improbitatem fatentur Lutherus, Smidelinus, & experientia ipſa docet &c.

EARVNDEM THES. REFUTATIO.

SEquentiã duo capita paucis expediam. Sunt enim ad refutandum facilia & nobis etiam tacentibus ipſa ſe refellunt.

*Non iam er-
ror ſed fla-
gitium Aſſer-
toris.*

Aſſertor proponit Sanctitatem ceu notam certiffimã, qua ſcilicet Rom. Eccleſiam diſcernamus. Sed veritus ne Sanctitas ſit litura potius, quàm nota Eccleſiæ Rom. ſtatim ab initio laborat in explicando vocabuli Sanctitatis Etymologia. Primùm negat Eccleſiam vocari ſanctã propter ſolos Sanctos, ne videlicet Reprobos excludere videatur: quod ego in Theologia non vitium, ſed ſcelus aliquod & flagitium eſſe confirmo. Quare mirum nõ eſt, ſi dubius atque hæſitans pedem ubi figat, non habet, ex Aſſertore factus Academicus. Etenim quæ hîc dicit, ſunt dubitantis potius quàm diſferentis: ne dum aſſerentis. At ego ſine vlla dubitatione, certiffimis Scripturæ testimoniis fretus, affirmo, Eccleſiam vocari Sanctã, propter ſolos Electos. Quanquam enim Eccleſiæ parti-

particulares in quibus Reprobi cum Electis
 versantur, vocantur sanctæ: id fit tamen prop-
 ter solos electos ibi positos: qui quum nobis
 perspecti non sint, charitas autem nos iubeat
 de omnibus, quoad eius fieri potest, bene spe-
 rare: idcirco noëm Sanctitatis omnibus tribui-
 mus, vt supra diximus cap. 4. sed id omne quidē
 lucidē vno verbo Paulus explicat quum ait. O-
 mnia sustineo propter electos, inquit: Ecclesiā *2. Tim. 2.*
 autem vocari Sanctam propter electos, patet
 ex locis sequentibus.

Omnibus qui Romæ estis, dilectis Dei, vo- *Rom. 1.*
 catis sanctis.

Ecclesiæ quæ est Corinthi, sanctificatis in *1. Cor. 1.*
 Christo Iesu, vocatis sanctis.

Spiritus Dei interpellat pro Sanctis. *Rom. 8.*

Elegit nos vt simus sancti. *Eph. 1.*

Vt listeret eam sibi gloriosam Ecclesiam non *Eph. 5.*
 habentem maculam aut rugam aut quicquam
 eiusmodi, sed vt esset sancta & inculpara.

Vt sciatis quæ sit spes vocationis ipsius & *Eph. 1.*
 quæ opes gloriæ hæreditatis ipsius in San-
 ctis.

Ad consummationem Sanctorum & c. donec *Ephes. 4.*
 euadamus omnes in virum perfectum.

Induimini vt Electi Dei, Sancti & dilecti, vis *Colos. 3.*
 ceribus miserationum, Genus electum, gens *1. Pet. 2.*
 sancta, populus quem vt proprium vendi-
 cat.

Qui idoneos nos fecit ad participandam for *1. Col. 1.*
 tem Sanctorum in luce. Quum venerit vt glo- *2. Thes. 1.*
 rificetur in sanctis suis.

1. Theff. 3.

In aduentum Christi cum omnibus Sanctis eius. Et similia sexcenta quę istum temerarium Assertorem è Theologorum teatro palam explodunt. Quinetiam à veritate fugiens cogitur, nihil tale cogitans, ad veritatem ipsam redire. Nam quod ait dubitans, Ecclesiam dici sanctam quia sanguine Christi tincta est, ad electos referendum est, siquidem, (vt iam dubitare desinat) credit Petro, ita de Sanctis ac fi-

1. Pet. 1.

delibus loquenti, Dilectis, inquit, secundum prænotationem Dei Patris ad sanctificationem Spiritus per obedientiam & asperisionem sanguinis Iesu Christi. Sic autem Apostolus ad

Heb. 12.

Heb. Accessistis ad conuentum primogenitorum qui conscripti sunt in cœlis &c. & ad noui Testamenti mediatorem Iesum & sanguinem asperisionis &c. locus etiam ab ipso citatus eum refellit. Sic enim Apostolus, Sanguis,

Heb. 9.

inquit, Christi purgabit conscientiam vestram à mortuis operibus ad seruiendum Deo viuenti: Quod ad Reprobos non posse transferri manifestum est, vt etiam explicat idem Apostolus in illo ipso loco: vt vocati (inquit) promissionem accipiant æternæ hereditatis.

Assertor idē nobiscum dicit, nihil tale cogitans.

Præterea dum ait in secunda sua dubitatione, Ecclesiam vocari Sanctam quia Sancti non reperiuntur extra Ecclesiam, idem nobiscum dicit, si modò quæ dicit, intelligat, & si norit ex arte differendi, rectè *appellauerit*. Nec enim ita nisi valde imperitè dicitur: Ecclesiam vocat, Sanctam, quòd Sancti non sint extra Ecclesiam siquidem didicimus denominationes

petendas

petendas esse non ex iis quæ non sunt, sed ex iis quæ sunt. Quamobrem ita dicendum est. Ecclesia vocatur Sancta, quia sancti sunt in Ecclesia. Atque hoc est, mi Assertor, quod nos totidem verbis dicimus. Sed iam expendamus illud quod ais te malle, nēpe Ecclesiam dici Sanctam, propter fidei sanctitatem. Atqui hoc etiam modo rursus ad nos transis, & causam agis Electorum. Etenim, si propriè loquimur, fidei sanctitas non ad Reprobos pertinet, sed ad Electos, licet eam Reprobi verbis profiteantur: cuius rei testem produco locupletissimum, Paulum de sanctissima Ecclesiæ fide ita loquētem: Paulus seruus Dei, Apostolus autem Iesu Christi secundum fidem Electorum Dei & agnitionem veritatis quæ est secundum pietatem, &c. Et quod addis de membris Ecclesiæ inter se coalescentibus, conuenit Electis, non autē Reprobis, nisi nouum quoddam loquendi genus vsurpes. Cæterum, fideles vocari Sanctos propter solam fidei sanctitatem, fateor me nusquam in Sacris literis legisse: sed video passim nobis simul & fidei & vitæ sanctitatem, coniunctim commendari. Quò fit vt quod in Symbolo confitemur de sancta Ecclesia Catholica & de Sanctorum communione, veteres, non ad solius fidei, sed ad charitatis etiam coniunctionem referant: neque puto, mi Assertor, te existimare cum ea Sanctorum communione quam in Symbolo confitemur, aliquid Reprobis esse commune. Rectè enim veteres obseruant hæc

quatuor in Symbolo, Ecclesiam sanctam Catholicam, Communionem Sanctorum, Peccatorum Remissionem, denique vitam æternam: Hæc inquam quatuor arctissimè inter se cohærere. Quæ quum ita sint, iam tibi eripiamus tuam istam *εποχὴν* Academicam, ac deinceps nobiscum certo statuas, Ecclesiam dici Sanctam, quia (vt Paulus ait) iustificatur & sanctificatur à Christo, cuius beneficium per efficaciam Spiritus Sancti & veram fidem recipiens, studet sanctitati atque iustitiæ. Sed age ecquam argumentatio tua vim habeat, si placet, confideremus. Ergo tibi verius videtur, sanctitatem fidei esse Ecclesiæ notam: quod tamen nulla ratione subiecta probas: nisi quoniam fideles vocantur Sancti. At quodnam tandem est istud ratiocinandi genus? Fideles (inquis) idest, quos vulgò fideles appellamus, Scriptura sæpissime vocat Sanctos. Ergo Ecclesia dicitur Sancta propter fidei sanctitatem potius quàm propter aliam rationem, Istud rectè concludendi genus vestram Sodalitatè redolet. Nam perinde est ac si dicas: Ecclesiam vocari Sanctam, quia Ecclesia vocatur Sancta. Sed in alio lögè grauius peccas. Supra cap. 5. Protestantes exagitabas, quòd pronotis Ecclesiæ integritatem doctrinæ & synce- rum Sacramentorum vsum constitueret: & has notas tanquam Ecclesia ipsa obscuriores reie- cisti. Obsecro te, videamus an fortè nunc velis cum Protestantibus in gratiam redire: qui Sanctitatem fidei pro nota Ecclesiæ nobis assignes. Nam abs te puritatem doctrinæ sic intelligi
vel

Eph. 5. &c.

*Errores super-
rioris argu-
mentationis.*

*Affertor
cõfirmat sen-
tentiam Pro-
testantium.*

vel ex eo patet, quòd paulò post nobis obiicis errores longè maximos in doctrina: quippe calumnians id quidem, & planè mentiens. Quinciam, quomodo fidei Sanctitas sine puritate doctrinæ synceròque Sacramentorum vsu intelligi potest? Hæc enim duo annon tibi paria videtur esse, atque *ισοδυναμια*. Túque adeò qui tantopere rebus externis delectaris vt ex iis Ecclesiam nobis demonstrare velis: ecquibus oculis Sanctitatem fidei conspicias? quibus digitis eam attrectas? quí sit vt doctrinæ puritas tibi obscura videatur (hoc enim ante obiiciebas) quin simul tibi obscura sit potissima saltem pars huius fidei sanctitatis quam nunc proponis? At (vt quod verum est fatear) mihi oculos in Ecclesiã Romanam coniicienti, fidei sanctitas, siue integritas (paucis fidei capitibus exceptis quæ Satan, partim penitus abolere non potuit partim idcirco retinuit vt eorú colore illitis suis blasphemiiis speciem veritatis conciliaret) non obscura tantum, sed nusquam visa est. Quare iam ex hac tua argumentatione nos ita in Ecclesiam Romanam argumentemur.

Ea demum Ecclesia in qua est fidei Sãctitas, *Retorquetur argu. in Assertorem.* vera est Ecclesia, (inquit Assertor nostram asserens & suam deserens sententiam.)

In Ecclesia Romana non est fidei Sanctitas (quæ impurissimam habet doctrinam, & Sacramenta contaminauit, partim aboleuit, partim commentitia inuexit.)

Quare Ecclesia Romana non est vera Ecclesia.

*De putidis
Assertoris
mendacis e-
iusque impu-
rissimis ac
monachali-
bus calūniis.*

*Hom. 10. ad
pop.*

Ceterum vt probes Sanctitatem fidei nō esse in Reformata Protestantium Ecclesia, proferes horrenda quædam mendacia, & conuicia quæ certè ex nullius vnquã, nisi Monachi alicuius ore putido proficisci potuissent. Sed quia vt scitè olim dixit Basilius, In contumeliosum reuertitur contumelia: tuæ sunt istæ, non nostræ blasphemiarum, quas propterea in tuum caput reiiicimus: Denique vt scias quid credamus, extat nostrarum Confessionum harmonia, vnde, quæ sit Ecclesiæ Reformatæ fides discere debuisti: potius quàm lacerare doctissimorū aliquot virorum scripta, quæ, nobis tacentibus, satis ipsa sese à tuis impurissimis calumniis vëdicabunt. Verum enimvero quum velles fidem nostram redarguere, miror, te non ea protulisse quæ sunt inter nos & Ecclesiam Rom. controuersa. Expectabam enim dum diceres, fidem nostrã non esse Sanctam, eò quòd damnamus Romani Pontificis Principatum, quòd idola vestra reiiicimus, externum Missæ vestræ sacrificium repudiamus, vestri Purgatorij flamas extinguimus, denique vastam illam Superstitionū errorūque vestrorum molem à ceruicibus nostris repellimus. hæc, inquam, omnia putabam te commemoraturum. Sed, vt coniiicio, illa tibi Sanctitati fidei obesse visa non sunt. Sed hætenus de Sanctitate quæ Rom. Ecclesiam probare non potest, siue Sanctitas in fide spectetur, siue in moribus.

THESIS

THESIS LXXI.

Postremum nobis Ecclesie signū sit, Vnitas, quae Septima Ec-
 & in Symbolo eidem attribuitur, & in diuinis clōsie nota
 literis inuenitur. Hanc enim significat sponsus in Cā^a Vnitas.
 tici^a clamans: Vna columba mea, perfecta mea, ^aC. 6. ver. 5.
 Hanc etiam expressit Apostolus^b cū dixit: Vnum^b Eph. 4. 4.
 corpus, vnus spiritus, sicut vocati estis in vna spe vo-
 cationis vestre. Ad hanc etiam vnitatem conseruan-
 dam, datos fuisse à Christo Apostolos, Prophetas, Do-
 ctōres Paul.^c docet, vt occurramus, inquit, omnes in^c Eph. 4. 11.
 vnitatem fidei, nec circumferamur omni vento do-
 ctōrine.

THESIS LXXII.

Hanc autem vnitatis notam, iure nobis ipsi Ca-
 tholici vendicamus, & cum^a Irenaeo audacter^a Lib. 4. cōt.
 verēque gloriamur, qui vnum & solum verū Deum^a Valēt. c. 69.
 Doctōrem sequentes, & regulam veritatis habentes^a Ecclesia Ca-
 eius sermones, de iisdem semper eadem dicimus. Et in se. & cum^a tholica vna,
 cum^b Diuo Cypriano latamur, vnā esse Ecclesi-^a Patribus cō-
 am nostram, quae Domini luce perfusa per orbem ter-^a sentiens.
 rarum radios suos porrigit: vnum tamen lumen esse, ^b Lib. De
 quod vbique diffunditur, ramos suos in vniuersam^a vnitatem Ec-
 terram copia vbertatis extendit, profluentes largi-^a clesiae post
 ter riuos latius expandit. princip.

THESIS LXXIII.

DE aduersariis autem quod^a Tertullianus de^a Lib. de Pre-
 Valentinianis & Marcionitis scribit, anda-^a scriptione.
 eter pronunciamus, Mentiamur si non à regulis suis
 variat inter se, dñe vnusquisque proinde suo arbitrio

modulatur quae accepit, quemadmodum ex arbitrio ea composuit ille, qui tradidit. Idem licuit Valentini quod Valentino, Marcionitis quod Marcioni (seu Lutheranis, quod Luthero, Caluinianis, quod Caluino) de arbitrio suo fidem innouare. De nostro autem adiicimus, Mentiamur si non inter se discordes, cum priscis haeticis vnanimes, cum tota antiquitate pugnantes, & in patres contumeliosi existant.

THESIS LXXIII.

Quae ne à nobis asserta potius quam probata videantur, singula principium ab eo quod extremo loco posuimus sumpto, demonstremus. Ac Lutherus quidem eorum non modo doctrinam reprehendit, sed etiam conuictis onerat & infestatur. Ait enim

a Lib. de Ser alicubi^a, Patres tot seculorum planè cacutisse, imper
no arbitrio. tiffimos fuisse sacrarum literarum, tota vita errasse,
b Lib. de Col & nisi ante mortem reducti fuerint, neque sanctos
loquiū men- fuisse, neque ad Ecclesiam pertinere. Et alibi^b Hie-
salib. apud ronymus Fidei & verae religionis ne semel quidem
Aurifabriū. in suis scriptis meminit. Origenem iam olim excom-
Protestantes municauit, Chrysostomum nullo loco habeo. Nihil est
impj & con- enim nisi loquaculus. Basiliius planè nihil valet, to-
tumeliosi in tus est Monachus, ego ne pili illum facio. Apologia
Patres. Philippi superat omnes Doctores Ecclesiae, & ipsum
c In c. 20. Augustinum. Et rursus in Genesin^c scribens, v-
pag. 272. bi contra Pontificij sancti, in lenibus causis impati-
entissimi sunt. quam impatiens est ipse Hierony-
d Pag. 319. mus? Et in cap. 22.^d Quin te Hieronyme concu-
camus cum tua Bethleem, cucullo & deserto. Et

*in cap. 31, Impia hæc & Diabolica vox est Hierony^e Pag. 466.
mi. & in c. 42.^f Gregorius fons & auctor est fabula-^f Pag. 631.
rum de purgatorio, & missarum pro defunctis. Et
Gregorius & admodum tenuiter cognouit Christum,^g In c. 49.
& verbum Euāgely. Benedictu^h, Franciscus, & a-
lij Monachorum Patres cum Abraham comparati
mera stercorea sunt. Et Franciscus stultus fuitⁱ, &^h In c. 12.
stigmata ex inani gloria sibi impressit^k. Quid quodⁱ P. 150.
nec ab ipsis Christi Apostolis se abstinet? ¹Petrum e-ⁱ In c. 31. p.
nim tanquam fanaticum, loqui ait verba talia, qua^k In comm.
ne hodie quidem à nobis intelligi possunt^m, Paulum^{c. 6. ad Gal.}
vero expresse hæreticum vocat, & planè, ut apparet,^{p. 438.}
seriò.^l In c. 6. Ge-
nes. p. 104.
m In comm.
c. 6. Epist. ad
Gal. p. 435.*

THESIS LXXV.

NEc minus impudenter de Patribus Philip-
pus, Magistrum sequutus, qui in lib. de Eccle-
sia^a, omnes Patres errasse, fuisse conatur ostendere, nec^a Ab initio
tamen alios errores affert, quàm sanctissima Ecclesia
dogmata, quæ hodiequetenemus. Et in Epistola^b In respon.
Cor. cap. 3. ab initio Ecclesie dicere non veretur, scri-
ptores veteres obscurasse doctrinam, & mysteria
Fidei, auxisse Cereemonias, & finxisse peculiare^{quis. tom. 1.}
cultus.^{p. 364.}

THESIS LXXVI.

TAntundè ait de omnibus, homo omnium male-
dicentissimus Ioannes Calvinus, qui^a, Patres^a Lib. 4. In-
quadam superstitionis semina iecisse, & occasionem^{stituit. c. 12.}
Tyrannidi, quæ postea exorta est præbuisse, non sect. 9.

- b L. 2. c. 12. dubitat asseuerare. De^b libero arbitrio, quod cum Ec-
 sect. 9. clesia docuerunt, frigidam, & deformatam Theolo-
 c L. 3. c. 4. giam ait tradidisse, ^c in doctrina de satisfactione er-
 sect. 38. rasse turpiter, ^d in oratione pro defunctis, & man-
 d L. 3. c. 5. dato Dei, & legitimo exemplo destitutos fuisse, in^e.
 sect. 10. *Questione de sacrificio Missæ Iudaicum sacrifican-*
 e L. 4. c. 18. *di morem imitatos, & in ieiuniis fuisse supersticiosos,*
 sect. 11. *5. immodica seueritate peccasse, quod plus requirant*
 f L. 4. c. 12. *in Episcopo, quam Paulus requirat, ac præsertim*
 sect. 20. *successu temporis cœlibatum: & alia profert his si-*
 g L. 4. c. 4. *mililia innumera, que pia aures ne audire quidem*
 sect. 10. *sustinent.*

THESIS LXXVII.

IN quibus omnibus quid facit queso aliud, quam
 nostram Ecclesiam, cum primitiua illa eandem,
 suam autem Patribus ut dissentientem, aliam, at-
 que diuersam ostendere? Quod idem clarius Mag-
 deb. faciunt in singulis Centuriis, ^a dum studiose an-
 notant & etiam reprehendunt in vnius cuiusque
 seculi Patribus ab ipsis Apostolorum temporibus,
 que modo Ecclesia Catholica amplectitur. Omitto
 que de^b Augustino Snepsius: de^c Hieron. Spangen-
 bergius, & de omnibus Patribus Pomeranus, Eras-
 mus, Alberus, David Cythreus impiissime scri-
 psere. Sanctorum interim Patrum, (quatumuis rin-
 eatur inuidia) & venerabilis erit memoria, & in
 manibus florescent opera.

THESIS LXXVIII.

A Quibus verè Orthodoxis quantum dissen-
 tiunt, tantum, ut præclari absurdorum dogma-
 tum

a C. 4. circa
 finem.

b Libro de
 Eucharistia.
 c Contra Gē-
 nepz.
 d In Ionam.
 e Contra Ca-
 rolstadium.
 f L. De Stu-
 dio Theolo-
 gie rectè in-
 choandò.

um architecti, hereticis omnibus astipulantur, eorum sequuntur doctrinam, exosculantur errores. Ac in primis solam fidem ad salutem satis esse volunt, in eaque iustitiam consistere: quod idem & Simon Magus, & etiam^c. Eunomius voluerunt^d. Reiciunt sacram Chrisma: reiecerunt & Donatista, & Novatiani: Sanctorum cultum, reliquias, & imagines non tolerant, nec Vigilantius^e nec Iconoclasta tolerarunt^f. Orandi & sacrificandi pro defunctis consuetudinem insectantur: Insectati sunt Aeriani, xenaias & Armeni. Negant & execrantur Missa sacrificium, negarunt & execrati sunt & Petrobusiani. Verba^h. Dominicae caena ad Tropum Symbolumque referunt, & manducationem spiritualem urgent, Et retulerunt, & vrserunt Berengarius & Vicleuista. nullum voto locum concedunt, aut virginitati: necⁱ Iovinianus Hareticus concessit.^k stara celebrari ieiunia nolunt, sed pro arbitrio cuiquam ieiunandum censent: nec Aeriani voluere.

THESIS LXXIX.

Concupiscentiam in renatis semper viuere, verique esse peccatum, nec tolli per Baptismum, sed sopiri per fidem tradunt: idem Proclus & Mesaliani tradidere. Non^a expedire omnia Christi causa relinquere, pauperibus dare, & ad religionem se conferre contendunt: contendit & ante eos idem Vigilantius hareticus. Veterem Ecclesiam veluti in fide & doctrina errantem deserunt, adeoque de orbis terrarum periisse proclamant: & deseruere olim

b Iren. l. 1. c. 20.
 c August. here. 54.
 d L. 3. de heret. fabulis.
 e Hieron. contra Vigilantium. Nicena Synod. 2.
 f Hares. 53. Damascen. L. de hares. Nicoph. L. 16. hist. c. 6.
 g Protestantes apiscis hareticis sua dogmata mutuati sunt.
 h Petrus Cluniacensis. l. de sacrificio Missa
 i De consecratione. d. 2. In Articulis Romae. Paris, & Oxoniae damnatis.
 j Hieron. contra Iovinianum.
 k Epiphanius. her. 75. Augustinus. her. 53.
 l Epiphanius. heres. 64.
 m Hieron. contra Vigilantium.

In August. li. de unit. Eccles. & passim contra Donat. c. Theodoretus l. 1. Eccl. hist. c. 8. Basil. l. de spir. s.
 & Donatista, & idem proclamauerunt. Solam scripturam in controuersis fidei questionibus iudicem statuunt, traditiones non scriptas respuunt penitus, Respuerunt olim Ariani, Eunomius, & quotquot fere heretici unquam extiterunt. Hac atque alia, ut suam cum veteri Ecclesia unitatem comprobent, protestantes nostri, cum sanctis scilicet & iam pridem damnatis suis patribus tuentur ac defendunt: ab omnibus recipi volunt, Euangelij nomine impudentissime venditant.

THESIS LXXX.

QUæ quæ ita se habeant, quis eos inter se concordēs esse putet? præcipuè cum ita fere nati sint homines, ut quorum imitantur doctrinam, imitentur & mores. At heretici omnes veteres, semper non modo inter se, sed etiam & sibi ipsis dissentientes fuere, adeò ut quoties hæresis exorta in Ecclesia est, non fere sola exorta sit. Hunc enim morem habent heretici, ut præclare Epiphanius Diaconus, ut quoties uno verbo pietatem contempserint, & à via veritatis aberrauerint, in multos & varios errores dilabantur. uniformis enim veritas: mendacium autem in variis distrabitur.

THESIS LXXXI.

TUM etiam iisdem usu venire solet & illud, quod viatoribus, si quando à recto itinere deuiarint. Ut enim illi, ait quidam, alias ex aliis semitas ingrediētes vagantur, & errant, nullū peritū regionū ducem

ducem secuti: sic isti duce carentes Ecclesia, quam reliquerunt, quã de recte fidei Religionisque curriculum deflexerint, alia ex aliis impietatis diuerticula sunt ingressi, capitibusque dissecti, cauda verò colligati, in sola unius sancta Catholica Ecclesia sententia opugnanda sunt concordēs: quod de priscis hereticis grauiissimi auctores memoria prodiderunt. Et in primis de heresi Simonis Magi primi heresiarchæ^a, Irenæus in suo statim ortu in Menandrianos, Basilidianos & Saturnianos, diuisam fuisse docet: de Donatistarum secta^b, Augustinus testatur suo etiã tempore in minutissima frustra concisam, ac de aliis^c alij integris voluminibus idem comprobantur.

^a Irenæus li. 1. c. 21. & L. 1. c. 5.

^b L. 1. de Baptismo. c. 6.

^c Epiphanius in opere Panario. Theodoret. lib. de hereticorum

fabulis.

THESIS LXXXII.

Quin & si quis animum ad hæc nostra tempora conferre, atque in his inuorum factiones intueri velit, qui se ab una hac sancta Catholica Ecclesia segregauerunt, totum inueniet errores, quot homines de dogmatibus fidei differentes: aliud Lutherum, aliud Carolstadium, aliud Zuinglium, aliud Osiandrium, aliud Schuenckfeldium, aliud Illyria nos, aliud Antinomos, aliud Seruetianos, aliud Trinitarios, aliud denique alios docere comperiet: totque ex vno capite^a Lutheri prognatas sectas, ut fere centesimum attingant numerum: quarum tamen singulis priuatas habeant opiniones, & discrepantia, planèque diuersa dogmata tueantur: omnes autem huiusmodi, ut alicubi cum Iudæis, in plerisque cum Turcis, in omnibus ferè cum antiquissimis Ecclesie hostibus conspirare videantur.

Protestantes inter se discordes.

^a Lege Staphyl. lib. de Concordia discipul. Lutheri.

Lindani duobus & tabulas Analytica.

THESIS LXXXIII.

Hofius. l. 1.
confut. Pro-
lego. Brentij.
Georg. Ede-
rū, Prateo-
lum. alios.

In fine libel-
li de dispen-
satione Cor-
poris & Sa-
guinis Domi-
ni, cōtra Bul-
lingerū Zuin-
glianum.

HAnc autem discordiam atque dissensionem de
rebus leuibus haud quaquam esse, sed de preci-
puiſ Christiane religionis capitibus, ipsōque, quod
aiunt fundamento mutua testantur eorundem acer-
bissima dissidia, clamant cruenta certamina, qui-
bus alter alterum editis libris coarguit, maxima a-
nimorum contētionē impugnat, cōuiciis, maledictis,
& opprobriis onerat, proſcindit, lacerat: demonstrat
hoc denique ipsorum à veritate extortae voces à no-
bis supra allatae quibus rem ita se habere, ingenuè con-
fitentur: & Ioan Brentius Lutheranus ex publicis
testimoniis ipsius Lutheri, Melanthonis & ex histo-
ria Ioan. Lauatberi de re Sacramentaria clarissimè
probat.

THESIS LXXXIIII.

EX hac unitatis nota, (quæ Ecclesiam protestan-
tium nec cum superiorum ætatum patribus con-
spirare, nec in se ipsa vnā, indissolubilem, atque concor-
dem existere, luce clarius est demonstratum) mani-
feste colligitur, totam eorundem multitudinem ad
veram Ecclesiam pertinere nulla ratione posse. Nec
enim contradicentia vera esse queunt. Ac proinde si
Lutheranorum secta Ecclesia est, Calvinistarum
certè esse non potest, & idem de cæteris omnibus: cum
earum vnaqueque diuersa dogmata tueatur, quæ Ec-
clesia unitati repugnare nemo non videt. Ex eadem
etiam deducitur, ne sectarum quidem vllam huius
temporis, Ecclesiam veram efficere, vel ipsis etiam
iudiciis, quandoquidem nobiscum singula singulis
Ecclesie & nomen & auctoritatem detrahant.

Romanam

THESIS LXXXV.

Romanam autem è contrario liquet, ac qui ei communicat, per orbem diffusum Christianorum cœtum, Ecclesiam Christi Sanctam & quidem solam constituere, ut potè qua omnes in uniuersum eorum reuiciat ac damnet hereses, eadem semper profiteatur ut^a, Athanasius ait: eque diuersa sentiat, neque à maioribus dissideat. De ique ex hac eadem nota, qua aduersarij carent, & illud sequitur, eorum sectas haud quaquam consistere posse diu, sed ut decumanos fluctus, ut Athanasii verbis utar, qui subinde variis ventis agitati, in sese tandem reuoluti, despumantes euanescent, disparituras.

Ecclesiarum Protestantium nulla, est vera Ecclesia. a Lib. de decretis Nice- nae Synodi cōtra Euseb. In fine Sermon. contra oēs hereses. 2 Osee 10. 2. Hereticorum Interitus causa dissensio. b Luc. 11. 17. c In c. 47. Gene. p. 686. & v. c. 14 p. 175.

THESIS LXXXVI.

Quis enim alius exitus expectandus est, nisi quem prædixit^a Propbeta: Dni sum est inquit eorum, nunc interibunt: quū præsertim à Christo quoque dictum sit, quòd^b omne regnum in seipsum dñi sum desolabitur. Hoc ita fore, eorum precipui, & ipsi quasi sui interitus prouidi, prænunderunt^c, Lutherus, Calvinus, Centuriatores^e, alij: & veterum omnium Hæreticorum defectio probat. quorum ut ait Theodoretus, & Doctrina partim raticitius enulsa est, partim à semiaridis arboribus nihil differens, in paucis urbibus & vicis manet, opera autem, ut inclytus Christi Martyr^h Thomas Morus annotauit, paulò post cuiusque mortem sic interierunt, ut hodie nullius antiqui quicquam prorsus extet usquam, ut planè testatum sit ipsius Dei manu factum, ut hæreticorum tela, velut aranearum casses, deci-

In præf. Catechismi ad Ministros Frisia. c In præf. Cæturie, 2. & 5. & Nicolaus Gallus. in Themate de prænat. cōfes. August. Tilmannus Heschusus in Epist. de Exorcismo. h L. 3. hæret. fabularum. g In Epist. ad Ioan. Pomeranū p. 6.

deciderent, & per se neglecta, sordibus & situ exolescerent.

THESIS LXXXVII.

Ipsa interim Ecclesia Romana & Catholica quæ
 una sit omnino & sibi semper consentiens, constanter & solidè gubernaculum rectæ fidei in Cymba Apostolica tenebit, & intra tot mundi freta, ut Ambrosij uter verbis, tanquam super Apostolicam fundata petram, manebit immobilis, & inconcusso adversus impetus saevientis sili fundamine perseverabit. Impugnabitur illa quidem, ut ait Chrysostomus
 non tamen vinci poterit: tempestates suscipiet, sed non demergetur: iacula in eam mittentur, sed non perforabitur. Testatur res ipsa, testatur & horum, que sunt, astipulatio. Quanti impugnauerunt & nemo pravaluit? & impugnatores quidem taciturnitati & oblivioni dati sunt, Ecclesia autem quotidie virtutibus augmentatur. Quæ igitur tantum auxilium Dei, tantum profectum fructumque videamus, dubitabimus (ut cum sancto Augustino concludam) nos eius Ecclesie condere gremio, que usque ad confessionem generis humani, ab Apostolica sede per successiones Episcoporum, frustra hereticis circumlatratibus, & partim plebis ipsius iudicio, partim Conciliorum gravitate, partim etiam miraculorum maiestate damnatis, culmen auctoritatis obtinuit? Cui nolle primas partes dare, vel summa profectio impietatis est, vel precipitis arrogantia.

CAPVT

a Lib. 7. Ep.

44. in princ.

b In sermone

de Penteco-

stæ in fine.

Tomo. 3.

Lib. de vli-

litate creden-

di ad Flo-

ror. c. 17. pro

pe sua. to. 6.

CAPVT XII.

Analysis Thes. 71. ad 87.

EAdemum Ecclesia in qua est vnitas, est vera Ecclesia.

Ecclesia Romana est eiusmodi.

Est igitur vera Ecclesia.

Maiores probatur ex his locis. Vna columba mea, perfecta mea. Item, vnum corpus, vnus

Spiritus, sicut vocati estis in vna spe vocationis vestre. Item, vt occurramus omnes in vnitatem

fidei, nec circumferamur omni veto doctrinae. Item. De iisdem semper eadem dicimus, in-

quit, Irenaeus.

Minor est in promptu. At Protestantes non

habent hoc Symbolum Ecclesiae, qui Veteres

damnant, & ipsi inter se diuisi sunt, vt patet ex

eorum scriptis. Contradictoria autem vera

esse non possunt.

EARVNDEM THES. REFUTATIO.

TAndem plumbeum illum pugionem quem

sæpe ostentasti, in nos distingis, quo vos

Monachi vobis egregie videmini Protestantes

confodere, dum illis suas dissensiones obiicitis.

Ergo quanti sit momenti tua isthac argumenta

tio, videamus.

Sed antequam vterius progrediar, quia

in hac disputatione sæpenumero nos cum vete-

*Vnit. 7. no
ta Ecclesie
ab Assertore
proposita.
A Thes. 71.
ad 87. p. 34.
35. &c. vsq;
ad fin.
Cant. 8.
Ephes. 4.
ibid.
Lib. 4. c. 69.*

*An Assertor
Protestantes
cū veteribus
hæret. inter
se dissentien-
tibus recte
compararit.*

raſti, volo illam tuam calumnyam à nobis de-
pellere. Nam veteres hæretici, cuiuſmodi fue-
runt, Valentiniani, Manichæi, Arriani, Dona-
tiſtę nec iuſdem temporibus exorti ſunt, nec vl-
lo inter ſe vinculo fuere coniuncti. At quot-
quot Eccleſiam Reformatam profitentur, eõ-
dem omnes ſpectant, idem habent fundamen-
tum, & coniunctiſſimis animis veſtros errores
cratiſſimos deteſtantur: ſtudent Euangelicę ve-
ritati, non nouam inducentes, ſed primam ac
veram reducentes & quod eius fieri poteſt in-
ſtaurantes Eccleſiam. Negas? Ergo pedem hic
figere te oportuit: quod ni feceris non eſt cur
amplius nobis tanquam iſtorum conuictis repo-
nas veteres hæreticos, quibuſcum nihil vobis
nec fuit nec eſt commune.

*Argumentũ
Aſſertoris ex-
cutitur.*

Iam accedo ad tuum argumentum. Maior, vt
proponitur, non eſt vera. Nec enim vnitas, per
ſe, veram Eccleſiam demonſtrat: ſed tantũ,
quatenus eſt verę doctriņę ac ſincere fidei vni-
tas: eõque ſpectant loci à te citati qui etiam de
charitatis vinculo artiſſimo loquuntur, ac pro-
pterea nihil tuam adiuvant ſententiã: niſi prius
euiceris (quod nunquã ſanẽ facies) ſyncerę fidei
vnitatẽ à vobis retineri, qui tamẽ ſyncerã fidem
non habetis. Alioqui veteres etiam hæretici fue-
runt vera Eccleſia, quorum ſectę vnã eadẽ-
que doctriņam ſunt profeſſę. Deinde quia vni-
tas Eccleſiæ propriẽ dicitur, eò quòd vna ſit Ec-
cleſia: & vna eſt, quia prima inquit Tertullia-
nus (vt ante ſuo loco dictum eſt) relinquitur, vt
ea demum Eccleſia Chriſtiana habeat veram

*De præſcrip-
tionibus.*

vni-

vnitatem, quæ primæ, hoc est, Apostolicæ Ecclesiæ doctrinam retinet: quod vos quidem impudentissimè affirmatis, nos autem constantissimè inficiamur.

Itaque (vt ad minorem tuam propositionem accedam) si satis intelligeres quæ sit vera vnitas Ecclesiæ, nunquam eam vel Romanæ Ecclesiæ tribueres, vel nobis denegares: quod vt fiat perspicuum, duo nobis breuiter sunt dispicienda. Vnum, quatenus dissensiones in doctrina tollant fidei vnitatem. Alterum, An propter eiusmodi dissensiones, nomen Ecclesiæ dissentientibus non conueniat.

De dissensionibus in doctrina.

Eph. 4.

Perfectam igitur Ecclesiæ vnitatem tunc deum futuram itatuendum esse dicimus, quum (vt ait Paulus) euademus omnes in virum perfectum, quod (si propriè loquimur) ante diem nouissimum expectandum non est. Nimirum ea est nostri iudicij imbecillitas, vt alios animi nostri morbos præteream, vt in hac vita constituti non possimus, ita vt par est, per omnia consentire, ne in iis quidem quæ intelligimus, ac fouere arctissimum illum consensum qui nobis in Scriptura commendatur.

Veniò ad alterum, & quæro, an propter eiusmodi dissensiones, Ecclesiæ nomen alicui cætui sit adimendum. Arbitror autem ex verbo Dei sic esse rem definiendam: vt si qui in aliqua Ecclesia in fundamento fidei dissentiant & in suo errore sunt contumaces ad vnitatem Ecclesiæ non pertineant, illis nihilominus qui adherent veritati, vnitatem Ecclesiæ ac veræ Eccle-

Phil. 3.

fiæ nomen retinentibus. Quod vtrumque, quia à te admitti non dubito, non confirmo pluribus rationibus, quã suam lucem præferat. His ita positis, videamus quàm falsum sit quod affirmas, Ecclesiam Romanam dicis seruare fidei vnitatem, & Protestantium Ecclesiam esse vnitatem fidei destitutam. Nos vtrumque illud falsum esse affirmamus. Quã enim Ecclesia Romana ab Apostolorũ doctrina & ab ipso fidei fundamẽto desciverit (quod ostendere parati sumus & si falso à nobis dicitur, prius oportuit nos eius falsitatis à te coargui quã, vt tu facis, aduersũ nos quasi falsi coniunctos, colligere) errorẽsque suos mordicus retineat: certẽ ad vnitatem Ecclesiæ minimẽ pertinet. Quod autem ad nos Protestantes abs te vocatos attinet: quid tandem affers, quamobrem illi non habeant fidei & Ecclesiæ vnitatem? Dissentiũt, inquis, inter se, quam dissensionẽ probas exceptis nonnullis ex aliquot doctorũ scriptis. Atqui de ipsius Ecclesiæ Reformatę fide nõ iudicandũ est ex aliquot priuatorũ virorũ scriptis (nec enim id velitis in vestra Ecclesia fieri) sed ex ipsis fidei nostrę Confessionibus. Consule igitur (si tibi sic videtur) harmoniã Confessionũ Ecclesię Reformatę, & nisi impudẽtissimus esse velis, cõcordes esse nos magis inuenies quàm speres vel optes. Sed video quid tibi velis: nimirum nobis nostras in capite de Cœna Domini, controuersias obiicis, quas ego quidem neq; nego, nec etiam, vel probò, vel excuso. Quibus aut aliis quàm vobis istud quicquid est cõtrouersię acceptũ feramus? Est enim certẽ
 id

*De discre-
 pãtia eorum
 qui Reforma-
 ram Eccle-
 siam profiten-
 ur, in capite
 De Cœna
 Domini.*

id de quo adhuc cōtrouertitur, ex vestræ Trās-
 substantiationis cloaca veluti deductus riuus,
 ex quo mirum non est ne nunc quidem enata-
 re nonnullos non potuisse. Speramus autem
 Dominum hoc quoq; aduersum vos concessu-
 rum bonorum & moderatorum hominum pre-
 bus & lacrymis, vt hic quoque breui absterfis o-
 mnibus tenebris consentiamus. Sed tūne ob il-
 lam dissensionem nobis vel vnitatem Ecclesiæ
 vel verum Ecclesię nomen eripies? Primūm ne-
 go quod ad hanc controuersiā attinet, vllam es-
 se dissensionē in ipso fidei fundamento. Omnes
 enim Sacrosanctam Cœnam à Iesu Christo Ser-
 uatore nostro institutam, & piē summāque re-
 uerentia fidelibus celebrandam, & in ea fideles
 corporis pro nobis traditi & sanguinis Domini
 pro nobis effusi verē fieri participes, credimus.
 De re igitur constat: de modo, cōtrouersia est:
 quod alij ipsū Christi corpus, nō tantūm Sacra-
 mētaliter, sed etiā re ipsa adesse cum pane existi-
 ment: alij doceant ipsum Christi corpus re ipsa
 & essentialiter nūc alibi nō esse quā in cœlo, sed
 symbolis vsq; ad eō efficaciter nobis represen-
 tari, vt nihilominus per Christi potentiam ac
 virtutem, credentes fiant spirituali modo per
 fidem illius corporis & sanguinis verē partici-
 pes: non vt corpora nostra Christi Corpus con-
 tingant, sed vt ex ipso vitam æternā hauriamus.
 Tūne igitur propterea nobis nomen Ecclesiæ
 abrogaris? Ego verò, mi Assertor, volo te ipsum
 aduocatum adhibere, vt (quanquā inuitus) hanc
 tamen nostrā causam agas. Credo te meminisse
 quid suprā scripseris, à me capite quarto com-

*Assertor
 Protestantiæ
 patronus,
 quanquam
 inuitus.*

1. Cor. 11.

1. Cor. 1.

1. Cor. 15.

memoratum: quum affirmares Galatas licet errore magno deprauatos, ac etiam Corinthios fuisse nihilominus de Ecclesia. Atqui inter Corinthios erant hæreses (inquit Paulus) ipsique Corinthij factionibus non carebant: quinetiam illic non deerant (vt paulò ante dixi) qui negarent futuram mortuorum resurrectionem: quod quidem esse caput vel vnum ex præcipuis Religionis Christianæ, nemo Christianus dubitat. Te igitur pro nobis disputantem ita inducamus.

Si Galatæ & Corinthij quamuis errore deprauati, ac de præcipuo fidei fundamento, nec de modo, sed de re ipsa inter se dissidentes, tamen Ecclesiæ verè nomen retinuerunt: quantum minus dissensio de aliquo Sacrè Domini Cœnæ capite inter eos qui Reformatâ Ecclesiam profitentur oborta, efficiet vt ipsis nomen Ecclesiæ adimatur? Quinetiam si huic nostri instituti ratio pateretur, proferrem vetustissimam

Veteres dissensiones in Ecclesia, nomen Ecclesiæ non sustulerunt.

Act. 14. 15.

Galat. 1. 2. 3.

4. 5.

*Vide Euseb.**& reliq. historiogr.**Vide Cypr.**ad Iubaia.**& alia Syn.**Afric.*

illam disceptationem de ceremoniis Mosaicis retinendis, quæ diu multumque Ecclesiam Christianam exercuit: nec tacerem de Petro à Paulo reprehenso, quum ille sese à Gentibus subduceret ac separaret. Commemorarem præterea Occidentales Ecclesias olim ab Orientalibus non modò dissidentes, verum etiam diuisas, quum ageretur de Die Paschatis celebrando. Vrgerem etiam Africanas Ecclesias Cypriani temporibus de baptizandis hæreticis ab reliquis Ecclesiis dissentientes. Ac, si ad ipsorum Doctorum scripta deueniendum esset, afferrem

ferrem veteres disceptationes de peccato originis: de origine animarū: de Petro reprehenso à Paulo: de quibus rebus & plerisque aliis grauissimi olim Ecclesiæ Doctores inter se cotenderunt. Quinetiam, si res postularet, veterum Doctorum, vt Origenis, Tertulliani & aliquot aliorum errores recenserem, ex quibus omnibus nomen Ecclesiæ nunquam propterea ademptum est piis & Orthodoxis Christianis. Neque nos, propterea veteres dānamus. Hoc enim etiam obiiciebas. Nam apud nos auctoritatem eam habent, quam ipsi postulāt, dum eorū scripta ad Sacrarum literarum regulam dirigimus, eorūque nēuos ita manu obtegimus, ne possint officere veritati. Tu verò, mi Assertor, qui nobis vnitatem Ecclesiæ Catholicæ tentopere commendas, quid dicturus es de Græcis Ecclesiis, de Pontificis Rom. primatu, de Purgatorio ac de per multis aliis ab Ecclesia Romana discrepantibus. Dices nimirum extra Ecclesiā esse. At nos minimè vobis assentiemur. Atque, vt ad rem ipsam propius accedamus, num ignoras quoties Ecclesia vestra fuerit conflictata Antipapibus identidem emergentibus, quorum quisque se gerebat pro capite Ecclesiæ Catholicæ, & riualem suū non solū anathematū fulminibus, sed armis etiā impetebat? Nō tenes quoties alij aliorum acta, ne Gregorij quidem libris exceptis, Papæ vestri resciderint? Oblitū-ne es nondum inter vos cōstare, vtrūm Papa sit supra Cōciliū, an cōcilium supra Papā? qua in re (ne erres) meministi, quando durarit Monachalis illa con-

Vide Epist. Augustini & Hieronymi.

An Protestantes damnant Veteres.

Dissentiones Ecclesiæ Rotuente.

trouersia: fuerit-ne virgo sanctissima in peccato originis concepta? Illa verò de maximis rebus contentiosissimè nuper admodum Romæ inter Caletanum, Catharinum, Sotanium & alios agitata, & editis scriptis prodita, an non adhuc indecisa permanent? Ecquis verò Scotū vel Durandū cum Aquinate, Occamistas, Reales, & Nominales inter se vnquam conciliarit? Quum antea nobis Arianos, Sabellianos, Anabaptistas, & alia eiusmodi monstra obiicitis, quo pudore istud facitis, quum hos ipsos nulli acrius quàm nostri oppugnent? At ex vobis, inquires, exierunt. Nempè, vt inquit Ioannes, quia ex nostris non erāt, neque sunt. Quod si te tuosque Sodales ac innumerabiles alios Monachorū greges oculis nulla animi perturbatione suffusus velis intueri, quot quantasque in rebus omnibus contentiones, quot dissidia reperias? quàm meritò illud *ἐξ ἐμῶν* usurpare possis, Cōtradictiō simul vera esse nō posse? Sed nē sim longior, quandoquidē imprimis dissensionē in capite De Cœna Domini nobis obiicitis: ego vicissim tibi tuisque Monachis obiicio, multas ipsorum ac varias controuersias non de Cœna Domini, sed de sua Transsubstantiatione: quam habent illi pro fidei Romanæ fundamento, de Cœna Domini nihil curātes. Ecce igitur pfero quæstiones inter vestros Scholasticos agitatae ac nondū definitae. nēpe, An in Trāssubstantiatione, panis substantia annihilatur, an resoluitur in materiam primam, aut conuertatur in corpus Christi. Item: an verum Christi corpus sub

Controuersia Pontificiorum de sua Transsubstantiatione.

Scotus in Report. Can. Ego Berengarius de Cōsec. dist. 2.

sub panis accidentibus frangatur manibus ac
 dentibus atteratur: quod Nicolaus Papa & Cō
 cilium Romæ hac de re habitum statuit & cre-
 dendum tradidit Berengario: cui dogmati ple-
 rique omnes Pontificij contradicunt. Item, An
 corpus Christi in Eucharistia sumptum ex ip-
 sius fumentis ore statim in cœlum redeat. Itē,
 vbinam fundentur accidētia panis, & utrū sint
 planè sine subiecto an verò fūdētur in aëre. Itē,
 An aquavino in calice admixta trāssubstāti-
 etur. Item, Quid-nam comedant mures Eucharistiā
 corroderentes. Item, vnde nascantur vermes in
 Eucharistia quandoque existentes. Et infinitæ
 propemodum eiusmodi quæstiones, quibus di-
 gnè, scilicet, argumentum de Cœna Domini
 tractant. Quamobrem, quum apud vos caput
 illud Doctrinæ de Transsubstantiatione tot quæ-
 stionibus, difficultatibus, dubitationibus scate-
 at nondum hæcenus definitis, & nūquam post
 hac definiendis, obsecro te, Monache, vósque
 adedò, omnes Monachi Pontificij, quonam ore
 nobis, obficere audetis vnā de Cœna Domini
 cōtrouersia? Imò vos potius maiorésq; vestros
 accusate, qui tot ac tã crassas tenebras sanctissi-
 mo huic mysterio obduxistis, vt difficillimum
 fuerit illud in suum pristinum splendorem re-
 stituere. Nam quæcūque tandem est inter Pro-
 testantes hac de re controversia, eò certæ om-
 nes spectant, vt sublatis vestris erroribus, Sa-
 crosancta Domini Cœna ex purissimo ipsius
 Christi instituto celebretur. Vos autem dum
 propterea nos infectamini, similiter facitis, vt

*Scot. in Rep.
Thom. opusc.
59.*

*Scot. ubi sup.
Lomb. l. 4. c.
12.*

*Thom. 3.
quest. 74.
Can. Qui be-
ne de cons.
Dist. 2.*

*Thomas ubi
sup. &c.*

*Pontificij po-
tius quam
Protestantes
accusandi.*

siquis Medicos de grauissimo aliquo vulnere curando (vt ferè fit) inter se disceptantes accuset potius, quàm eum qui vulnus inflixerit. Etenim, vt locum hunc de vnitae Ecclesiæ tãdem concludamus, Ecclesia Rom. eiusque satellites Monachi, licet multis in rebus inter se dissentiant, in hoc tamen consentiunt quòd pios homines veritatis Euangelicæ studiosos, ipsàmque adeò veritatem, coniunctis animis & viribus, opprimere conantur. Præstiterit autem de vulnere curando aliquando disceptare, quàm ad vulnus inferendum exitioso consensu concurrere: quæ est (vt tibi ad extremum aliquid largiar) vnitas illa Ecclesiæ Romanæ nota certissima.

Qui sit Monachorum cõsensu.

Summa totius disputationis.

Affertoris ὑπόθεσις.

Quæ quum ita sint (est enim totius huiusce disputationis summa quædam facienda) concludimus Assertiones Posnanienses, licet Theologicè inscriptæ sint, nō esse veras, ac proinde ne Theologicas quidem: quarum ὑπόθεσις ἡ ἴδιος & error primarius, vnde reliqui manarunt (quem nos ipsa rectè ac Theologicè differendi scientia iubet ante oculos constituere, in accurata disputatione ἡ ὑπόθεσις ἡ ἴδιος) hic est: quòd Affertor existimauit, ex nudis qualitatibus externisque accidentibus posse nos veram alicuius rei cognitionem comparare. Ac propterea interroganti, quænam sit vera Ecclesia: respōdet, Ecclesiam esse Claram, Amplam, Diffusam, Antiquam & cætera eiusmodi, quæ ad exteriores qualitates pertinent: similiter faciēs, vt si interrogarem, quis nam verus homo dicendus sit, mihi

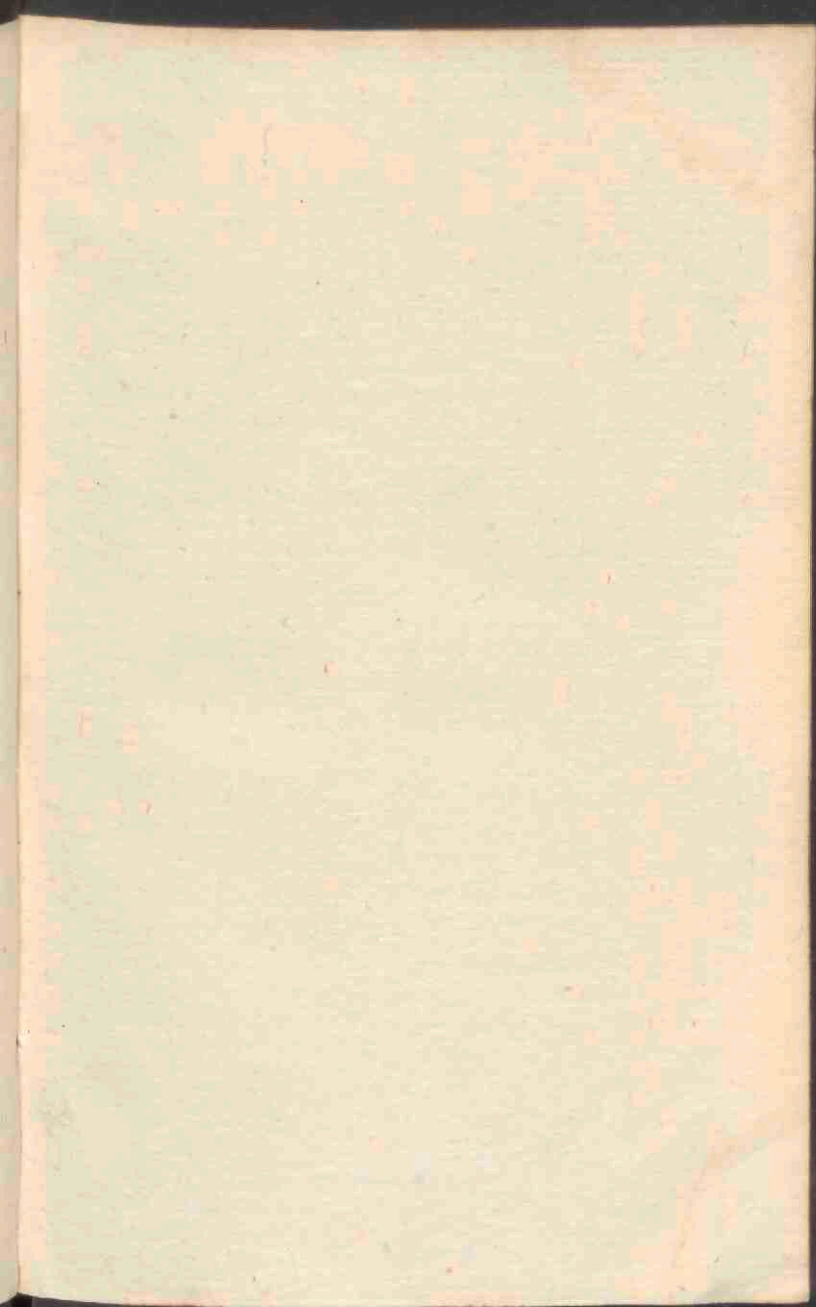
mihī respōderet, esse album, magnum, iuuenē,
 diuitem & cōsimilia quæ non ad rei veritatem,
 sed ad externas qualitates referuntur. At quan-
 do volumus verum à falso discernere, non hæ-
 rendum est in accidentibus: sed ad intimam ip-
 sius rei essentiam perueniendum est, ex qua du-
 citur vera alicuius rei cognitio. Hunc errorem
 Philosophi vocant *παρὰ τὸ οὐ μεβεβηκός.*

Quamobrem nos ex verbo Dei ita statua-
 mus, veras Ecclesiæ Christi notas, non ab exte-
 rioribus rebus petendas, sed ab iis rebus depro-
 mendas esse, quibus Ecclesiæ substantia conti-
 netur. Ac propterea Claritatem, Diffusionem,
 Antiquitatem, visibilem Episcoporū successio-
 nem, non esse veras, nec certas Ecclesię Catho-
 licæ ac verè Christianæ notas (quod tamen Af-
 fertor efficere voluit, nec effecit) sed Doctrinæ
 puritatem, ac legitimam Sacramentorum admi-
 nistrationem esse certa signa ac *σημεία* veræ
 Christi Ecclesiæ: cui sese adiungere debēt quot
 quot haberi volunt veri Catholici, hoc est (vt *De vera R.
 lig. c. 5.*
 hanc disputationem verbis Augustini conclu-
 damus) Orthodoxi, integritatis custodes & re-
 cta sectantes.

LAVS DEO.

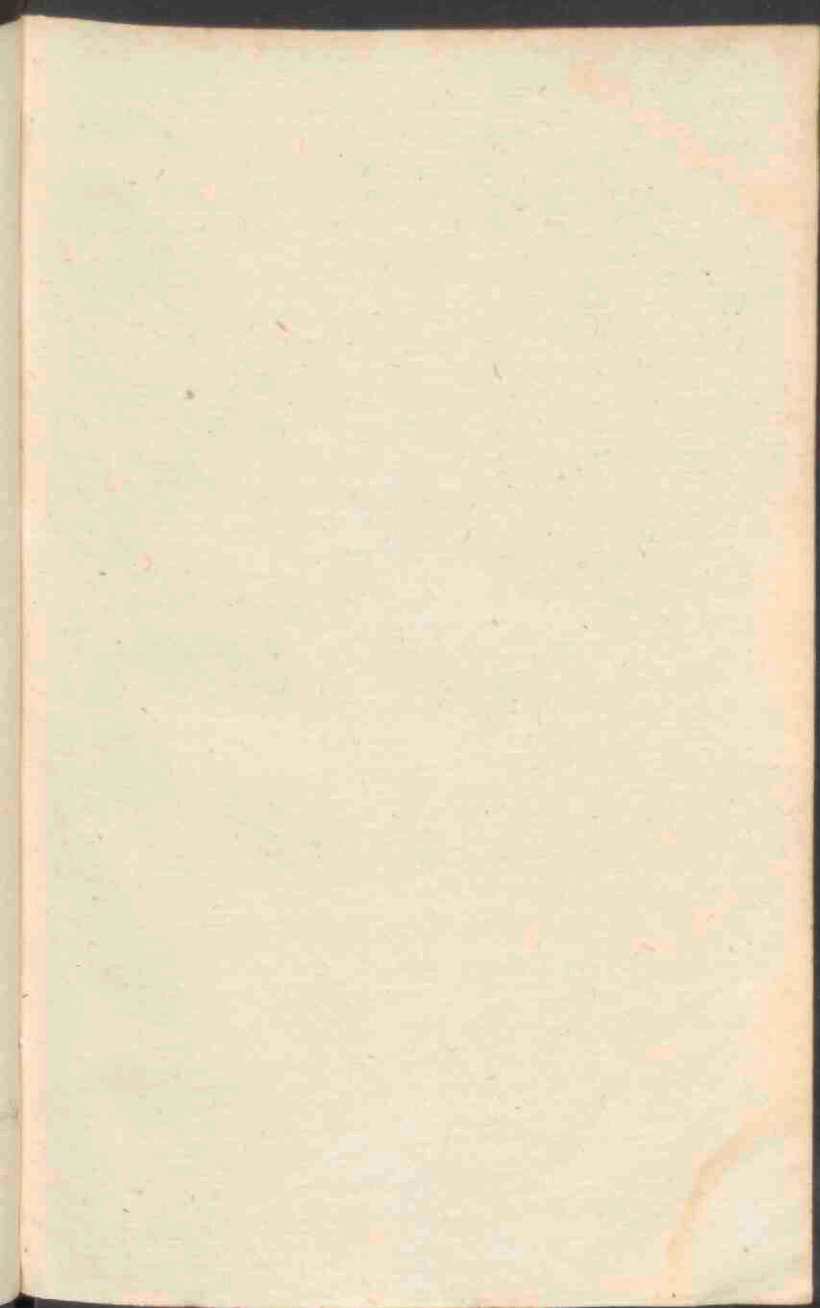
Errata sic corrigito.

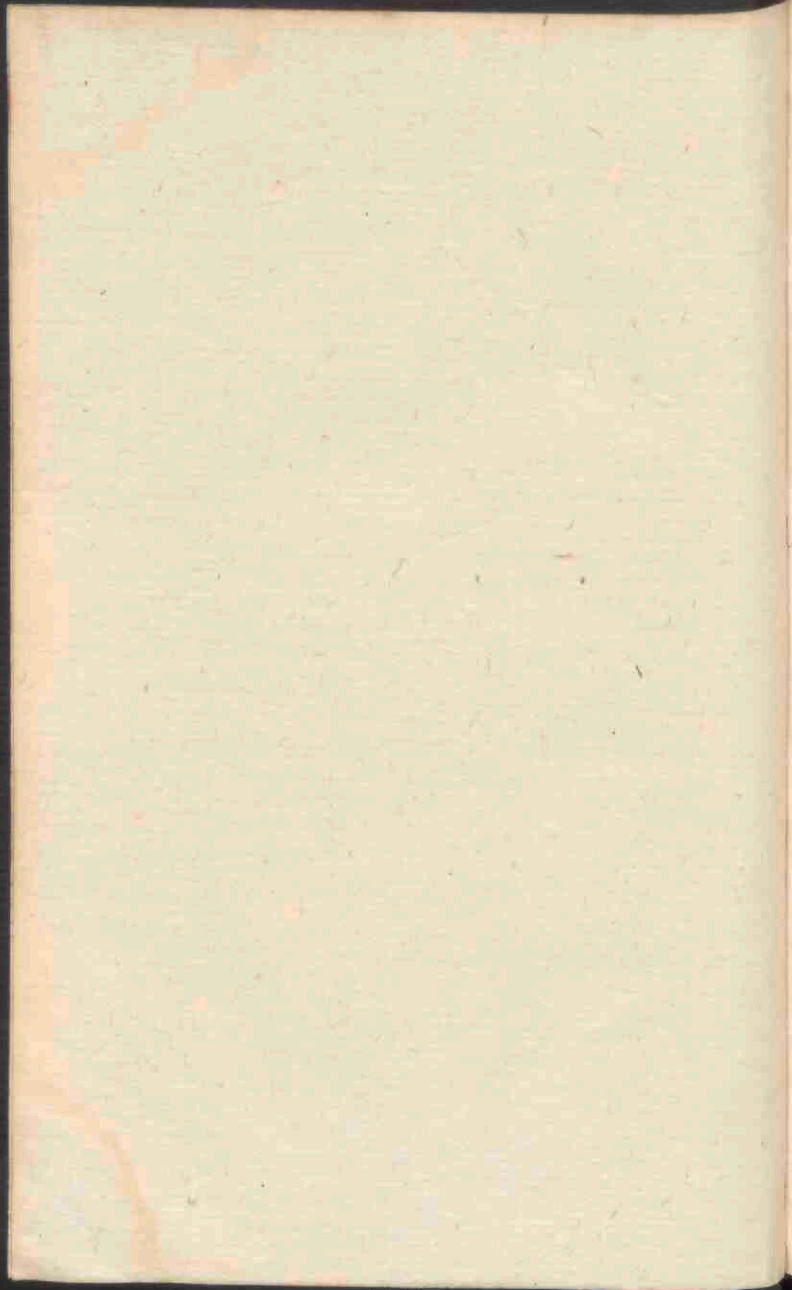
Pag. 5. lin. 19. lege dispicias. 6. 14. eorum male licentiã.
 7. 1. nos asserimus. 12. 30. te gere. 15. 14. nã proponit.
 18. 20. nec Christianã. ead. 25. *ad dicitur*. 19. 27. literis exer-
 citati. 25. 26. vt nouas. 26. 19. quã. 32. 25. solique electi. 36. 11.
 particulari. 37. 4. doctrinam corrumperant. 38. 5. supped tas.
 ead. 7. reprobos. 40. 22. & Reprobi. 41. 9. Hac sententia.
 42. 4. Ecclesia. 44. 7. congregata. 45. 5. pastoris. 49. 12. dixi-
 mus. 50. 1. peruadet. ead. 9. accomodemus. 53. 3. *ad dicitur*.
 53. 13. del. vt. ead. 17. arcessenda. 59. 10. per Scripturas. 61. 32.
 vero. 89. 18. fuisse. 98. 33. spreta reiectaque. 99. 2. censuit.
 100. 23. aluisse. 102. 8. inscriptionem. 107. 9. quicquam.
 110. 14. ab. 112. 8. sine. 114. 20. separari. 117. 16. extruxisse.
 125. 6. euangelizarunt. ead. 11. baptizauit Enochum. 129. 1.
 Presbyteris. 132. 3. inficiari. 134. 24. suspiciti. 142. 17. expli-
 canda. 143. 6. nomen. 144. 30. Ecclesiam vocari. 146.
 21. istud certè. 147. 7. *in dicitur*. 148. 14. vindica-
 bunt. 155. 16. illorum. 160. 15. nihil nobis. 161. 30. sunt.
 162. 13. conuictor. ead. 19. diffensionem probas excepit.
 163. 6. precibus. 165. 16. tãt opere. 166. 19. *et* *et* *et*. 167. 28. cer-
 tè. Reliqua (si qua fuerint) lector candidus facillè animad-
 uertet.

Epitaph

Here lies the body of
John Smith
who departed this life
the 15th day of June
1666 in the 45th
year of his age
and was buried
in the church-yard
of St. Andrew's
in the parish of
St. Andrew's
in the County of
Middlesex
the 17th day of
June 1666
Aged 45 years

PROCEEDINGS
OF THE
GENERAL ASSEMBLY
OF THE STATE OF
MISSISSIPPI

IN SENATE,
January 15, 1890.

REPORT
OF THE
COMMISSIONERS OF THE
LAND OFFICE
IN RESPONSE TO A
RESOLUTION PASSED
BY THE SENATE
MAY 15, 1889.

